

PISMO NIEZALEŻNE WYDAWANE PRZEZ GRAŻYNĘ I ZBIGNIEWA FARMUSÓW

ECHO-TYGODNIK POLSKI

NO. 25 • 7-13 KWIETNIA • TORONTO • PUBLISHED WEEKLY • CENA: \$ 1.25

USA CHCE WIĘCEJ IMIGRANTÓW

Przeważającą większością głosów Senat USA zatwierdził w marcu ustawę zwiększającą liczbę legalnych imigrantów, którzy będą mogli przybyć do Stanów Zjednoczonych. Nowe przepisy otworzą jednocześnie szerzej "bramy" do USA dla mieszkańców Europy Zachodniej, którzy niegdyś stanowili przytłaczającą większość przybywających tu przybyszów.

W najbliższym czasie podobna ustawa rozpatrywana będzie w Izbie Reprezentantów, gdzie wynik głosowania nad jej losem jest, jak dotąd, niewiadomy.

Kongresman Ch. Schumer stwierdził, iż podjęte zostaną próby dotarcia do tych przepisów poprawek o przedłużeniu amnestii dla osób przebywających w USA nielegalnie.

Projektodawcy ustawy w Senacie, E. Kennedy i A. Simpson, przestudowali obecne przepisy imigracyjne i doszli do przekonania, iż 90% obcokrajowców otrzymuje wizy do USA tylko dlatego, że posiadają bliskich członków rodziny, legalnie mieszkających w tym kraju. Tylko 10% wiz imigracyjnych otrzymują ludzie, którzy ze

swymi umiejętnościami są poszukiwani na amerykańskim rynku pracy.

Na skutek obecnych przepisów imigracyjnych aż 85% imigrantów to przybysze z Azji i Ameryki Łacińskiej.

Jeśli nowe przepisy imigracyjne wejdą w życie, to nadal prawo osiedlenia się w USA będą mieli ludzie, których krewni mieszkają obecnie w Stanach Zjednoczonych. Równocześnie powstanie jednak kategoria imigrantów niezależnych, którzy nie posiadają tu rodziny, lecz potrzebni byłiby w

USA ze względu na posiadane umiejętności i doświadczenie zawodowe. W ten sposób znacznie uległaby zwiększeniu liczba imigrantów z Europy Zachodniej.

Ustawa zatwierdzona przez Senat przewiduje pewne limity na liczbę przybywających obcokrajowców. Otóż w ciągu pierwszych 3 lat do USA będzie mogło przybywać 590 tys. imigrantów rocznie, o 100 tys. osób rocznie więcej niż według obecnych przepisów.

Dokończenie na str. 2

MÓWI ŚWIADEK ZBRODNI NA POLAKACH

Na łamach podziemnego pisma *Z dnia na dzień* ukazał się list będący świadectwem człowieka ujawniającego po 47 latach kolejną dokonaną przez NKWD masakrę ludności polskiej.

W wileńskiej gazecie *Czerwony Sztandar* nr 232 - czytamy w liście -

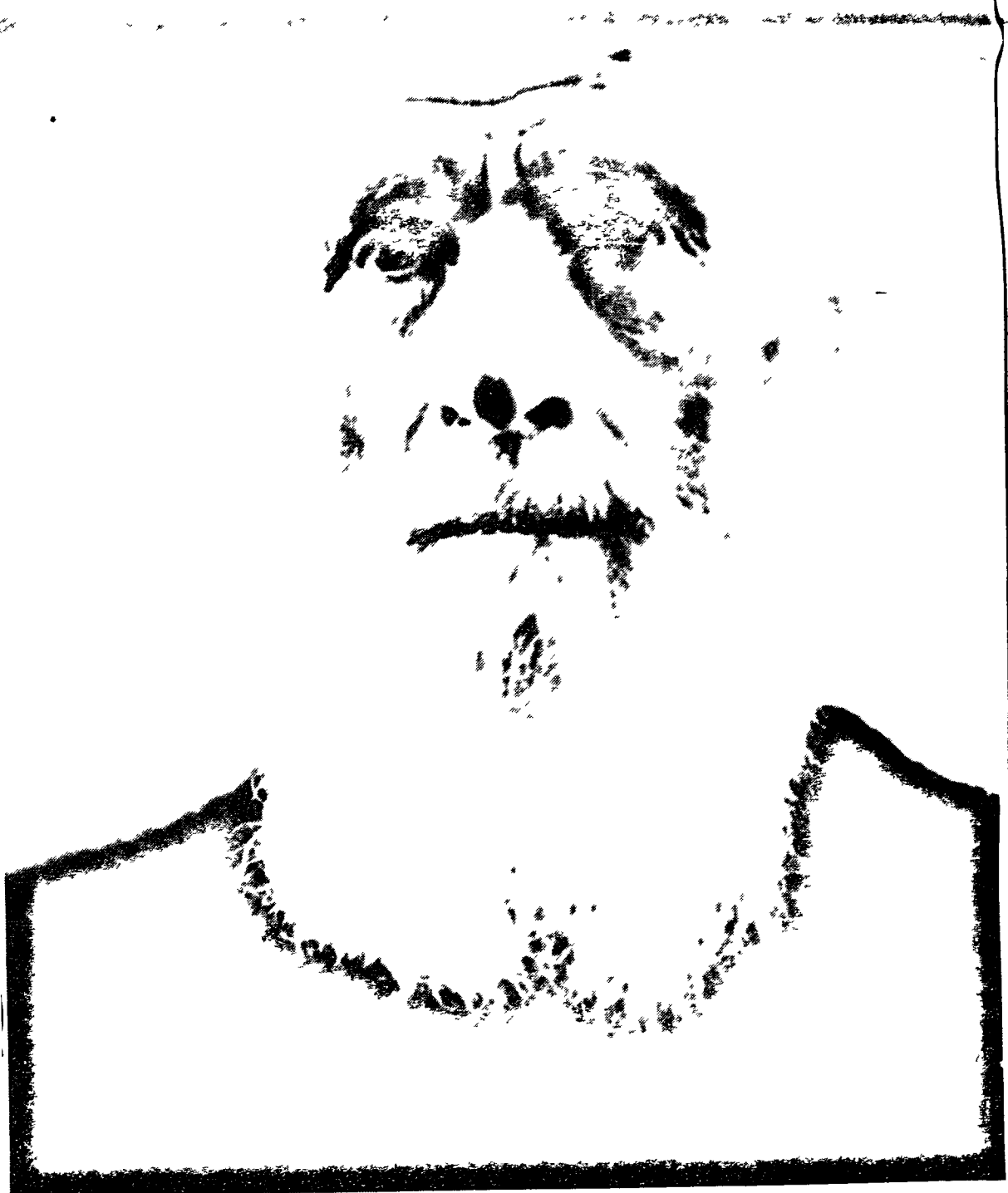
Ja naoczny świadek tego morderstwa cudem ocalałem i prawdopodobnie jedyni pozostali przy życiu jako byli więźni NKWD od września 1940 do 26 czerwca 1941 roku celem ujawnienia historycznej prawdy i białości a właściwie krwawych plam oświadczam co następuje z Minska w kierunku zachodnim na Wilno prowadziła mało ruchliwa szosa na której stoi słup kilometrów 12 gdzie rozpoczyna się Saratowski Las 200 metrów dalej w lewo prowadzi naturalny wąz. Do tego wąz. 26 czerwca 1941 pod silną eskortą NKWD została spędzona kolumna więźniów politycznych Polaków. Około stu osób w zasadzie bez wyroków skazujących pochodzących z powiatu wólczyńskiego i mołodzieczńskiego.

W ich składzie nie było oficerów kadrowych. Znajdowali się oficerowie rezerwy, podoficerowie, działacze społeczni, byli urzędnicy a także uczniowie gimnazjalni. Egzekucja rozpoczęła się około godziny 14:00. Była ona przeprowadzona w sposób pospieszny. Ofiarom nie wiazano rąk. W tym dniu Niemcy już opanowali Wilno a ich armia posuwała się na Minsk. Sposób przeprowadzania egzekucji

widukowano artykuł Władimira Matiasa pt *Pionki w brudnej grze* gdzie napisano, że w lesie pod Minskim dokonano bestialskiego zabójstwa polskich oficerów. Wartykule powiedziano, że zbrodni tej dokonały władze okupacyjne. Nie wymienia się daty i miejsca zbrodni.

względem następująco: Rozstrzelanego wkładano między kolana następnego itd. To uniemożliwiało swobodę poruszania się i próbę ucieczki. Każdemu zarzucano płachtę na głowę. Każda kula była celna.

Od podania wiadomości wyżej opisanej zbrodni powstrzymwała mnie wcześniej ta okoliczność, że do czasu ogłoszenia o niej we wspomnianej gazecie liczyłem, że mógł to być sporadyczny wypadek nieznacznym co do rozmiaru ofiar wobec innych masowych mordów. Ta wiadomość chociaż kłamliwa co do jej sprawców utwierdziła mnie w przekonaniu, że tam rzeczywiście miały miejsce masowe morderstwa, nie ograniczając się jedynie do opisanego. Chcę dodać, że po mej udanej ucieczce z miejsca masowego mordu ukryłem się w lesie w odległości paru kilometrów od miejsca egzekucji. Następnego dnia tj. 27 czerwca około godziny 12:00 odbyła się najprawdopodobniej następna egzekucja, gdyż dało się słyszeć przylatujące strzelaniny oraz widać było tralierę wojska NKWD strzegącego wąz. Ta okoliczność nasuwa logiczny wniosek, że tam mogły odbywać się podobne egzekucje w poprzednich dniach a nawet miesiącach.

TWARZE OPOZYCJI: ks. JAN ZIEJA, założyciel KOR. Zdjęcie z 1981 roku. Copyright: Polish Independent Agency.

ŚWIAT

• **Komandosi południowoafrykańscy zabili 4 terrorystów z komunistycznego ANC** Komandosi Południowoafrykańskich Sił Obrony dokonali ataku w stolicy Botswany Gaborone na dom przetrzutowy ANC (African National Congress) zabijając 4 terrorystów 3 kobiety i 1 mężczyznę. Kilka dni wcześniej podczas potyczki na granicy Botswany i RPA pomiędzy siłami południowoafrykańskimi a terrorystami zginęło 3 terrorystów, a 1 został wzięty do niewoli. Atak na dom ANC w Gaborone został dokonany na bazie informacji uzyskanych od jenca. Przed ponad miesiącem południowoafrykański minister obrony generał Magnus Malan zapowiedział eliminację ANC, gdziekolwiek się on znajduje. Po ataku w Gaborone Malan podkreślił, że akcja zapobiegła przyszłej śmierci i cierpieniom niewinnych ludzi. Botswana używana jest jako punkt przetrzutu do RPA komunistycznych terrorystów ANC z Zambii i Zimbabwe (nasz komentarz na str. 3)

• **Zabójstwo przedstawiciela ANC w Paryżu** Nieznany sprawca zastrzelił w Paryżu 45-letnią Dulcie September, przedstawicielkę ANC we Francji. Minister spraw zagranicznych RPA P. Botha oświadczył, że rząd RPA nie ma nic wspólnego ze sprawą. Botha zauważył, że September mogła paść ofiarą wewnętrznych rozgrywek w ANC.

• **Ponad 13 mln uchodźców** Amerykański Komitet d/s Uchodźców podał, że w roku ubiegłym liczba uchodźców na świecie wyniosła 13,3 mln. Była ona wyższa o 1,6 mln od liczby uchodźców w roku 1986 - 11,7 mln. Komitet podkreślił, że coraz trudniej jest imigrować, gdyż tradycyjne państwa imigracyjne jak USA, Kanada, Niemcy Zachodnie, Wielka Brytania, Francja, Szwajcaria i Australia zaostrzają kryteria naboru imigrantów odmawiając coraz większej liczbie kandydatów.

Dokonczenie ze str. 1

W liczbie tej 470 tysięcy wiz imigracyjnych przyznawanych będzie osobom przybywającym w ramach łączenia rodzin (440 tys. rocznie po okresie 3 lat). Rocznie będzie mogło przyjeżdżać do USA 120 tys. imigrantów niezależnych. Po 3 latach liczba ta ma wzrosnąć do 150 tys. rocznie.

Natomiast wersja ustawy zgłoszona przez Izbę Reprezentantów przewiduje, że liczba imigrantów, która będzie mogła rocznie przyjechać do USA może wynosić 750 tysięcy osób, włącznie z imigrantami opuszczającymi swój kraj ojczysty i w obawie przed

• **Masakra w Kolumbii** W wiosce Mejer Esquina w połnocnej Kolumbii około 10-osobowa grupa zamaskowanych osób ostrzelała 500 uczestników festiwalu wielkanocnego zabijając co najmniej 33 osoby. Przypuszcza się, że masakra jest dziełem prawicowego szwadronu śmierci. Działa ich w Kolumbii kilkanaście. Stawiają one sobie za cel "wyczyszczenie" kraju z lewicowych elementów. Wioska Mejer Esquina leży w centrum górzystego regionu, w którym ostatnio pojawiły się lewicowe ugrupowania partyzanckie. W ubiegłym miesiącu szwadron śmierci Studenckiego i Robotniczego Ruchu Narodowych Socjalistów zamordował 21 pracowników plantacji bananów w Uraba należących do lewicowych organizacji.

• **Jackson najlepszym kandydatem** Były prezydent USA R. Nixon powiedział, że J. Jackson jest najlepszym kandydatem na prezydenta USA spośród wszystkich obecnych kandydatów oraz jednym z najlepszych kandydatów w bieżącym stuleciu, ale nie wygra wyborów prezydenckich nie dlatego że jest Murzynem, ale dlatego że reprezentuje zbyt radykalne poglądy, nie podzielane przez większość amerykańskich wyborców.

• **Etiopia i Somalia nawiązały stosunki dyplomatyczne** Zostały one zerwane w roku 1977 po ataku Somalii na Ogaden i wschodnią Etiopię. Wojna trwała prawie 2 lata. Na pomoc Etiopii pośpieszyła Kuba. Kilkadziesiąt tysięcy żołnierzy kubkańskich przyczyniło się do wyparcia Somalii z terytorium etiopskiego. Etiopia i Somalia zgodziły się także na wycofanie armii ze wspólnej granicy, przekazanie jenców wojennych i zakończenie wrogiej propagandy.

• **Palestyńscy buntownicy będą traktowani surowiej** Izraelski minister obrony Y. Rabin zapowiedział wprowadzenie nowej, ofensywnej polityki zwalczania buntowników palestyńskich na okupowanych przez Izrael od 1967 r.

prześladowaniami

W ustawie przyjętej przez Senat nie ujęto uciekinierów politycznych, którzy obecnie objęci są oddzielnymi przepisami. Według tych przepisów do USA rocznie może przybyć nie więcej niż 68,5 tys. uciekinierów politycznych.

Senacka wersja ustawy przyznaje większe preferencje dla najbliższych członków rodziny obywateli USA i osób posiadających stały pobyt.

W ustawie tej mówi się też o przyznawaniu wiz, tzw. niezależ-

terytoriach Antyizraelski bunt w Strefie Gazy i na Zachodnim Brzegu trwa od 8 grudnia ubiegłego roku. Śmierć poniosło 138 Arabów, większość z rąk żołnierzy izraelskich.

• **Podczas mszy wielkanocnej w Watykanie papież Jan Paweł II zaapelował o pokój, sprawiedliwość, przestrzeganie praw człowieka i "solidarność wszystkich ludzi świata"** Życzenia wielkanocne złożył w 52 językach.

• **Prezydent Roh chce zjednoczenia obu Korei** Prezydent Korei Południowej Roh Tae-Woo opowiedział się za podwojeniem wysiłków na rzecz bliższych stosunków z komunistyczną Koreą Północną, a także za dalszym rozwojem stosunków ze Związkiem Sowieckim i Chinami. Sprawę zjednoczenia obu Korei Roh uważa za najbardziej istotne zadanie, jakie czeka go w ciągu najbliższych 5 lat prezydenckiej kadencji. Utrzymuje on, że cel ten może być osiągnięty jeszcze za jego życia, ale warunkiem jest poparcie Związku Sowieckiego i ChRL dla idei zjednoczenia.

• **W Chinach podwyższanie prestżu gospodyń domowych** W chwili obecnej, dostrzegając nadmiar siły roboczej, władze chińskie zachęcają kobiety do porzucenia stanowisk pracy i zdecydowania się na honorowy powrót do domu, do "zaszczytnych zajęć kuchennych". Pekin kładzie nacisk na bardziej efektywną pracę w przemyśle zalecając zmniejszenie liczby etatów. Według oficjalnych danych, w przemyśle zatrudnionych jest około 40 milionów kobiet chińskich. Oczekuje się, że w najbliższej przyszłości blisko 370 milionów kobiet z terenów wiejskich przeniesie się do miast, pragnąc zdobyć zatrudnienie w przemyśle. Władze nawet w przybliżeniu nie są w stanie stworzyć odpowiedniej liczby miejsc pracy, stąd oficjalne apele i zabiegi w celu podwyższenia prestżu "gospodyni domowej" i uwypuklenia znaczenia tego rodzaju pracy w codziennym życiu rodziny.

nych, ludziom o wyjątkowych zasługach, ludziom o wybitnych uzdolnieniach oraz osobom posiadającym umiejętności szczególnie w USA poszukiwane.

Ustawa przewiduje również przyznawanie wiz na podstawie systemu punktowego. Punkty dostaje się za poziom wykształcenia, doświadczenie zawodowe, znajomość języka angielskiego i wiek osób starających się o wyjazd na stałe do USA. Osoby z największą ilością punktów otrzymają wizy imigracyjne.

• **Pierwszy czarny arcybiskup w USA?** Z nominacji papieża Jana Pawła II na czele archidiecezji w Atlancie stanął arcybiskup Eugene A. Marino, który jest pierwszym czarnym arcybiskupem katolickim w Stanach Zjednoczonych. Archidiecezję w Atlancie zamieszkuje około 10 tysięcy czarnych katolików spośród 156 tysięcy wszystkich wyznawców Kościoła rzymskokatolickiego zarejestrowanych w tym regionie.

• **"Rude Prawo" o ministrze Masaryku** W 40 lat po tragicznej śmierci ministra spraw zagranicznych Czechosłowacji, Jana Masaryka, organ komunistów czeskosłowackich "Rude Prawo" zaprzeczył jakoby Masaryk poniósł śmierć z rąk sowieckich agentów. Masaryk, liberalny demokrat i syn pierwszego prezydenta Republiki Czechosłowackiej, Tomasza Masaryka, zmarł w tajemniczych okolicznościach w 2 tygodnie po przejęciu władzy w Pradze w 1948 roku przez komunistów. Gazeta stwierdziła, że Masaryk, którego śmierci niesłusznie probowano nadadacien polityczny, zginął w wyniku nieszczęśliwego wypadku, bądź popełnił samobójstwo. Masaryk, który wypadł z okna 4 piętra swego ministerstwa, zdaniem "Rudego Prawa", wpadł w głęboką depresję wywołaną samotnością, gdy zgodził się na pozostanie w rządzie po przejęciu władzy przez komunistów. Powszechnie sądzi się, że Masaryk został po prostu wypchnięty z okna swego biura. Nie jest wykluczone, że wcześniej został dotknięty pobity, ponieważ autopsja wykazała szereg złamań kości w całym ciele. W okresie Praskiej Wiosny społeczeństwo domagało się ujawnienia okoliczności śmierci Masaryka. Prokuratura generalna Czechosłowacji podjęła dochodzenie. Po inwazji sił Układu Warszawskiego w sierpniu 1968 roku śledztwo przerwano.

• **Rakiety balistyczne na platformach kolejowych** Pentagon planuje umieszczenie 50 rakiet balistycznych typu MX na platformach kolejowych. Na każdej platformie umieszczone będą po dwie rakiety. Pociągi składające się z siedmiu platform zbliżone będą wyglądem do pociągów pasażerskich kursujących po Stanach Zjednoczonych. W czasie wojennego kryzysu pociągi uzbrojone w rakiety rozjadą się po całym kraju i znajdując się w ciągłym ruchu będą trudnym do zniszczenia celem dla przeciwnika. Koszt tego programu wyniesie ma około 14 mld dol.

• **Aquino wykluczyła powrót Marcosa na Filipiny** Podczas spotkania w Manili z zagranicznymi dziennikarzami, prezydent Filipin, Corazon Aquino podkreśliła, że nie może być mowy o jakiegokolwiek

amnestii wobec przywódców antyrządowego puczu wojskowego z lata ubiegłego roku. Oczekują oni obecnie na - według słów prezydenta Filipin - "sprawiedliwy, zgodny z poszanowaniem naszego prawa proces sądowy". Aquino wykluczyła możliwość powrotu na Filipiny obalonego byłego przywódcy, Ferdynanda Marcosa. Marcos kilka tygodni temu zwrócił się - poprzez emisariuszy - do prezydenta Aquino z prośbą o pozwolenie powrotu do ojczyzny, gdzie chciałby spędzić ostatnie chwile życia. Lekarze byłego prezydenta Filipin orzekli, że cierpi on na raka. Corazon Aquino poddała ostrej krytyce raporty "Amnesty International", akcentując, iż opinie tego międzynarodowego forum są "bardzo jednostronne i nie starają się przedstawić obiektywnej prawdy".

• **Nowe tytuły w sowieckich bibliotekach** W sowieckich bibliotekach publicznych w ostatnim roku znalazły się książki, poprzednio objęte zakazem rozpowszechniania. Czytelnicy mogą obecnie sięgnąć po 3500 dotychczas nie dostępnych tytułów, wśród nich prac bolszewickiego rewolucjonisty, N. Bucharina, a także pięciu set innych autorów, byłych ofiar politycznych represji.

• **Demonstracje w USA tylko w sposób pokojowy** Sąd Najwyższy USA wydał orzeczenie stwierdzające, iż rząd ma pełne prawa ustanawiania ograniczeń w organizowanych protestach przed ambasadami obcych państw a policja ma prawo aresztować uczestników szczególnie burzliwych demonstracji. Sędziowie Sądu Najwyższego jednogłośnie stwierdzili, że całkowicie zgodne z Konstytucją są przepisy Dystryktu Columbia zabraniające urządzania demonstracji oraz umieszczania wszelkich napisów w odległości bliższej niż 500 stóp od siedziby zagranicznego przedstawicielstwa. W uzasadnieniu sędziwna Sandra Day O'Connor stwierdziła, iż "ochrona dyplomatów i zagranicznych ambasad leży w żywotnym interesie USA". Ustanowione przepisy zezwalają policji na aresztowanie uczestników demonstracji zagrażających bezpieczeństwu obcego przedstawicielstwa. Jednocześnie zgodne z prawem są protesty odbywające się w sposób pokojowy i nie bliżej niż 500 stóp od zagranicznej ambasad. "Jeśli protesty przekształcają się w burzliwe zamieszki, wówczas ich uczestnicy tracą prawo do wolności słowa, gwarantowanej przez Pierwszą Poprawkę do Konstytucji" - stwierdzono w orzeczeniu Sądu Najwyższego. W latach 1984-86 tylko przed ambasadą RPA w Waszyngtonie aresztowano 3037 demonstrantów.

ECHO
-TYGODNIK POLSKI

wydają:

Grazyna i Zbigniew
FARMUS

adres pocztowy:

51A Thistle Down Blvd.
REXDALE, Ont. M9V 4A6
tel. 743-5706

Redaktor naczelny Grażyna Farmus
Dyrektor działu reklamy i dystrybucji
inz Zdzisław Wójcik

REDAKTORZY DZIAŁÓW

Świat, Kanada Zbigniew Farmus

Polska Katarzyna Banachowska

Czytane między wierszami &

Lektury nieobojętne

Karolina Jankowska

Korespondencje z dalekiego kraju

Bolesław Ślesieński

Polityka kanadyjska dr Tadeusz Pruss

Wojciech Wojnarowicz

Poradnia Zaufanie dr Zofia Bończa
Pokochać kapitalizm

dr Krzysztof Ostaszewski

Apteka Natury dr Zofia Górnicka

Horoskop, Kalendarium, korekta

Ewa Rewkowska

WSPÓLPRACUJĄ

prof. dr Ewa Brantley,

Wacław Liebert, Bogusław Rzepecki

Andrzej Stawicki, Lech Jamka,

Janusz Pietrus, S. Cech,

Adela Dymka, Darek Barecki,
Magda, Marek i Koty Czyzyckich

ADVERTISING RATES

DISPLAY ADS \$ 7 00 per col. inch, FULL PAGE \$ 700,
HALF PAGE \$ 350 00

Classified Ads \$ 4 (up to 25 words) Job Ads FREE
Special minimum 3 months' advertising (12 issues)
1 col 1 1/2 inch \$ 65 00, 2 cols - 1 1/2 inches \$ 130,
2 x 3 inches \$ 260 00 photo extra \$ 5 00

SUBSCRIPTION/PRENUMERATA

POŁROČNA \$ 25.00, ROCZNA \$ 50 00
dla nowo przybyłych, wg. kolejności zgłoszeń (12
numerów) bezpłatna

MORD ŚLEPY I ŚMIERĆ SŁUSZNA

17 marca znajdowałem się niedaleko Krugersdorp, gdy nastąpił tam wybuch bomby podłożonej przez ANC. Komunistyczni terroryści zamordowali kilku zupełnie przypadkowych przechodniów. Znajdowali się akurat w pobliżu samochodu z bombą. Kilku nastoletnia dziewczynka zos-

tała poraniona wieloma odłamkami. Jej zdjęcie obiegło wszystkie gazety RPA i cała Południowa Afryka modliła się, żeby mała przeżyła.

Kiedy 28 marca oddział komandosów południowoafrykańskich dokonał ataku na dom przetrutowy ANC w stolicy Botswany

Gaborone, należałem do tych, którzy oficjalnie wyrazili się z uznaniem o tej prewencyjnej akcji antyterrorystycznej, leżącej przecież nie tylko w interesie mieszkańców Południowej Afryki, ale także w interesie wszystkich ludzi odrzucających terroryzm.

Niestety terroryzm jako idea i metoda walki przyjął już tak ekstremalną postać, że przeważnie jedynym sposobem uniknięcia ataków terrorystycznych jest fizyczna likwidacja terrorystów.

Rozumie to coraz więcej państw. Nie tylko Izrael (prewencyjne ataki przeciwko Organizacji

Wyzwolenia Palestyny), i nie tylko RPA (od 1981 r. w prewencyjnych atakach przeciwko terrorystom znajdującym się na terenie tzw. państw frontowych zginęło co najmniej 146 terrorystów). Ale ostatnio konieczność prewencyjnej, fizycznej likwidacji terrorystów rozumieją także takie państwa jak Wielka Brytania (zabicie 3 członków IRA w Gibraltarze), Filipiny, Francja, Niemcy Zachodnie, Stany Zjednoczone.

Ostrzeżenia, ostrzeżenia i jeszcze raz ostrzeżenia od dawna nie robią już żadnego wrażenia na

terrorystach. Często także żadnego wrażenia na ich sponsorach i opiekunach. Południowa Afryka od lat ostrzega Botswanę by nie udzielała schronienia terrorystom z ANC. Od lat próbuje nakłonić Botswanę do podpisania paktu o nieagresji, takiego jak podpisała w 1982 r. z Swazilandem, bądź w 1984 r. z Mozambikiem.

Gdy terrorysta jest bezwzględny, jedyna słuszna obrona brzmi:

"Hit hard, hit fast, hit often"

ŚWIATOWIT

OŚRODEK POMOCY POLSKIM IMIGRANTOM K.P.K. OKRĘG TORONTO

206 Beverley St. Tel. 979-9634, 979-9639

oferuje informacje i pomoc imigrantom polskim (w okresie poprzedzającym uzyskanie kanadyjskiego obywatelstwa) we wszystkich sprawach związanych z osiedleniem się i integracją w społeczeństwie Kanady, m.in. skierowania, tłumaczenia, pisanie życiorysów, uwierzytelnianie dokumentów pod przysięgą itp. Biuro otwarte od poniedziałku do piątku od 10 rano do 4 po południu. Usługi bezpłatne.

Komplety pytań na test prawa jazdy po polsku mogą nabyć nowi imigranci w Ośrodku Pomocy na 206 Beverley St., cena \$3

"Ośrodek Pomocy Polakom Imigrantom, 206 Beverley St. prowadzi przy współpracy ochotników program "SPONSOROWANIA POLSKICH UCHODźCÓW". Zainteresowanych poręczycieli, grupy minimum dwuosobowe, zapraszamy do biura w poniedziałki i czwartki w godzinach 10:00 do 2:00 po południu w celu załatwienia formalności. Wymagamy oryginalne listy z pracy lub inne dowody dochodów. Wydajemy formularze oraz udzielamy telefonicznych informacji przez cały tydzień w godzinach urzędowania biura. Telefon 979-9634, 979-9639"

Oferuje nowo przybyłym pomoc w osiedleniu w Kanadzie, pośrednictwo w szukaniu mieszkań, pracy, kursy angielskiego, poradnictwo i licencje zawodowe, usługi notarialne, program sponsorowania uchodźców - poniedziałki i czwartki, godz. 10:30 i 2:30, **zbiórki sesje orientacyjne** - wtorki godz. 11:00 - 1:00. Zapraszamy. Biuro otwarte pon - piątku 9:30 - 4:30. **Uwaga:** tłumaczenia dokumentów dla osób bez statusu imigranta, jak również niektóre usługi notarialne są odpłatne.

Witer w sprawie Morawieckiego House of Commons Debates

Thursday, March 24, 1988

HUMAN RIGHTS

POLAND: FLIGHT OF DR. KORNEL MORAWIECKI

Mr. Andrew Witer (Parkdale—High Park) Mr. Speaker on November 9, 1987 the Polish Government arrested and imprisoned Dr. Kornel Morawiecki, leader of the Polish Opposition Group Solidarność Walcząca or Fighting Solidarity, a non-violent underground organization.

Morawiecki had been in hiding since the imposition of martial law in 1981. During the last six years he devoted his energy to the creation of this movement whose goals are democracy, freedom and respect for human rights. The only crime of this brave Polish patriot is his dedication and commitment to the pursuit of these goals and his unlawful arrest is clearly a violation of the letter and spirit of the Helsinki Accord to which Poland and Canada are both signatories.

I urge the Secretary of State for External Affairs (Mr. Clark) and the Government of Canada to use every means at their disposal to secure the release of Kornel Morawiecki from his illegal imprisonment.

PORADY IMIGRACYJNE

CZY MOŻNA PRZEDŁUŻYĆ WIZYTĘ W KANADZIE

Osoba przebywająca na statusie gościa w Kanadzie może przedłużyć pobyt w tym kraju. Musi jednak udać się osobiście do najbliższego biura Canada Immigration. Podanie o przedłużenie pobytu należy przedstawić na piśmie urzędnikowi prowadzącemu sprawę. Należy przedstawić argumenty za przedłużeniem wizyty oraz na jak długo pragniemy pozostać w Kanadzie. Władze kanadyjskie akceptują chętnie względy rodzinne przedłużenia wizyty.

Jeżeli przedłużamy nasz pobyt na dłużej niż 90 dni zapłacić musimy 50 dolarów tzw. Recovery Fee. Można zapłacić gotówką w kanadyjskiej walucie, certyfikowanym czekiem, lub money order. wiadomo, że większość gości z Polski nie skorzysta z innych możliwości jakimi są Master Card, Visa czy travellers cheque. Jeśli nasza prośba zostanie załatwiona odmownie nie możemy się spodziewać zwrotu pieniędzy. Starając się o przedłużenie wizyty powinniśmy przedstawić również ważny bilet powrotny. Jeśli władze imigracyjne zgodzą się na przedłużenie naszego pobytu o ponad 6 miesięcy, dadzą nam kwe-

stionariusz badań lekarskich, które musimy odbyć na własny koszt.

Należy zaznaczyć, że władze imigracyjne nie ustaliły limitu czasowego wizyty. Przeciętna wizyta trwa wg instrukcji imigracyjnych 3 miesiące, może być przedłużona o dalsze 3, 6 lub więcej miesięcy. Zależy to głównie od wieku osoby starającej się (starsze osoby mają większe szanse, zarówno ze względu na wiek, jak i pobieraną w kraju emeryturę), czy odwiedziliśmy bliskich krewnych, czy też ubiegamy się właśnie o stały pobyt sponsorowani przez bliską rodzinę, czy ogólnokrajową organizację w rodzaju Kongresu Polonii

4 MAJA 1988 MIJA TERMIN SKŁADANIA PODAŃ O LEGALIZACJĘ POBYTU W USA

Przypominamy wszystkim zainteresowanym, że 4 maja 1988 roku definitywnie mija termin składania podań o legalizację pobytu w USA. Urząd Imigracyjny podkreśla wagę dotrzymania terminu, wyznaczonego ustawą. Nie można się spodziewać zmiany tego terminu, gdyż jest to sprawa zbyt trudna, wymagająca zgody całego Kongresu USA.

Według Ustawy Imigracyjnej wszystkie te osoby, które znajdowały się na terytorium USA 1 stycznia 1982 r. jako nielegalni mieszkańcy, po przedłożeniu odpowiednich dokumentów mają

Kanadyjskiej, ZPwK, ZNP, Archidiecezję Torontońską, czy innego miasta.

W kolejnych numerach Jak zwiększyć szansę pozostania na stałe poprzez studia, czy podjęcie pracy?

Jeśli macie Państwo pytania dotyczące spraw imigracyjnych dzwonicie do Lindy Lever (po angielsku), TEL (416) 971-9914

szanse uzyskać prawo stałego pobytu. Urzędy Imigracyjne udzielają wszechstronnej informacji. Można w nich uzyskać także przepisy regulujące legalizację tych wszystkich osób - przede wszystkim Polaków, które podlegają obecnie przywilejowi EVD.

Do tej pory, jak wykazują statystyki Urzędu Imigracyjnego, w całym Stanach Zjednoczonych podania o legalizację złożyło około 1,5 mln osób.

Droga do ewentualnego wejścia w życie nowej ustawy imigracyjnej jest wyboista, ale panuje powszechna opinia, że Stany Zjednoczone będą miały nowe przepisy imigracyjne jeszcze w tym roku. Będziemy informować o tych sprawach na bieżąco i szczegółowo.

ANDREW WITER

POSEL DO PARLAMENTU FEDERALNEGO
BIURO OKRĘGU WYBORCZEGO

1673 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6P 1A6

Tel. 535-6593

Biuro otwarte - poniedziałek - sobota
od 9:00 a.m. do 5:00 p.m. lub telefonicznie

WASZ POSEL DO PARLAMENTU FEDERALNEGO
Z OKRĘGU PARKDALE - HIGH PARK

• KRONIKA •

• **PRYMAS** Polski, kardynał Józef Glemp, wygłosił orędzie wielkanocne, w którym główną uwagę poświęcił braterstwu wschodniego i zachodniego obrządku Kościoła katolickiego. Na zakończenie swojego orędzia Prymas przeszedł do spraw codziennych, z jakimi ludzie borykają się i jakim muszą stawiać czoła. • **ZWIĄZEK** Artystów Scen Polskich, powołany niedawno do życia pod tą nazwą po rozwiązaniu właściwego ZASP w 1982 r., mocą przepisów stanu wojennego, opublikował uchwałę, iż członkowie byłego ZASP-u mogą uważać się za członków nowego i wziąć udział w wyborach. Kandydatem na nowego prezesa ZASP jest Kazimierz Dejmek. W związku z tym prezes rozwiązanego ZASP-u Andrzej Szczepkowski, ogłosił list otwarty, w którym upomniał się o danie możliwości rozliczenia się przed wyborcami poprzedniemu zarządowi, przypomniał ideały, jakie przyswiecały ZASP-owi i nawiązał do faktu, że w 20 rocznicę Marca 68 brutalnie pobici zostali studenci (Kazimierz Dejmek był reżyserem "Dziadów" Adama Mickiewicza, których zdjęcie z afisza rozpoczęło Wydarzenia Marcowe). • **PODCZAS** ostatniej sesji Sejmu PRL posłowie upominali się o ustawę regulującą kwestię równouprawnienia wszystkich trzech sektorów gospodarki polskiej państwowego, spółdzielczego i prywatnego, jako nieodzownego warunku reformy. Tymczasem już w 1981 r. przepis taki, znany jako Uchwała 112 Rady Ministrów, został ogłoszony, nie wszedł on jednak nigdy w praktyce w życie i w międzyczasie został anulowany przez inne rozporządzenia i ustawy, między innymi także Rady Ministrów. • **10 KWIETNIA** przybędzie z wizytą oficjalną do Bonn członek Biura Politycznego KC PZPR, Józef Czyrek. Celem jego wizyty jest uzgodnienie terminu i programu wizyty kanclerza RFN, Helmuta Kohla w Polsce. Wizyta ta planowana jest na jesień, przy czym stronie niemieckiej zależy szczególnie na tym, by Kohl znalazł się w Polsce w rocznicę wybuchu wojny - 1 września. Nieoficjalnie wspomina się też o ewentualnych kredytach dla Polski w wysokości miliarda marek zachodniemieckich. • **W ZWIĄZKU** z zaplanowaną wizytą w Polsce premiera Wielkiej Brytanii, pani Margaret Thatcher, w Timesie ukazał się list posła partii konserwatywnej do Izby Gmin, sugerujący uzmysłowienie sobie trzech spraw: że wszelkie pożyczki dla Polski, czy to pośrednie, czy bezpośrednie, muszą zależeć od ustępstw PRL w dziedzinie praw człowieka, że brytyjskie firmy handlujące z Polską winny domagać się uwolnienia inicjatywy prywatnej w Polsce od nałożonych na nią ograniczeń i że wreszcie układy rozbrojeniowe powinny przewidywać demokratyzację w Polsce i ZSRR. Problemy polskie są problemami Zachodu - głosił list - a od pokoleju w Polsce zależy odprężenie w Europie. Obecna sytuacja autor listu ocenił jako potencjalnie wybuchową. • **RZECZNIK** rządu, Jerzy Urban oświadczył, że polityka

KOOPERACJA?

O przedsiębiorstwach polsko-sowieckich

Sprawa powołania 12 wspólnych przedsiębiorstw polsko-sowieckich pojawiła się na początku 1986 roku, po wizycie premiera rządu PRL, Zbigniewa Messnera w Moskwie. Miało to być pionierskie przedsięwzięcie, inaugurujące nowy etap współpracy gospodarczej w ramach RWPG. Usta-

lono wstępną listę pięciu przedsiębiorstw, którą rozszerzono o dalsze siedem po wizycie z kolei premiera sowieckiego w Polsce. Potem przez wiele miesięcy sugerowano, że pracuje się intensywnie nad powołaniem przedsiębiorstw do życia. Dopiero jednak w grudniu ubiegłego roku założono pierwsze z nich, powstałe na bazie krakowskiej fabryki kosmetyków Pollena-Miraculum. Wydaje się, że cała reszta została odesłana do archiwum.

W związku z powoływaniem mieszanych, polsko-sowieckich przedsiębiorstw, pojawiły się na łamach polskiej prasy dwa arcyciekawe artykuły. Pierwszym była dyskusja opublikowana latem ubiegłego roku w Trybunie Ludu, z której jasno wynikało, jak głębokie sprzeczności dzielą obie braterskie strony i to właśnie w kwestii mieszanych przedsiębiorstw. Drugim był artykuł Jerzego Baczynskiego w dodatku do Polityki pt. Eksport-Import, który odsonił pewne szczegóły, dotąd nie znane szerokiej publiczności. W ogólnej bałwochwalczej tendencji dziennikarskiej względem wschod-

niego sąsiada są to wyłomy istotne, aczkolwiek, rzecz jasna, nie wystarczające. Dobrze byłoby bowiem wiedzieć, czy współpraca przedsiębiorstw i instytucji naukowych PRL i ZSRR to także lipa? I jak to jest, że majątek Polleny-Miraculum obliczono na 42 miliardy rubli, skoro Baczynski pisze, że w stosunkach polsko-sowieckich nie ma mierzniaka pozwalającego na takie przeliczenia. A jeśli jest, to jak obliczyć polski udział w tak gigantycznych przedsięwzięciach jak budowa gazociągu do naszej wschodniej granicy?

Podawane są liczby raz 150, raz 500 przedsiębiorstw polskich, które ściśle kooperują z ZSRR. Zakład dostaje z ZSRR surowce, by pod sowieckim nadzorem produkować na sowieckie potrzeby. Być może jest to bardzo korzystne, ale może należałoby poinformować, co z produkcji zostaje w Polsce, jak jest z pracami budowlanymi wykonywanymi przez polskie przedsiębiorstwa w ZSRR, mimo katastrofального braku mocy budowlanych w kraju. I czy rzeczywiście za dolara inwestycji dostajemy 62 kopiejki.

KATARZYNA BANACHOWSKA

Z POMOCĄ "NURKOM"

Teraz, kiedy już jest po Świątach, kiedy nie dość, że wszyscy się najedliśmy, a niektórzy nawet napili, ale lodówki i zamrażarki jeszcze ciągle pękają nam w szwach - może jest to dobry czas, by porozmawiać o głodnych. Nie o głodnych w Kanadzie jednak (pewien mój uroczy znajomy, skądinąd szlachetny człowiek, utrzymuje uparcie, że w Kanadzie nie ma biednych, ale się myli), ale o głodnych w Polsce. Inna dygresja mój świętej pamięci stryj, mieszkający długie lata w Krakowie upierał się, że również w Polsce nie ma ani biedy, ani głodu, gdy rozmawialiśmy o tym, trwało szesnaście miesięcy Solidarności i stryja denerwowały "marsze głodowe". Otóż głód już w Polsce jest - tylko mojego stryja już wśród żyjących nie ma.

Wygodniej jest myśleć, że biedy ani głodu nie ma. Kęsy codziennego chleba nie są wówczas obciążone wyrzutami sumienia. Łatwiej nam się bawić i wydawać pieniądze na głupstwa. Łatwiej wyobrazić sobie, że ciężko jest nam, bo nie możemy tego roku pojechać na wakacje na Florydę, albo sprawić sobie nowego modelu samochodu. Ale bieda jest.

Polska prasa katolicka i niezależna zamieszcza coraz częściej wstrząsające opisy bytowania niektórych polskich rodzin. Podawaliśmy już wielokrotnie i na tych łamach cyfry, mówiące jak wiele rodzin znajduje się pod kreską określającą minimum socjalne. Brytyjski tygodnik obliczył, że na dobra trwałe stać w Polsce ludzi zarabiających pięciokrotnie więcej niż średnia krajowa, a na mieszkanie i samochód tych, którzy zarabiają pięćdziesięciokrotnie więcej! "Głos Polski", tygodnik torontowski, przedrukował opis działalności "nurków" - ludzi, którzy, by przetrwać, nurkują po kubłach na śmieci w poszukiwaniu czegoś do noszenia, użycia lub sprzedania. Specjalnie utkwił mi w pamięci obraz matki trojga małych dzieci, z których dwoje starszych wyspecjalizowało się w zręcznym nurkowaniu. Proszę, zanim weźmiemy nasze pociechy po raz dziesiąty w tym miesiącu do

MacDonalda, do ZOO, do kina, pozwólm, by ten obraz polskich dzieci nurkujących za śmieciami przemknął nam przez myśl.

Kiedy w Polsce ogłoszono stan wojenny, wiele środowisk - najbardziej skuteczne i widoczne w tym działaniu było środowisko aktorów - podjęło bojkot w swoim miejscu pracy. Aktorzy nie występowali w telewizji, muzycy nie nagrywali dla radia, dziennikarze odmawiali upokarzającego spektaklu "weryfikacji" i podpisanie oświadczenia, że odąd będą już lojalni. Wszyscy ci ludzie w sensie finansowym znaleźli się poza zawodowym nawiasem. Wtedy z pomocą przyszedł im Zachód. Czy mam przypominać te niekonczące się transporty żywności, odzieży, środków higieny, lekarstw i witamin, jakie - rozdawane przez Kościół - podtrzymały środowiska intelektualistów w ich uporze przeciw przemocy i pozwoliły im nie załamać się? Wszak przykład taki szedł również z Toronto. Zygmunt Przetakiewicz organizował tu pomoc dla swoich kolegów-dziennikarzy, którzy, między innymi dzięki niemu i takim jak on, byli w stanie przetrwać długi czas bezrobocia.

Staruszkwie i matki małych dzieci, najbardziej upośledzona grupa społeczna w dobie polskiego kryzysu gospodarczego nie mają ani sławnych nazwisk, ani nie poruszają ludzkich serc efektownymi pociągnięciami. Nie mają też adwokatów za granicami kraju. Gdyby mieli tam rodziny - mieliby i paczki. A tak mają tylko swoje kubki ze śmieciami, w których można pogrzebac. Minął dzień 1 kwietnia, a wraz z nim kolejna fala podwyżek dotknęła Polskę. Tym razem podwyżek węgla i energii. Zanim te dzieci i ci starzy ludzie zaczną marznąć, upłynie jeszcze trochę czasu, zbliżamy się bowiem do lata, a nie zimy. Ale głodują już teraz.

Przypominam sobie pewną parę emerytów, z którą los mnie zetknął, gdy przygotowywałam jeden z ostatnich moich artykułów w Polsce przed wyjazdem. Tekst dotyczył rencistów - tzw. starego portfela,

czyli tych, którym nie podniesiono w ostatnim czasie emerytur i rent, a głównie tego, jak żyje się za takie pieniądze, co konkretnie można za nie kupić. Para, o której wspominałam, to nie byli jedyni moi rozmówcy, ale pamiętam ich wyjątkowo dobrze. Być może dlatego, że pieniądze mieli najmniej, być może ze względu na szczególną godność z jaką znosili swój pozafatowania godny stan. Oboje przez całe życie byli robotnikami (w kraju komunistycznym!), dzieci nie mieli. Ich emerytura, dodane do siebie wystarczały na kupienie chleba, mleka i - co tydzień - białego sera. Co jakiś czas starszkwie kupowali jabłka, ale niewiele, i tylko wtedy, gdy były najtansze. I żyli. Wyobrazmy sobie jednak ich życie dziś. Dostali po 3 tysiące rekompensaty za zwykłe cen. Jak pamiętamy, uznano, że emerytom i rencistom należy się tylko połowa oficjalnej rekompensaty, a rencistom wiejskim nawet i to nie. Czy wystarcza im teraz na chleb, ser i mleko? Wątpię. Czy możliwe jest, że o zmroku idą oni na podwórko sąsiednich domów (bo ich dom jest tak samo biedny jak oni sami) i w śmieciach szukają tego, czego im brakuje? Więcej niż prawdopodobne.

Czego chcę od nas, sytych, dobrze ubranych i dobrze przez los potraktowanych, dlaczego rozwodzę się nad tymi polskimi "nurkami" zaraz po radosnych Świątach Wielkanocy?

Ponieważ szukam drugiego Przetakiewicza, który z równym uporem i energią zdobędzie się na organizowanie transportów cukru, mąki, ryżu, makaronu, mleka w proszku, płatków, odżywek dla dzieci, konserw, ubran, wełny, proszku do prania, szamponów do włosów, witamin, aspiryny i co tam jeszcze jest potrzebne - już nie dla więźniów politycznych, ani politycznych bezrobotnych (jakim i sama byłam przez dwa lata z kawałkiem), ale dla polskich "nurków", polskich niedożywionych dzieci, które chorują na próchnicę zębów i wśród których szerzy się białaczka i gruźlica. Dla polskich zaharowanych matek, które patrzeć muszą codziennie na nędzę swoich

AFERA W RFN

Dziennik hamburski zamieścił relację o Polakach, którzy uzyskali obywatelstwo RFN i związane z tym świadczenia materialne, fałszując dokumenty dowodzące, że z pochodzenia są oni Niemcami. Mówi się, że straty z tego tytułu sięgnęły 200 milionów marek zachodniemieckich. Pesymiści przebakują o miliardzie.

Jako pierwsza na trop oszustw wpadła policja Nadrenii-Westfalii. Wykryto, że 1000 polskich obywateli, którzy otrzymali niemieckie obywatelstwo jako Niemcy etniczni, dostarczyło władzom sfałszowane dokumenty, jakie kupić można za 10-15 tysięcy marek. Rozpracowano cztery gangi fałszerzy, działające na terenie całych Niemiec. W wielu miastach RFN prowadzi się postępowania przygotowawcze, w których bohaterami, niestety, są liczni Polacy. W Hamburgu powołano specjalną komisję, która ma przebadać wstecz 10 tysięcy wydanych do tej pory pozwoleń na osiedlenie. Polacy ubiegający się o niemieckie obywatelstwo będą kontrolowani szczególnie pilnie.

dzieci Dla polskich emerytów, którzy przeżyli godnie i pracowicie całe życie po to, by na starość zacząć grzebać w smieciach.

Z Montrealu regularnie odpływają do Europy statki. O ile się orientuje, tą drogą również - a może przez Halifax - wiedzie szlak humanitarnej pomocy dla Polski z USA. Dołączmy się do tych odpływających kontenerów z naszymi darami. Niech znowu polskie parafie - jak Polska długa i szeroka - zapełnią się darami, które rozjaśnią niejedną dziecięcą buzię i pozwolą na spokojniejszy sen niejednemu dorosłemu. To nie takie istotne, że czasem podział tych darów przedstawia wiele do życzenia. Jeśli jest ich wiele - potrzebujący dostaną się do nich. Zróbmy tak, żeby było ich wiele.

Mozna dyskutować z moim znajomym z Toronto, czy w Kanadzie jest bieda, czy jej nie ma, przypuszczam bowiem, że sądzi on iż jest to bieda zawiniona przez samych delikwentów, a nie przez system. Nie jest to takie oczywiste, są pewne normy systemowe i w Kanadzie, które ułatwiają mimowolne stoczenie się w wartki nurt nędzy i bezdomności, z którego już nie sposób się wydostać. Polska bieda jest jednak z całą pewnością niezawiniona. Nie zależy ani od staran biedaków, ani od tego jak przykładają się oni do pracy, czy wystrzegają się alkoholu, czy nie. Ta bieda wpisana jest w system. Mamy moralny obowiązek dopomóc niewinnym. Mamy moralny obowiązek wesprzeć niedożywione polskie dzieci - my, spośród których największemu szaraczkowi jeszcze lepiej się powodzi niż tym, którzy w Polsce nurkują po śmieciach. Ponieważ solidarność narodowa - to jest Polska właśnie.

O LASACH, TROCINACH I WĘGLU

W Polsce wycina się lasy w takim tempie, że istnieje realna groźba, że jeszcze za naszego życia znikną one z polskiego krajobrazu. Lasów nie wycina się jednak na potrzeby kraju, ale na eksport. Papierówka jedzie do Finlandii i Szwecji. Również Rumuni tną lasy polskie i wywożą do siebie. Ostatnio zaś Szwecja zaproponowała Polsce kupno kombajnu, który wycina karpinę i zbiera na drewno opałowe, które można sprzedać na Zachodzie po 10 dolarów za metr sześcienny. Kupią ją Szwedzi, którzy wiedzą, że karpinę można z powodzeniem ogrzewać 10-tysięczne miasteczka, i że nie powoduje ona - jak węgiel - zanieczyszczeń.

NOWELIZACJA PRZEPISÓW O SŁUŻBIE WOJSKOWEJ

Rzecznik prasowy rządu PRL, Jerzy Urban, zapowiedział, że w niedługim czasie ulegną nowelizacji postanowienia ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, umożliwiając odbycie służby zastępczej tym, którzy o nią poproszą. Zmieniona ma być również rota przysięgi wojskowej. W związku z tą wiadomością rzecznik ruchu Wolność i Pokój, który od lat walczy o nowelizację niezyciowych przepisów, Jerzy Szymanderski, przypomniał w wywiadzie telefonicznym dla Radia Wolna Europa, z e-ruch ten zgłosił własny projekt przepisów dotyczących zastępczej służby wojskowej (podawaliśmy go na naszych łamach) i że najistotniejszym jego składnikiem było to, że zastępcza służba była pracą, a nie represją. Przypomnijmy też, że w więzieniu w Bydgoszczy głoduje od listopada, odżywiany pod przymusem Sławomir Dutkiewicz, skazany na ponad 2 lata więzienia za odmowę regularnej służby wojskowej. Dutkiewicz ubiega się o przyznanie mu prawa do odbycia służby zastępczej.

OCIEPLENIE ?

Dyrektor Amerykańskiej Agencji Informacyjnej oznajmił, że władze PRL wyraziły zainteresowanie nawiązaniem nowych polsko-amerykańskich kontaktów kulturalnych oraz ewentualnie podjęciem polsko-amerykańskich koprodukcji. Odbył on siedmiodniową wizytę w Polsce, podczas której spotkał się z premierem PRL, Zbigniewem Messnerem, ministrem spraw zagranicznych, Marianem Orzechowskim, Adamem Michnikiem i Bogdanem Lisem oraz przedstawicielami hierarchii kościelnej. Omówiono ewentualność otwarcia polskiego i amerykańskiego ośrodka kultury w USA i Polsce oraz powołanie wspólnej rady do kierowania programem wymiany studentów. Władze PRL wyraziły zainteresowanie audycjami serwisu telewizyjnego Agencji.

MARNOTRAWIĄ

W Polsce wynaleziono sposób spalania także trocin, którymi zainteresowały się kraje zachodniej Europy. 90 deka trocin daje w tym systemie energię równą spalaniu kilograma węgla. W Polsce jednak nie spala się trocin, bo o wynalazku mało kto słyszał, a jeszcze mniej się interesuje, tylko węgiel, a trociny się zakopuje w starych zwirowniach, żeby nie stanowiły zagrożenia pożarowego. Dla przykładu we Włodawie, 14-tysięcznym miasteczku, są cztery tartaki, które nie wiedzą, co zrobić z trocinami, bo już im brakuje zwirowni na zakopywanie ich. Jest tam też największa w Europie garbarnia, którą opala się węglem (14 tysięcy ton rocznie), a która doskonale mogłaby być opalona trocinami. Nikt w garbarni nie wiedział jednak, że we Włodawie jest tyle trocin. Żeby było jeszcze zabawniej najlepiej i najopłacalniej przerabiać w garbarni skóry świeże, niesolone. O 100 km od Włodawy są dwie wielkie rzeźnie. Soli się w nich skóry (proces pracochłonny i kosztowny), które następnie we Włodawie równie kosztownie się odsala.

BRYTYJCZYCY O POLSKIEJ REFORMIE

Brytyjski tygodnik "The Economist" zamieścił artykuł na temat podwyżek w Polsce, rozpoczynając go od stwierdzenia, że w listopadowym referendum Polacy, zapytani w praktyce, czy zgadzają się na podwyższenie cen podstawowych artykułów konsumpcyjnych i potrojenie cen energii odpowiedzieli "nie". Część zachodnich naukowców o wąskich - jak się wyraził autor artykułu - horyzontach, uznała wynik ten za bezrozumny opór społeczeństwa przeciw rozsądnej reformie gospodarczej. Tymczasem polscy ekonomiści, czytamy w "The Economist", dawno już ostrzegali, że podwyższenie cen nic nie da o ile nie zmieni się sama polityka gospodarcza. Na faktyczny poziom cen w Polsce wskazują płace na wolnym rynku pracy: murarz na prywatnej budowie zarabia więcej w cztery dni niż pracownik państwowego przedsiębiorstwa w miesiąc. Dalej autor artykułu podaje przykłady niegospodarności, wynikające z wadliwie działającego systemu: dyrektorzy, których zarobki rosną w miarę zatrudniania większej liczby ludzi, zatrudniają pracowników których nie potrzebują, chomikując tym samym pracę (w Polsce chomikuje się surowce do produkcji, pracę i kapitały na inwestycje). Inwestuje się też w produkcję do niczego krajowi nie potrzebną. To właśnie w takie inwestycje utopiono pożyczki czasów Gierka.

Polska, która reprezentuje tak wysoki poziom wykształcenia i kwalifikacji siły roboczej, że z powodzeniem mogłaby konkurować z na przykład Koreą Południową w eksporcie elektronicznym, eksportuje na Zachód surowce, w tym głównie węgiel. Przy tym zaledwie część z rocznego wydobycia w wysokości 190 milionów ton pochodzi z kopalni "ekonomicznych" (co oznacza, że tylko połowa złoża marnuje się bezpowrotnie). Węgiel wydobywa się i z kopalni, gdzie koszt wydobycia jest 10 razy większy niż przeciętna. W Polsce wydobycie węgla na mieszkańca stawia kraj na drugim miejscu w świecie, a jednocześnie stosuje się przydziały węgla i przerwy w dostawach energii. Przy czym zanieczyszczenia pochodzące ze spalania węgla również są olbrzymie: 1/3 mieszkańców Polski żyje w warunkach katastrofy ekologicznej.

Jedynym dobrem naprawę dostępnym w Polsce jest alkohol - i spożycie jego rośnie. Na dobra trwałego użytku stac tylko tych, których zarobki są pięciokrotnie wyższe od średniej krajowej. Na mieszkanie i samochód stać tych, których zarobki są pięćdziesięciokrotnie wyższe od średniej. Takie dochody są możliwe zazwyczaj dzięki powiązaniom partyjnym.

Autor przytacza opinie polskich ekonomistów opowiadających się za reformą w Polsce: rząd winien znieść kontrolę cen, ale zastosować politykę trudnego pieniądza. Powinien przekazać przedsiębiorstwa radom pracowniczym, ale, co najważniejsze, zdecydować się na zrównanie w prawach wszystkich trzech sektorów gospodarki. Należałoby też wstrzymać dotacje dla przedsiębiorstw, nawet gdyby groziło to bankructwami i bezrobociem. Złotówka winna stać się wymiennalną. No i trzeba oficjalnie uznać, że socjalizm jako system - zawiódł. Autor dodaje od siebie, że wielu ekonomistów w ZSRR będzie zapewne występować z podobnymi zaleceniami dla szefa KPZR, Michała Gorbaczowa.

• KRONIKA •

władz w kierunku dialogu narodowego nie osiągnęła celu. Celem tym miały być jednakowe możliwości dla wszystkich Polaków, bez względu na przynależność partyjną czy wyznawane poglądy. Program ten, zdaniem Urbana, natrafił na przeszkody w roku 1981, bowiem duża część społeczeństwa utożsamiała się z ideami przywódców Solidarności, którzy nastawieni są przeciw socjalizmowi. Mimo niepowodzenia - oświadczył Urban - dzieło będzie kontynuowane. Uwagi te rzecznik PRL zawarł w wywiadzie dla belgradzkiego tygodnika "JAK DONIOŚLA 'Polityka'" chłopcy polscy zakupują każdego roku około 2 milionów skór. Mięso zostało zjedzone nielegalnie, a skóra mogłaby być dowodem rzeczowym. Na Podhalu odwrotnie: mięso się zakopuje, a skóry garbują. Gdyby chłopcy w Polsce wolno było zabić i zjeść krowę, którą hoduje, czy też wygarbować skórę, nie trzeba byłoby zakopywać ani mięsa ani skór. • ZASTĘPCA kierownika Wydziału Polityki Kadrowej PZPR oświadczył w wywiadzie dla tygodnika "Rzeczpospolita", że już pięć lat temu nomenklatura zastąpiona została "systemem rekomendacji i konsultacji". Tymczasem w "Kurierze Polskim" prof. Józef Kaleta z wrocławskiej Akademii Ekonomicznej powiedział, że następuje "Trwa zacieka obrona przywilejów i braku poczucia odpowiedzialności, któremu sprzyja utrzymujący się klimat prymatu ideologii i polityki nad gospodarką". • ISTNIEJĄ ponoć dowody na to, że prywatna inicjatywa w Polsce, zwłaszcza zaś firmy polonijne, nasycone są, jak gąbka, byłymi, a nawet i aktualnymi pracownikami Służby Bezpieczeństwa. Mimo to jednak poparcie dla tej formy gospodarki jest jedyną szansą wyjścia Polski z kryzysu. • WŁOSKI dziennik komunistyczny "Unita" zamieścił komentarz na tematy polskie, w którym przedstawia się co prawda, lekceważąc opozycję, opinie Urbana, dodaje się jednak zaraz pytanie, że jeśli przywódcy Solidarności tak niewiele znaczą, dlaczego depcze się im tak pilnie po piętach? Włoski dziennikarz zauważa również, że władza, prowadząc dialog z przedstawicielami Kościoła, pośrednio rozmawia z tymi, z którymi bezpośrednio rozmawiać nie chce. • DO RADIA Wolna Europa nadszedł list opisujący warunki mieszkania w polskim bloku. Zagęszczony ponad miarę budynek, zbudowany z materiałów niestandardowych w sposób niechlujny, ma brudne, porysowane ściany, zasmiecone korytarze, psujące się kilka razy dziennie windy, wybite szyby pozostawiane tekturami i psuje się w nim wszystko, co tylko może się zepsuć. Słowem - slums, choć nie zamieszkuje go ani narkomani, ani alkoholicy, ani społeczni pasozyci, ale kwiat świata pracy PRL. Sytuacja jest tak poważna, że zajął się nią Komitet Centralny PZPR i kazał na klatkach schodowych pozamiatać. Ale nie pozamiatano. Czy oznacza to - pyta autor listu - że PZPR przestała być wreszcie kierowniczą siłą narodu?

"NIE MA ODWROTU"

Ciąg dalszy

Problemem Gorbaczowa jest przeciągnięcie na swoją stronę jak najliczniejszych konsumentów oczekujących szybkich osiągnięć, liczy on na to, że będzie to bodźcem do lepszych wyników w pracy. Wzorem są reformy w Chinach, trzeba jednak najpierw importować zagraniczne dobra konsumpcyjne, doraźnie nawet na kredyt, który zresztą chętnie zostanie mu udzielony. Nad tym, żeby się za bardzo nie zadłużył czuwają konserwatyści, którzy obawiają się zbyt wielkiej zależności od kapitalistycznych wierzycieli.

Według ocen moskiewskich robotników na razie niewiele się zmieniło, a zmiany, które wprowadzono, spowodowały tylko więcej pracy. Na temat pierestrojki opowiada się na razie dowcipy jak np. ten: pierestrojka jest jak miłość między impotentem a oziębłym płciowo - od góry jest tylko dobra wola, a na dole nic się nie odczuwa.

Bilans gospodarki sowieckiej za rok 1987 nie przemawia za reformą, podniósł się wprawdzie nieco przyrost produkcji przemysłowej, ale spada produkcja dóbr konsumpcyjnych. Według informacji jednego z funkcjonariuszy KC "aparatus handlu stosuje bierny opór. Niedobór dewiz, na skutek spadku cen ropy wynosi około 15 mld dolarów.

Pewne jest, że zapowiedziana fundamentalna reforma, musi trwać kilka lat, zanim będzie widac jakie osiągnięcia.

Tak jak Dubczek w czasie Praskiej Wiosny w 1968 r., Gorbaczow zaproponował swoim obywatelom jako namiastkę - głośności, to co dla marksistów-leninistów jest najstraszniejsze.

Dotychczasowe rozmowy prowadzone tylko w rosyjskich kuchniach i korytarzach przeniosły się teraz na oficjalne zebrania. Gazety partyjne stały się teraz pasjonującą lekturą. Okazało się nagle, że w Związku Sowieckim są także narkomani i młodociani kryminaliści, prostytutki, bezdomni i katastrofy.

Ten olbrzymi kraj, który przedstawiał się do tej pory jako najlepszy na świecie, okazał się teraz krajem zacofanym z wieloma nie rozwiązanyimi problemami.

Ta dotychczas święta partia, która decydowała o wszystkim, zawsze nieomylna, okazuje się, że jednak się myliła - nie może już innym partiom służyć za wzór.

Kierownictwo na Kremlu stanęło przed problemami, których przysparza każda dyktatura, kiedy usiłuje stać się trochę otwarta. Przyznanie niewielkiej wolności budzi natychmiast żądania całkowitej wolności. Niektórzy obywatele sowieccy przyjmują każde napomknięcie zbyt dokładnie.

Zmiana na stanowisku szefa partii w Kazaniu, dotychczasowy został zastąpiony przez Rosjanina, doprowadziła do rozruchów, w wyniku których zostały zabite dwie osoby i 200 osób zostało rannych.

W centrum Moskwy demonstrowali krymscy Tatarzy, a członkowie szowinistycznego stowarzyszenia "Pamięć" występowali z hasłami antysemitkami.

W turkmeńskim Aszabadzie utworzyło się Zrzeszenie Weteranów wojny w Afganistanie, nie pytając nikogo o zezwolenie. W jednym z moskiewskich urzędów, po raz pierwszy od 70 lat, zebrało się 600 delegatów, również bez niczyjej zgody, ignorując w ten sposób przepisy zawarte w konstytucji. W skład delegatów wchodził przedstawiciel ochrony środowiska, teatrów amatorskich, grup rockowych, radykalnych socjalistów i socjaldemokratów.

Pozwólcie zakwitnąć tysiącom kwiatów - tyle nieformalnych grup jest w Moskwie, pisze o tym "Ogoniok". W Leningradzie działało do tej pory w ukryciu 200 grup. Zebrani w stolicy delegaci napisali odezwę, by zbudować pomnik ofiarom stalinizmu.

Bezpartyjni socjaliści zjednoczyli się w federacji, popierają oni pierestrojkę, krytykując jednocześnie partię, że nie oczyściła się z ludzi odpowiedzialnych za manowce

przeszłości. Dwunastu delegatów "Grupy Zaufanie" i studenckie koło "Demokracja i Humanizm" poruszyło nawet tabu monopolu partii i zaproponowało polityczny pluralizm, oparty na systemie wielopartyjnym.

Organ rządowy "Izwestia" przyznał, że uciążliwych krytyków systemu zamknięto w zakładach psychiatrycznych, a według czasopisma "Oktjabr" odpowiedzialnym za powstawanie grup dysydencjonalnych jest Breżniew, ponieważ przerwał zapoczątkowany przez Chruszczowa kurs reform.

Partyjny organ "Komunist" i pismo inteligencji "Nowy Mir" domagają się głośności także w sprawach dotyczących wojska, mianowicie publicznej informacji liczebności wojska i potencjału uzbrojenia.

Pismo "Literatura" opublikowało opinię jednego z uczonych, twierdzącego, że "powoływanie studentów do wojska jest głupie i krotkowzroczne". Uzasadnił to tym, że "służba wojskowa zabija twórcze właściwości człowieka".

A jak wygląda głośność dla ludzi wierzących w pięciu wioskach na Ukrainie objawiła się Matka Boska, pół miliona wiernych pielgrzymowało do tych miejsc. Świadkowie objawienia zostali ukarani karami pieniężnymi.

Tygodnik "Moskowskoje Nowosti" wziął wiernych w obronę. Jest to tuba agitująca za reformami. Piszą oni o zrozumieniu strachu po Czernobylu, o trosce matek, których synowie są w Afganistanie, że należy im świadczyć pomoc i bronić je przed biurokacją.

Daje się także słyszeć poważne głosy

Zdjęcie ANDRZEJ STAWICKI

ostrzegające "czym bardziej będzie się sprawy popychać do przodu, tym większy będzie opór" "Pierwsi, którzy usiłowali nas przestraszyć, to dyrektorzy i sekretarze organizacji partyjnych" należy ich usunąć - powiedział Gorbaczow w czasie swojej wizyty w fabryce telefonów w Rydze

Jeden z towarzyszy na Ukrainie napisał do "Prawdy", że "wiele wpływowych sił, chcąc ratować swoje przywileje" stara się "uporczywie hamować, sabotować i podminowywać przebudowę" Dalej pisze, że oni nie potrzebują teraz kul, lecz "popychają do samobójstwa, doprowadzają do zawałów serca i wylewów krwi"

A oto dyskusja prowadzona w radio moskiewskim przez dziennikarza i prawnika.

TASS Dłaczego głośność?

Prawnik Aby odkryć fakty

TASS Ależ nie, ostatecznym celem nie jest to, aby ogół dowiedział się wszystkiego

PRAWNIK W prasie zachodniej pisze się stale o wszystkim

TASS To nic nie zmieni My potrzebujemy czystego aparatu partyjnego oraz tego, by każdy obywatel był świadomy i brał udział w kierowaniu państwem

Redaktor prowadzący audycję Czy głośność potrafi przestawić myślenie ludzi?

Prawnik Stopniowo Najpierw jest potrzebna demokratyzacja

TASS Ja jestem bardziej realistyczny, bo widzę opór tych 18 mln biurokratów - zacytowałem liczbę, o której mówił Gorbaczow Wszystkie te przywłaszczenia i tabu są racją bytu tego aparatu Przysięgam wam, że ten aparat będzie się bronił do końca, by zachować swoje przywileje Do usunięcia biurokracji potrzeba wiele czasu bardzo twardej walki

W obiegu ukazał się protokół z posiedzenia na Uniwersytecie Moskiewskim w którym jeden z uczonych powiedział, że historia nigdy nam nie przebaczy, jeżeli obecnej sytuacji nie przezwycięży się "za pomocą jednego skoku"

Redaktor Srelnenny z red "Nowy Mir" odpowiedział, że "dwoma skokami nie można pokonać przepaści Stoimy na skraju przepaści" Największym niebezpieczeństwem dla pierestrojki, która ma wielu przeciwników, jest ostrożne podchodzenie

Srelnenny domagał się od aparatu państwowego niezależnej prasy, która oficjalnie będzie mogła pisać o poległych w Afganistanie i codziennych dawkach napromieniowania w Czernobylu

Głos przerywający Tego nigdy nie będzie

Srelnenny Jeżeli mamy się wyżyć naszym chlebem, a nie amerykańskim, będzie musiała istnieć prasa niezależna.

Thum S CECH

Der Spiegel

DALSZY CIĄG NASTĄPI

EWA RUDNICKA MALUJE

Od kiedy maluję? Od pięciu lat. Dzięki Maryli Lewandowskiej i Joli Kołaczek Zawsze fascynowało mnie malarstwo i z zachwytem patrzyłam już jako dziecko na batusi mojej babci, której wiernie asystowałam przy tworzeniu Później mama malowała na tkaninach i pozwoliła czasem machnąć pędzlem Traktowałam to zawsze jako zabawę, dlatego może jestem dentystką No i tak 5 lat temu dostałam pierwszy papier i pastele, namalowałam takie polne maczki Przyjaciołki malarki powiedziały, że dobre, żeby próbować dalej Tak się rozmalowałam że już po roku razem z Jolą Kołaczek miałyśmy wystawę na Beverley Wtedy były same kwiatki Najchętniej malowałam swoje bukiety Bo jestem zwiariowaną ogrodniczką

Potem nagle, po dość mocnych przeczyciach osobistych, absolutnie krancowych, dobrych i złych, stwierdziłam, że kwiatki nie wystarczały mi emocjonalnie

Zaczęłam eksperymentować, chłapać w złości, czy w radości Nie miałam żadnych nauczycieli Szłam na żywioł Czytałam trochę o różnych materiałach, technikach, które wzbogacały repertuar Te moje prace są bardzo różnorodne, wielobarwne Moim głównym natchnieniem są nastroje Nawet napisałam kiedyś wiersz o tych moich nastrojach (bo piszę wiersze, także dla obrazków)

W ciągu ostatnich dwóch lat namalowałam bardzo dużo Wisi przeszło 100 prac Już sporo w różnych domach oprócz mego Leszek Wyczółkowski i Jurek Kołaczek bardzo mi dodawali otuchy, by malować i wystawiać Dla tych, którzy znają moją rodzinę nie muszę dodawać jak entuzjastycznie podeszli do mojego nowego bzika Piotr, mama, tata, siostry, brat, dzieci Bo nawet dzieci lubią te moje bajkowe obrazki Takie same, zmyślone jak bajki, które im

opowiadałam Nigdy normalnych, zawsze własne, wariackie, tworzone na gorąco

To całe malarstwo jest mi teraz potrzebne jak powietrze Nie wiem, jak żyłam bez tego Mam dobre przecucia i wydaje mi się, że to jest coś warte Bo mój optymizm nie podpowiada inaczej

Wystawa u Del Bella jest dla mnie przycięciem rągi urodzenia dziecka Czuję się szczęśliwa, bardzo stremowana, żyję jak w gorączce Nie oddałabym tego doświadczenia za nic

To, co maluję można chyba nazwać abstraktem naturalistycznym, bo to niby abstrakt, ale nawiązuje do natury, z którą czuję się bardzo związana Kiedyś chciałam być lesnikiem, podchodząc do zawodu idealistycznie Tuz przed maturą wybił mi wuj leśnik lesnictwo z głowy i poszłam na chemię na politechnikę Wracając do tematu natury Duży wpływ mieli też siostra Anka i jej mąż Tomek, którzy nurkują i co roku przywożą cudne fotografie świata podwodnego Dlatego też dużo motywów oceanograficznych Jednak z obrazów, ten z zaproszenia nazwałam "Anką", bo tak czułam, było najprawdziwiej

Moim ulubionym malarzem jest Claude Monet, a potem Redon Z polskich Leon Wyczółkowski, jak również jego wnuk Leszek Wyczółkowski, S Wyspiański, Malczewski i tyłu innych

Trochę jeszcze za mało wiem o historii sztuki Jak dzieci trochę podrosną, a zapał nie minie, chciałabym postudiować tę dziedzinę Na razie brak czasu

Rytm pracy

Maluje w lecie na dworze, w czasie wakacji, z dziećmi na oku

Jak dzieci oglądają telewizję

**Wystawa
prac malarskich
EWY RUDNICKIEJ
5 - 16 kwietnia
Del Bello Gallery
363 Queen Str. W.
Toronto, tel. 593-0884**

ROKOWISKO

KONKURS ROZWIĄZANY

Przed miesiącem "Rockowisko" ogłosiło pierwszy z cyklu kilku planowanych konkursów wiedzy o współczesnej muzyce rozrywkowej, poświęcony wówczas grafice okładek płytowych Oto prawidłowe rozwiązania

1 Portret rodziny Lenina z wmontowanymi główkami członków zespołu na okładce płyty (fotomontaż) to stary pomysł grupy Skaldowie

2 Wśród zreprodukowanych okładek płytowych należało rozróżnić • The Beatles - Abbey Road, • Jimi Hendrix - Electric Ladyland • Pink Floyd - Dark Side of the Moon Trzy szlachetne płyty, kamienie milowe w dorobku muzyki rockowej, dobrze znane każdemu melomanowi

*****

• W ub roku dyrektorzy Krajowej Agencji Wydawniczej podjęli decyzję zaprzestania produkowania przez Tonpress

single Główne argumenty kłopoty związane produkcją tego artykułu oraz niskie zamknięcie w handlu Decyzja zaskakująca

Tonpress - czołowa państwowa wytwórnia płytowa - zdziałała wiele dobrego dla polskiego rocka wydając single grup, które później coś znaczyły na polskim rynku, innymi słowy - firma ta zawsze chętnie lansowała tą drogą wykonawców alternatywnych wobec tzw głównego nurtu rocka, uznanego i poklepywanego przez mass media

• Wśród ostatnich wydawnictw długogrających wytwórni Tonpress znalazło się wiele pozycji licencyjnych, m in longplaye Joy Division "Closer" (1980 r), przedostatnia płyta New Order i "Unknown Pleasures" (1979), "Brotherhood", pierwsza płyta The Smiths, dwupłytowy koncertowy album Iron Maiden - "Life After Death", płyty z największymi przebojami Glenna Millera, Jerny Lee Lewisa, Chucha Berry'ego oraz wczesnymi nagraniami Raya Charlesa.

• Ze sporym opóźnieniem donosimy, iż wreszcie zmienił swój stan cywilny Zbig-

niew Hołdys, założyciel i szef słynnej kapeli Perfect, którą nawet reaktywowano dla spektakularnego, najbardziej profesjonalnego koncertu w historii polskiego rocka - na stadionie X-lecia w Warszawie Wybranką serca Hołdysa jest Bogumiła Olczak

• Prywatna firma fonograficzna ARA, która zadebiutowała kasetą "Best of Perfect", a następnie zaskoczyła swoich odbiorców pięcioma kolejnymi tytułami, wydała m in kasetę z kabaretem "Długi" (warto sprowadzenia do Toronto!) oraz wznowiła kasetę Andrzeja Rosiewicza "Dobry interes", uzupełniony piosenką "Michał", adresowaną do Gorbaczowa

• Nowy program grupy Osjan "Rytuał dźwięku i ciszy" zostanie częściowo zarejestrowany na szóstej już płycie tej formacji istniejącej nieustrudzenie od 1971 r Nagrania dokonały Polskie Nagrania, zaś Osjan przedstawił swój program m in w warszawskim Pałacu Prymasowskim

• W Bałtyckim Teatrze Dramatycznym w Koszalinie wystawiany jest premierowy musical "Szaleństwo pana Hilarego" w reżyserii Tomasza Stecewicza, choreografię Lecha Czarnoty i z muzyką Janusza Kruka (z 2+1)

TOMASZ PIWOWAREK

**Najgenialniejszy pianista
wszechczasów
ADAM
MAKOWICZ
znów w Toronto.
Gdzie?
Cafe des Copalns
48 Wellington Str. East
869 - 0148
Kiedy? Codziennie o 20:30
do 16 kwietnia, prócz niedziel.
Rezerwacja telefoniczna
do 20 30.**

W KRZYWYM ZWIERCIADLE FRANCJI

KORESPONDENCJA WŁASNA

Zima w Paryżu łagodna i ciepła. Temperatury powyżej zera. Ludzie chodzą w marynarkach i letnich płaszczach. Na początku lutego zaczynają kwitnąć drzewa. Trzy ostatnie zimy dały się paryżanom we znaki. Zamarzały i pękały rury kanalizacyjne, umieszczone na zewnątrz budynków, w mieszkaniach panował chłód. W tym roku wiele tradycyjnych okien z pojedynczą szybą zostało wymienionych na okna z szybą podwójną. Paryżanie kupili dodatkowe grzejniki i czekali. A tu zimy jak nie było, tak nie ma. Czyli wreszcie jest normalnie. Francuzi nie lubią zmian. Przyzwyczaili się, że katedra Notre Dame stoi wciąż w tym samym miejscu, Sekwana płynie na zachód, a naleśniki sprzedaje się na ulicy. Zawsze tak było i każda zmiana ukazuje nagle bezradność i zagubienie mieszkańców stolicy Francji.

Paryż jednak się zmienia. Na miejscu starych hal targowych, tradycyjnego miejsca paryskiego handlu żywnością, imponująca, nowoczesna konstrukcja architektoniczna. Architektura XXI wieku. Przy placu Bastylli w zaskakująco szybkim tempie rośnie nowy budynek paryskiej opery. Budynek Centrum Kultury im G. Pompidou, przez paryżan nazywany Beaubourg, z plataniną kolorowych rur umieszczonych na zewnątrz, wzbudzający jeszcze tak niedawno wiele kontrowersji, dziś już nikogo nie szokuje. Przed Beaubourg występy ulicznych kuglarzy, muzyków, hipnotyzerów, małych, ulicznych teatryków. To jedno z paryskich centrów. Paryż jednak posiada wiele dzielnic. Dla jednych sercem tego miasta jest dzielnica łacińska, dla innych właśnie okolice Beaubourg, dla innych Montmartre, Champs Elysees, czy okolice Montparnasse dla części paryżan ich własna dzielnica, z której, bywa, nie ruszają się prawie nigdy, bo tam znają wszystkich, mają swoje ulubione sklepy, zaprzyjznione kawiarnie, w których czują się jak w domu. Dla Francuzów kafej-

ki są właściwie drugim domem. W kafejkach, przy stolikach stojących na ulicy, lub przy samym oknie (ważne, żeby cały czas coś działo się obok) odbywają się dyskusje, załatwiane są interesy, nawet pisane książki.

Francja żyje polityką. Może nawet bardziej właśnie polityką kawiarnianą niż tą prawdziwą, w której liczy się rachunek ekonomiczny, w której liczą się prawdziwe programy. Szczególnie tej zimy polityka zajmowała wyjątkowe miejsce w życiu Francuzów. Po osmiu latach zbliżają się wybory prezydenta. Na paryskich ulicach plakaty wyborcze, czasami wręcz szokujące. Francja zawsze była frywolna. Erotyka to jeden z eksportowych towarów tego kraju. Teraz jednak erotyka przeniosła się również do kampanii wyborczej. Może Francuzów osmieliła włoska Ciciolina, gwiazda filmów pornograficznych, która w bardzo udany sposób prowadziła swą kampanię wyborczą we Włoszech, chętnie ukazując swoje kobiece wdzięki i rozdając wyborcom swoje nagie podobizny.

Francuska Partia Socjalistyczna wymyśliła coś innego. Jeden z plakatów reklamujący tę partię przedstawia biegnącego, nagiego mężczyznę z czerwoną różą w dłoni. Inny, naga, brzemienna, młoda kobieta trzymająca również w dłoni czerwoną różę. Czerwona róża jest symbolem Francuskiej Partii Socjalistycznej. Młody mężczyzna biegnie, niewątpliwie, ku przyszłości. Co urodzi kobieta? - nie wiadomo. Dobrobyt, nowego prezydenta? Prawicowa partia RPR stosuje bardziej konwencjonalne chwytły. Z wyborczych plakatów tej partii zatroskanym o przyszłość kraju wzrokiem patrzy Jacques Chirac, premier Francji i zarazem kandydat na prezydenta. Twarz poczciwego, mającego wszystko na uwadze dobrego wujka ma wzbudzać zaufanie.

"Francja z Le Penem" - głoszą plakaty Frontu Narodowego. Le Pen, przez niektórych Francuzów nazywany małym Hit-

lerem, postać najbardziej kontrowersyjna i krytykowana przez duży odłam społeczeństwa, uzyskał poparcie w niektórych okręgach wyborczych. Osiem lat temu nikomu nie znany jest teraz liczącym się politykiem, którego program ma in. ograniczenia imigracji, z naczelnym hasłem swojej partii "Francja dla Francuzów", trafił na podatny grunt w pewnych środowiskach. Jak wykazują jednak badania opinii publicznej jego szanse na zajęcie fotela prezydenckiego są minimalne.

Według tych samych badań największą popularnością cieszy się obecny prezydent Mitterrand, który jednak w momencie pisania tego artykułu, nie zgłosił oficjalnie jeszcze swojej kandydatury. Niewątpliwie uczyni to w najbliższym czasie. Drugie miejsce przypada Chirakowi, trzeci jest Barre, który niedawno zgłosił swoją kandydaturę z ramienia prawicowej partii UDF. Bardzo charakterystyczny jest wzrost popularności Mitterranda, który w połowie swojej kadencji, w roku 1984 był tak krytykowany, iż zmuszony był do powierzenia funkcji premiera rządu Chirakowi, reprezentującemu prawicową partię RPR. Dzisiaj jego pozycja jest dużo mocniejsza niż 4 lata temu. Wszystko jednak rozstrzygnie się w maju, kiedy nastąpi wybór prezydenta. Jak w każdych demokratycznych wyborach, wszystko może okazać się prawdopodobne. Jedno jest natomiast pewne, że Komunistyczna Partia Francji, kilka lat temu jeszcze bardzo silna, traci dziś swe znaczenie i w minimalnym stopniu zagraża partii socjalistycznej, czy prawicowej partii Chiraka.

Polityka jednak nie zdominowała jeszcze całkowicie życia Paryża. Miasta, w którym życie toczy się trochę spokojniej niż dwa lata temu, kiedy ulice pełne były policyjnych patroli, a ludność przestraszona powtarzającymi się terrorystycznymi atakami bombowymi w sklepach i na ulicach. Teraz już tego nie ma. Pozostały usztywnione przepisy imigracyjne i wizowe. W jakimś sensie uderzyło to w przyjeżdżających do Francji Polaków, którzy chcieliby zostać trochę dłużej. Niestety, przedłużenie wizy powyżej 3 miesięcy praktycznie stało się niemożliwe. O atakach terrorystycznych przypominają jeszcze tylko alarmy bombowe na lotniskach i rozrywane armatką ze sprężonym powietrzem pozostawione na chwilę bez opieki walizki - zazwyczaj jednak należą one do zapomnianych podróży.

Chociaż prawdziwe centrum kulturalne świata od jakiegoś czasu przeniosło się do Nowego Jorku, Paryż nadal jest mekką artystów. Tylko, że to już nie to samo miasto, co 30 lat temu i nie ci artyści. Francuzi jednak nadal uważają, że Francja to pępek świata. Interesują się wszystkim naokoło, ale tak, jak doświadczony ojciec patrzy na dzieci - z wyrozumiałością i pobłazaniem, z zauważalnym poczuciem wyższości. Tak jest w dziedzinie polityki zagranicznej, którą Francuzi przejmują się podobnie jak zawodami sportowymi, przekonani o bezpieczeństwie swojego miejsca w fotelu, z którego spoglądają w telewizor. Podobnie jest z kulturą. Od lat ani literatura, ani sztuki plastyczne, ani film francuski nie zadziwiły świata. Mimo to nadal o współczesnym dorobku kulturalnym Francji mówi się z szacunkiem i uznaniem. Przypomina to trochę, sytuację ucznia w szkole, który chociaż od dawna

niewiele wie, to dostaje dobre stopnie, gdy kiedyś uczył się doskonale. Tak, opinie Francja ma nadal dobrą.

Niezależnie jednak od dorobku kulturalnego samej Francji, życie kulturalne w Paryżu nie zamiera. Koncerty, premiery filmów i sztuk teatralnych, wystawy - czasami w natłoku gubią się rzeczy naprawdę wartościowe. W tym bogatym życiu kulturalnym stolicy Francji coraz częściej pojawiają się polskie nazwiska. W korytarzach paryskiego metra duże plakaty reklamujące film francuski "Testament żydowskiego poety", w którym jedną z głównych ról gra Wojciech Pszoniak, obok plakaty zapowiadające premierę filmu Andrzeja Wajdy "Biesy". Na półkach księgarskich książka Lecha Wałęsy "Ukazanie się jej poprzedziła niespotykana we Francji kampania reklamowa. Książka w pierwszym okresie, pobiła rekordy sprzedanych egzemplarzy i nadal, chociaż recenzje z niej nie zawsze były entuzjastyczne, znajduje licznych nabywców.

Niewątpliwie najwybitniejszym, najbardziej głośnym reżyserem mieszkającym obecnie w Paryżu jest Roman Polański. Polański jest postacią bardzo popularną, częstym gościem różnego rodzaju programów telewizyjnych. Ostatnio podbił serca paryżan rolę, którą zagrał w przedstawieniu będącym adaptacją opowiadania Franzy Kafki "Metamorfoza". Przedstawienie to stało się prawdziwym wydarzeniem artystycznym stolicy Francji.

Przed wyjazdem z Paryża kupuję widokówki z wieży Eiffla i z katedrą Notre Dame. Paryż żyje formą. Tu nieważne, co się mówi, ważne w jaki sposób. Paryż żyje na pokaz. Wysyłam widokówki z myślą, że to może być jedyny kraj świata, gdzie widokówki nie kłamią. Zdjęcia utrwaliły formę, na próżno szukać czegoś więcej.

MACIEJ PIOTR PRUS

CHIN RADIO TV INTERNATIONAL PRESENTS OWN CITY TV "POLISH STUDIO"

Polski Program Telewizyjny
prowadzony i przygotowany przez
zawodowych dziennikarzy, realizatorów
i operatorów telewizyjnych
Począwszy od 5 MARCA 1988 w każdą
sobotę o godz. 11 00 "Polish Studio"
można oglądać na City TV - Channel 57,
Cabel 7

Producent:
Zygmunt Przetakiewicz
TEL. 534-7788
Redakcja.

Teodor Zubowicz, tel 767-9281
Reklama.

Tadeusz Lis, tel 747-9883
Adres POLISH STUDIO
755592 Ontario Ltd
c/o Sherlock Homes Real Estate
Inc

431 Roncesvalles Ave
Toronto, Ontario M6R 2N3
Pod tym adresem nasi widzowie mogą nadsyłać
wszelkie uwagi, życzenia i propozycje w sprawie
programu, a także jeśli sobie tego życzą i chcą
wspierać nasz program finansowo czeka
wystawione na "Polish Studio - 755592
Ontario Ltd"

W programie wywiady i spotkania z ciekawymi
ludźmi, repertoryjny filmy dokumentalne, piosenki,
kabaret, sport i informacje

KRZYSZTOF KAKOLEWSKI

SPECJALNIE DLA ECHA

PIĘKNO A ZMARTWYCHWSTANIE

Dokończenie
z poprzedniego numeru

Wszyscy, którzy tworzą, wiedzą, że nie można sobie postawić zadania co chcemy wymyślić, na jaki chcemy wpaść pomysł. To przychodzi samoistnie, kiedy wymykamy się naszej własnej kontroli. Nigdy nie możemy zapanować nad tym, co jest w nas częścią geniusza. Jeśli zapanujemy, to biada nam, tylko zniszczymy siebie. Talent nie jest naszą własnością. Jest depozytem. Coś w nas mówi, coś nam dyktuje. To Duch Prawdy, Pocieszyciel zarysowuje jej kształt? Większość twórców upatruje w tym głosie niezależnym siłę, która podpowiada najważniejsze pomysły. Wystarczy zajrzeć do "Alchemii słowa" Parandowskiego. Owo dyktando musi być usłyszane. Nasz słuch ma być otwarty. Prawda ta zawsze jest przemieniona w stosunku do zastanej, pomysł zmienia to z czego powstał. A więc może tu jest tworzenie ze stworzonego, może tu jest Przemienienie? Ponieważ Eucharystia jest kontynuacją aktu Stworzenia.

Od tej kulminacji, zaczynając rozdział VII Papież przechodzi do słynnego już sformułowania o tych, którzy wrócili czy przychodzą "nieraz z daleka". Dwukrotnie Papież dziękuje za to raz Duchowi Świętemu, a raz Matce "Pięknej Miłości". Dwukrotnie też wyraża swoją radość. Fragment ten adresowany jest nie tylko do nas, ale i do Kościoła polskiego. Najpierw w formie łagodnie wypowiedzianej dyrektywy nakazującej Kościołowi odpowiedzieć "w pełni na zaufanie tych ludzi". Powtórzenie tej dyrektywy w formie bardziej kategorycznej znajduje się w rozdz. VIII "Trzeba dobrze zrozumieć ten sygnał". "I trzeba dobrze się starać - to już jest wyraźny nakaz - aby ta łączność z Tajemnicą Paschalną dobrze owocowała". Jesteśmy więc pod najwyższą protekcją. Ale te słowa dla przychodzących z daleka są wstrząsające. Niech każdy, kto wrócił z daleka sam wymierzy odległość. Ja nazywam to rekonwersją, powtórnym nawróceniem. Jest to nowy typ chrześcijanina, który pojawił się w krajach o specyficznego typu ustrojach, które jako panująca religię ustanowiły religię niewiary. Rodzaj nowej schizmy. Teraz masa ludzi nawraca się powtórnie. To historia Szawła, a w naszej literaturze historia Kmicica czy Rozłuckiego.

Przywołam historię jednego z nas. Syn chłopca, który marzył o porzuceniu wsi. Bóg wydawał mu się reliktem ośmieszanej wiejskości. Coś potężniejszego wyniosło go ze wsi do miasta, umieściło na studiach, jednych, drugich, uczyniło dziennikarzem.

On nie wiedział wtedy, że był zdolny i pomocy tej siły nie potrzebował i ta pomoc tylko go osłabiła, ale z podziwu dla niej stał się działaczem ateistycznym. Za zwalczanie Boga otrzymał nagrodę. Zarazem czuł nieprawdę i łatwość swojego dojsca, niemożność życia w mieście jak je sobie wymarzył. Uciekł ze wsi, a tu jego dążność do wolności spotkała się z odrzuceniem, represjami. Zaczyna widzieć, że jego talent dusi się w narzuconych warunkach. Wyrzucany ze wszystkich redakcji za swą niezależność, należy do pierwszej grupy dziennikarzy, którzy musieli na zawsze opuścić oficjalny system prasowy jeszcze przed 13 grudnia 1981 roku. Teraz miasto wydaje mu się piekłem, a utracona wieś - rajem. Teskni za wsią i za Bogiem. Pisał potem jak

oglądał telewizję, jak się dreczył, bo telewizja potrafi być toksyczna, jakby sama ją trzymała przeciw temu co głosi. Zarazem czuł się upokorzony, że słucha tego co odrzuca całym sobą. To też było jego piekłem. Myślę, że telewizja będzie niedługo zadawana jako pokuta. A tu patrzy, raptem w telewizji - człowiek. W pierwszej chwili myślał, że stała się jakaś pomyłka, sabotaż, po chwili zorientował się, kogo widzi. Był to Jan Paweł II. Tak zaczęło się nawrócenie. Zdzisława Kowalczyka. Wiem o tym z jego przedziwnej opowieści o nawróceniu, którą kontynuował na łamach "Powściągliwości i Pracy". Zaczął pisać swoje wymarzone dzieła, ale mając 41 lat, nie dokonawszy swoich dzieł upadł na prawie wiejską ścieżkę wiodącą przez trawnik przed kościołem w drodze na mszę i umarł pod jego bramą.

Kluczem do tego rozdziału będzie trwanie. Trwanie w trwaniu. Trwanie dla wytrwania. Trzeba mieć wolę woli. Trzeba wiedzieć po co się trwa. W przyjazni, wzajemnej miłości - aby nurtujące niejednego z nas poczucie winy prowadziło do wyzwolenia i samodoskonalenia - a nie do reprojekcji tego poczucia winy na innych, potępienia innych. Wielu dało się okłamać, okłamać daje się ten, kto tego pragnie. Najokrutniej okłamujemy samych siebie.

Czy umiemy przebywszy drogę powrotną być chrześcijanami? Czy przez gniew na tych co wobec nas zawiniли nie zamykamy im drogi do nas? Potępienie często jest aktem samowywyższenia. Abyscie pomagali trwać innym" - nakazuje nasz Mistrz.

Jesteśmy skłonni u Ojca Św szukać ukojenia, pociechy. Ten człowiek niezmiernie odpowiedzialności jest przez nas jeszcze obciążany. Kiedy przyszedł do kościoła Św Krzyża, gdzie czekaliśmy na niego, był tak zmęczony, że opierał się o ręce, które w gestie powitalnym wyciągały się do niego. On w nas potrzebował wsparcia. Na Zaspie powiedział "mówię za was", ale nam nakazał mówić. Stawiając nas blisko Apostołów, jako swoim uczniom kazał nam mówić za innych. Uważał nas za godnych tego.

Ostatnie rozdziały VIII i IX zawierają życzenia Papieża wobec nas, umieszczone w sferze kultury jako obszary recepcji i oddziaływania. Zostaliśmy określani jako "pokorni słudzy piękna w życiu Narodu". Każde z tych słów, ich dobór, uszeregowanie, podporządkowanie gramatyczne warte są najwyższej uwagi.

Pokorni. Przywołam tu słowa Mieczysława Jastruna z jego wzruszającego i wstrząsającego dziennika drukowanego przez "Res Publikę". Wskazuje ona na dwa źródła wyniszczenia pisarzy: pychę i zawist.

Pokora pozwala nam widzieć przez samych siebie. Broni nas przed porównywaniem siebie z innymi. Jako istotom niepowtarzalnym nie wolno nam porównywać się z innymi. To na innym terenie prowadzi do konsumizmu. Do porównywania się poprzez przedmioty, czyli redukowanie siebie do przedmiotu. Możemy porównywać się tylko z takimi, jakimi powinniśmy być - albo z ogromem wszechświata, w którym zajmujemy swoje nieskończone małe miejsce.

Służyć, sługa. Sługa to dziś rzecz wstydliva. Nie ma już sług. Najwyżej służy siły, niszczącej samych sługów. Mylą oni bowiem siłę z przemocą. Często myślą oni, że służą samym sobie, ale nawet określenie z

Pisma Św "A niewolnicy rządzą nami będą" (cytuje z pamięci) przylega tu tylko częściowo - bo nie ma już wyzwolenców, nie ma wolnych. Bez służenia człowiek nie ma po co istnieć, bo nie ma dla kogo istnieć. A przecież jeszcze nie wiadomo, czy odbiorcy naszą służbę przyjmą. Jednocześnie Papież jest przeciwny służebności bezpośredniej, nie oddziałującej przez swoją wielkość artystyczną, przeciw uwikłaniu w aktualność. Wydaje się nas skłaniać do poszukiwania nieprzemijalności. Być może obawia się odwzorowania a rbour służebności socrealizmu, by w zaprzeczeniu nie upodobniła się formalnie, by nie zdarła, nie rozproszyła się w codzienności, nie utraciła swojego potencjału. Na ten temat znajdujemy komentarz w przemówieniu samego Papieża do środowisk twórczych i publicystów w Monachium. Występuje tam przeciwko funkcjonalności sztuki.

Następne słowo piękno. W tymże przemówieniu monachijskim wypowiada wstrząsające zdanie "piękno zdaje się być kategorią wypieraną ze sztuki". Ojciec Św wykrywa w tym absurd. Zaprzeczenie przez sztukę samej siebie. On nakazuje nam działać poprzez piękno. Ono ma być dźwignią. Postawienie wymogu piękna - wiemy, że chodzi tu o czyste piękno, piękno dla piękna - od niczego nas nie zwalnia, ale podwaja nasze obowiązki. Dopiero jako piękno zbliżające się do doskonałości będzie mogło dobrze służyć.

Przemówienie monachijskie uzupełnia z przemówienia do nas. Tam jest pierwszy raz mowa o "przeźrzeniu wolności". Jan Paweł II największy człowiek naszych czasów, najbardziej uniwersalny, jedyny, który czyni prawdziwy wysiłek dla scalenia trzech światów naszej ziemi. Bo pędzą one w przeciwną stronę, coraz bardziej się oddalając. W tak zwanym pierwszym świecie jest absurdalny nadmiar wolności. W drugim świecie jest absurdalny niedobór wolności. W pierwszym świecie władza ustawodawcza pochłania władzę wykonawczą. W drugim świecie władza wykonawcza pochłonała władzę ustawodawczą. Pierwszy świat zagrożony jest przez nadmiar konsumpcji, w drugim świecie zagrożona jest sama konsumpcja i konsumment. Konsumpcja jest prawie zakazana i jest w podejrzeniu u głównego producenta a w trzecim świecie na tym moją dygresję przerwę.

Papież przestrzega artystów przed sukcesem i efektem za wszelką cenę. U nas miłośnicze zagadnienie sukcesu pominał. Ale czy nie ma pogoni za sukcesem dla sukcesu? Sława, tak jak zarobki winna być skutkiem ubocznym. Artysta opętany pragnieniem sukcesu staje się zakładnikiem w rękach grup nacisku i dysponentów. Oni regulują częstotliwość prezentacji jego dzieła i osoby. W ten sposób twórca staje się zakładnikiem w ich rękach i często wymuszają oni ogromny okup. Artysta staje się wtedy ofiarą, choć sam nieraz nie dostrzega różnicy między sławą a niestawą. Często popularność w czasach elektronicznych środków przekazu zależy od częstotliwości pokazywania danej osoby, jest mechaniczną sumą, a nie dowodem czegośkolwiek innego.

Wreszcie ostatnie dwa słowa "służyć życiu Narodu". Nie używa pomnikowego określenia. Służyć Narodowi, nie wprowadza statycznego i ahistycznego pojęcia

narodu, ale kategorię dynamiczną "życia". Życie bowiem to także pociecha, wzruszenie, rozrywka, pomoc w wypełnieniu bezsennych nocy. Nie chodzi przecież tylko o dzieła trudne, tylko o najlepsze z możliwych.

Bo jest jeszcze jeden warunek papieski "Aby znajdowała odbiór". Jest to skierowane przeciw postawie pogardy wobec odbiorcy, która w Polsce może wyrażać się dwojako. Przede wszystkim, ze skupię się wyłącznie na literaturze. Niektórzy autorzy ze spokojem patrzają jak ich książki idą na przemiał, są wznawiane, i znów idą na przemiał. Druga postawa, znana w całym świecie - odrzucenie czytelnika. Są ludzie, którzy eksperymentują dla eksperymentu. Kiedyś eksperymentowanie było trudne, a nawet niebezpieczne dla twórcy. Dziś stało się obowiązującą modą w pewnych środowiskach. Neo-moderna stała się zmurszałym akademizmem. Jan Paweł II w przemówieniu monachijskim ostrzega przed brakiem sensu w sztuce. Tymczasem socrealizm, który tępił poszukiwania, zmienił front o sto osiemdziesiąt stopni. Najwplywowski krytycy oficjalni wysuwają na czołowe pozycje dzieła niechciane przez czytelników.

Papież mimo oparcia się na myśl Norwida - biedny Słowacki nie może być przywołany, bo zachodzi tu przedziwny związek między wieszczem a Osobą, która stała się spełnieniem wieszczenia - nie wydaje się by Ojciec Św wzywał twórców polskich, by stali się wieszczami.

Jan Paweł II zna wszystkie analogie do dziewiętnastego wieku, które nas tak nieczą, nużą i denerwują, bo możemy otworzyć prawie każdą dziewiętnastowieczną książkę i widzimy anachroniczną projekcję tamtego wieku na nasz wiek. Ale Papież jako najnowocześniejszy - bo słowo nowoczesny zużyło się całkowicie - człowiek, wie, że nie może być powtórzenia XIX wieku. Tamten wiek nie miał wielkich przywódców. Przywódcami z konieczności stali się poeci.

Spełnili oni jeszcze drugą, może równie ważną misję, stali się natchnieniem dla 2 wielkich duchów polskich wyrósł na ich studiowaniu Józef Piłsudski i Karol Wojtyła.

Karol Wojtyła sam jest postacią romantyczną i mistyczną. W sensie duchowym jest nowym krolem Polski. Ale władza duchowa jest i władzą materialną. Budzimy się co rano i nie wierzymy, że nas to spotkało. Bo przecież mówi się o nas jacy jesteśmy wstrętni, niegodni, leniwi, ohydny naród. Jesteśmy poniewierani, sami przestajemy się lubić wzajemnie. To nasz artwar, o której nam się mówi, że jest podła, a jest bita i poniewierana.

Patrząc na Niego, jak w jakimś mistycznym zwierciadle chcielibyśmy widzieć siebie. Skoro On jest taki, to może my. Moglibyśmy być tacy jak On. Ale czy będziemy potrafili? Czy ujrzymy w jego obliczu odbicie naszych twarzy jakimi możemy się jeszcze stać? Nam się tylko zdaje, że znamy Papieża. My go tylko kochamy. Jest postacią najbardziej znaną na świecie i najtrudniejszą do określenia i zdefiniowania. Polacy widzą go w schemacie Papieża-Polaka. A nasz Najukochańszy to człowiek najbardziej uogólniający świat w swojej osobie i człowiek świata. Sądzę, że Ojciec Św pragnąłby w całej swej bezgranicznej skromności i objętności na swoją osobę, byśmy z wydatku, w którym wspólnie uczestniczymy. On i my - wyciągnęli głębsze nauki.

ZOFIA BONCZA

MESJANIZM ZA DOLARY?

Polemiki nadają rumieńców każdemu piśmie, byle tylko nie były niekonczące się. Mam więc nadzieję, że po raz ostatni (ale nie przyrzekam) wracam się do rybryki Krzysztofa Ostaszewskiego "Pokochać kapitalizm"

Odcinek z 17-23 marca, pod tytułem "Smart guys don't make it, follow the sucker" czytałam kilka razy. Tak jak się powinno od przodu do tyłu. Ale też i od końca do początku. Od środka do końca. Sam środek. Sam początek. Sam koniec. Wreszcie same zdania napisane nietypowym drukiem, więc pewnie ważne.

I bezskutecznie. Wciąż nie mogłam zrozumieć, o co Autorowi chodziło. Jaką to główną myśl, czy ideę chciał Czytelnikowi przekazać. A już wydawało mi się, że zaczynałam tę ideę rozumieć w poprzednich odcinkach.

Rozumiałam więc, że jest to filozofia

a) wiary w nieograniczone możliwości człowieka w kapitalizmie i pełnej odpowiedzialności za własny los, przy czym biedni, chromi, sparaliżowani, upośledzeni umysłowo ponoszą tę samą odpowiedzialność, co bogaci, pełnosprawni i inteligentni,

b) egocentrycznej filozofii dobra skonczonej wreszcie z tym archaicznym polskim zwyczajem poświęcania się dla innych, dla sprawy, dla narodu, zaczniemy wreszcie żyć dla samego siebie, dla swoich dolarów, udziałów, inwestycji, nieruchomości, wyjazdów na Florydę,

c) hedonistycznej koncepcji życia, co jest przyjemne dla mnie, co mnie przynosi korzyść, jest moralnie dobre.

Cel postawił sobie Krzysztof Ostaszewski ambitny "celem moim jest całkowita przebudowa dominującej obecnie filozofii w kulturze polskiej". Zaznaczył przy tym filozoficznie, że zamierza zarobić na tym biznesie miliony. Cóż powodzenia! Co się nie udało komunście, może uda się kapitaliście.

Tyle tylko, że ostatni odcinek "Kapitalizmu" nie daje nam jakoś odpowiedzi na pytanie, do jakiego to szczęścia i jaką drogą Krzysztof Ostaszewski pragnie ów zgnębiony i "zle zaprogramowany" naród zaprowadzić.

Zanim więc oddam się całkowicie pogoni za dolarem pod przewodnictwem Krzysztofa Ostaszewskiego (zawsze lepiej to robić z przewodnikiem, szczególnie gdy się samemu nie potrafi), chciałabym dowiedzieć się, co oznaczają sformułowania następujące:

- "człowiek ma wolną wolę, akcje nasze są konsekwencją naszej filozofii i naszych idei" (a co z ludźmi, którzy postępują wbrew swoim ideałom?),

- "wewnętrzne poczucie kontroli nie jest w istocie wewnętrzne" (kompletna zagadka),

- "kryteria podziału rzeczywistości na kontrolowaną wewnątrz i zewnątrz są obiektywne" (wszystkie eksperymenty w psychologii, które to zakładały spaliły na panewce),

- "czy osiągniemy szczęście i zadowolenie w życiu jest naszym wyborem" (niestety, to czy będziemy umierali na raka w wieku lat 40 nie jest naszym wyborem, nawet to, czy będziemy umierali na AIDS przestaje już być naszym wyborem),

- "filozofia kapitalizmu głosi, że człowiek żyje dla siebie, nie dla socjalizmu, państwa, czy narodu" (a co z drugim człowiekiem, zwanym przez niepoprawnych polskich romantyków bliźnim? czy jego też wyrzucamy z naszego biegu za dolarem?),

- "ich programem (młodych Polaków) jest ta nieszczęsna altruistyczna definicja dobra" (a może ta właśnie filozofia trzyma ich jakos przy życiu, pomimo Polski Ludowej, może to ona sprawia, że wbrew hedonizmowi - nie wszyscy jeszcze wpisali się do PZPR, ORMO czy SB? A może to nie "niewłaściwa" filozofia Polaków winna jest dziejącej się tragedii narodu, może przyczyną jest rzecz tak konkretna jak "geopolityka"?)

Przy okazji, Krzysztof Ostaszewski krytycznie napomyka "niemieckich filozofów", którzy są mu podobno światopoglądowo odlegli. O ile pamiętam z wykładów filozofii, była ich całkiem pokaźna liczba i reprezentowali różne orientacje: od Kanta przez Hegla, Nietzschego do Marksa i Husserla. Kogóż z nich najbardziej nie lubi Krzysztof Ostaszewski?

Ale, ale, w spory filozoficzne bawic się nie będę, każdy ma prawo do własnej ("nie wierysz w Boga? - powiedział pewien góral - przewodnik do pana z miasta nad przepaścią - to ja cię zrzucę ze skały - przecież Boga nie ma") Do takiej filozofii, która mu odpowiada z punktu widzenia jego tradycji, systemu wartości, temperamentu, osobowości, czy doswiadczeń życiowych.

Propagowanie jednej filozofii pod hasłem, że jest ona lepsza i że wie się o tym lepiej od innych, było zawsze w historii zajęciem tyle ambitnym, co bezpłodnym. Jeśli przyjechalismy na Zachód szukać wolności, to także wolności wyboru tych wartości i idei, które nam się podobają. Nie dlatego, że ktoś nas mesjanistycznie przekonuje, że on i tylko on zna prawdziwą i jedynie słuszną drogę dla wszystkich Polaków. "Jedynie słusznego" myślenia uczeni byliśmy w PRL przez lat wiele. I jeśli dalej tego nie potrafimy, tym lepiej dla nas. Oznacza to, że mimo indoktrynacji, pozostaliśmy sobą. Samymi sobą. I nie bardzo mamy ochotę na to, by ktokolwiek tym razem na Zachodzie, mówił nam, co jest dobre, a co złe. Z tego już po prostu wyrosliśmy.

Pisząc artykuł o poczuciu kontroli w kapitalizmie, ani przez moment nie dyskutowałam kwestii filozoficznych. To, co napisałam o poczuciu kontroli - zewnętrznym i wewnętrznym - i o konieczności zachowania zdrowego balansu pomiędzy nimi dwoma - oparte było wyłącznie na danych empirycznych. Na temat poczucia kontroli ukazało się bowiem w psychologii już ponad 1000 raportów z badań.

Starłam się uniknąć filozofowania, jak mogłam (jestem tylko psychologiem), a tu tymczasem Krzysztof Ostaszewski przezwalał mnie "intelektualistką".

Ostatnio zdarzyło mi się to w Polsce, w sklepie warzywnym, kiedy dostało mi się od rozniewanej sprzedawczyni "Jabłka wybiera! Znalazła się intelektualistka!"

POLEMIKI POLEMIKI

W OBRONIE PETERSONA

Do Redakcji
Echo-Tygodnik Polski

DOTYCZY "Premiera Petersona zabawa w rządzenie" (artykuł p. Zofii Bonczy, z dnia 17-23 marca 1988)

Jako Polak, przybyły do Kanady w 1951 roku i jako Kanadyjczyk - stanowczo protestuję przeciw artykule Pani Bonczy. Podkreślam datę mego przybycia celowo. Jako długoletni imigrant mam wieloletnie doświadczenie bytności w Kanadzie oraz oceny wartości poszczególnych partii politycznych w świetle ustosunkowania się do spraw imigracyjnych, a w szczególności do nas Polaków. Ponieważ do tej pory mieliśmy zasadniczo dwie partie, które rządziły tym krajem, będę rozpatrywał tylko partię liberałów oraz partię konserwatystów.

1. Jeśli jestem w Kanadzie, to dzięki Partii Liberalnej. To samo dotyczy imigrantów nie-Anglosasów (których popierała partia konserwatystów),

2. Jako Kanadyjczyk polskiego pochodzenia popieram Partię Liberalną z powodu celów i osiągnięć tej partii. Dzięki jej przywódcom (a w szczególności Lesliemu Pearsonowi i Pierre'owi Trudeau, którego tak ostro krytykuje pani Boncza) mamy wolną i niezależną Kanadę. Szczególnie Mr Trudeau, który wprowadził konstytucję, rozwiązał kryzys separatystów w Quebec (który groził oderwaniem się tej prowincji od Kanady), ustanowił system energetyczny Kanady (Petro Canada Ltd) zasługuje na specjalne wyróżnienie. Pamiętajmy również, że wprowadzenie obecnego systemu socjalnego, z którego korzystamy (a tak różnego od USA) zawdzięczamy Partii Liberalnej.

3. Partia konserwatystów neguje i stara się zniszczyć to wszystko, co liberałowie osiągnęli.

4. Pytam, jaki cel ma Redakcja publikować podobne artykuły?

Z poważaniem
H M ŁYŻWIŃSKI

Stowarzyszenie Byłych
Płatników do Niemieckich
Ubezpieczeń Emerytalnych
w Kanadzie

Otrzymał pismo od
Wysokiego Komisarza do Spraw
Uchodźców, biuro w Bonn,
Republika Federalna Niemiec

Rząd Niemiec Zachodnich
przygotowuje fundusz w wysokości
300 milionów marek (trzysta milionów marek)

Fundusz ten ma być przeznaczony
na wypłacanie odszkodowań dla osób,
które ucierpiały i doznały szkód, w wyniku
prześladowań ze strony hitlerowskich Niemiec

Polacy mieszkający w Kanadzie,
którzy przeszli przez wszystkie etapy
okupacyjnych prześladowań, będą zainteresowani
tą wiadomością.

Adres biura Wysokiego Komisarza
UNITED NATIONS,
High Commissioner for Refugees,
Rheinalle 6, D 5300 BONN 2,
Bundesrepublik Deutschland

Adres Stowarzyszenia
P O Box "8" Postal Station "V",
Toronto, Ontario M6R 3A4

Prosimy załączać kopertę ze znaczkiem na odpowiedź
M PIEKOSZEWSKI

CAUSA Seminar The War Against South Africa The Other Side

plus

Video Presentation "The ANC Method - Violence"

When you are asked to support the ANC and its leaders, it is important that you should have a clear picture of what exactly it is you are being asked to support, because unfortunately our media, and indeed many of our elected officials, have wittingly or unwittingly, misled the Canadian people as regards the policies and affiliations of this organization.

This film, written and presented by Peter Worthington sets the record straight

Volunteers of Christ Hall, 2420 Dufferin St
(1 Block N of Eglinton)

Wednesday, April 13th, 7 30 pm

Call 960-4991 For Information

Walne zebranie KLUBU KULTURY POLSKIEJ

Zarząd Klubu Kultury Polskiej
zawiadamia wszystkich członków i sympatyków Klubu,
że w dniu 14 kwietnia br o godz 20 00
w budynku SPK przy 206 Beverley Street
odbędzie się Walne Zebranie poświęcone sprawom organizacyjnym (dyskusja nad projektem statutu podział na sekcje zatwierdzenie planu pracy na najbliższy okres)

Po spotkaniu kawa i ciastka

Jerzy Surdykowski

DUCH RZECZYPOSPOLITEJ

Dlaczego Polska jest wiecznie chorym sercem Europy?

Proba interpretacji historii Polski i jej nurtów demokratycznych od czasów I Rzeczypospolitej do dnia dzisiejszego

Klub Kultury Polskiej zaprasza na spotkanie z wybitnym dziennikarzem wiceprezesem rozwiązanej przez władze PRL w stanie wojennym Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich

Jerzemu Surdykowskiemu

Spotkanie odbędzie się w dniu 21 kwietnia br o godz. 20 00
w budynku SPK przy 206 Beverley Street
Wstęp \$3 00

TADEUSZ PRUSS

Z cyklu: PODBIEGUNOWA POLITYKA

Część IV (ostatnia)

OBRONA ZACHODU CZY SPÓR O MIEDZĘ

Arktyka jako przedpole strategiczne i obszar krzyżujących się interesów mocarstw światowych staje się dla Kanady - miłującej pokój Kanady - coraz bardziej niewygodną

Łączna Parlamentarno-Senacka Komisja Spraw Międzynarodowych występuje więc z rekomendacjami na rzecz "demilitaryzacji regionu Arktyki przez wywieranie, razem z innymi państwami arktycznymi, nacisku na USA i na Związek Sowiecki"

Ze względu na sprzeczność swych interesów w Arktyce, Stany Zjednoczone i Kanada różnić się muszą swoim podejściem do dwóch zagadnień bezpieczeństwa i suwerenności

BEZPIECZEŃSTWO

Przyjrzyjmy się wewnątrzkanadyjskim naciskom na rzecz pacyfizmu z ostrzem antyamerykańskim. Protesty doskonałe zorganizowanych kanadyjskich peaceników przeciw testowaniu nieuzbrojonych amerykańskich cruise missiles nad Terytorium Południowo-Zachodnim. Kontrowersja wokół rozmieszczenia urządzeń radarowych w ramach North Warning System. Problemy z udostępnianiem amerykańskim siłom powietrznym kanadyjskich pasów startowych oraz baz na Dalekiej Połnocy. Ataki NDP na odnowienie paktu NORAD na następne 5 lat.

Dodajmy do tego plany posiadania 12 łodzi podwodnych o napędzie atomowym i zdolnościach operacyjnych pod lodem Arktyki. Plany, które ułatwić mogą Kanadzie także inwigilację amerykańskich aktywności w rejonie Basenu Arktycznego i na wodach archipelagu arktycznego

Przypomnijmy także aktualne stanowisko Partii Liberalnej sprzeciwiające się zawiązaniu do portów kanadyjskich i przebywaniu na wodach Kanady jednostek z bronią atomową

Problemy te narastają na gruncie niedoinformowania społeczeństwa kanadyj-

skiego co do wymogów bezpieczeństwa kraju i Zachodu (i wzajemnych między nimi relacji). A także w efekcie pobudzonej przez liberalno-lewicujące środki przekazu polityki zbliżenia ze Wschodem kosztem oziębienia stosunków ze Stanami Zjednoczonymi

Kanadyjczycy wciąż w swej masie pozostają nieswiadomi zagrożenia ich wolności (a także domku z ogrodkiem) przez ekspansjonizm sowiecki. Historii świata w szkołach się tu nie uczy. Zbyt mało praktyczna (podobno) A szkoda

Ubezważenie jednostki ludzkiej w komunizmie jest dla nich czystą abstrakcją, a czasem nawet zimnowojenną gadaniną. Nie znając zagrożeń, nie przygotowują właściwych mechanizmów przeciwdziałania im. Wrażliwość na losy narodów ujarzmionych przez Związek Sowiecki maleje wraz z postępami głośności, która to polityka wydaje się zwalniać ludzi Zachodu z jakichkolwiek zobowiązań wobec zniewolonych. Równocześnie rodzima lewica kieruje uwagę społeczeństwa na "amerykański interwencjonizm" w rożnych częściach świata, osłabiając czujność narodu wobec tego, co nadciągać może ze Wschodu

SUWERENNOŚĆ

Kwestie suwerenności definiowalne są przy pomocy incydentów rzucających światło na ścieranie się interesów Kanady i Stanów w rejonie Arktyki. Rejsy amerykańskiego supertankowca Manhattan przez Northwest Passage w 1969 i 1970 roku, popchnęły rząd Trudeau do ogłoszenia Canadian Arctic Waters Pollution Prevention Act w 1970 roku. A także do nacisków mających na celu wdrożenie tzw. Artykułu 234 zawierającego klauzulę o jurysdykcji państwa przybrzeżnego nad ochroną środowiska w 200-milowym pasie wód. Dawałoby to Kanadzie dodatkowe możliwości wy-

suwania roszczeń w Arktyce

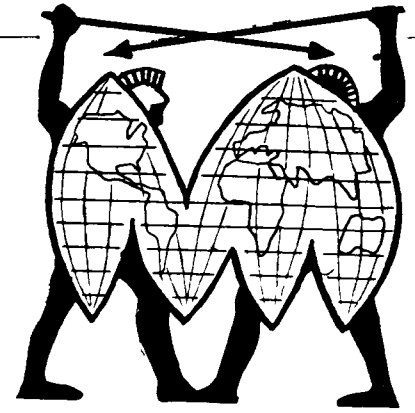
Wojaz amerykańskiego lodołamacza Polar Sea zakończył się formalnym zadeklarowaniem przez rząd Mulroneya wód archipelagu arktycznego jako wód wewnętrznych Kanady oraz ogłoszeniem planów budowy lodołamacza Polar 8

PERSPEKTYWY DUŻE I MAŁE

Kanada jest krajem Połnocy, z ponad 40 procent terytorium leżącym na Dalekiej Połnocy. Arktyka zajmuje poczesne miejsce w świadomości politycznej

Ale Połnoc jest zaludniona przez zaledwie ułamek procentu populacji Kanadyjczyków. Brak jest baz bojowych jednostek sił lądowych i powietrznych. Brak statków wojennych i instalacji rakietowych. Obszar Arktyki wydaje się być nawet w kategoriach czysto cywilnych - po prostu nie zajęty

Dla osób przywykłych widzieć Stany Zjednoczone w kategoriach potężnego sąsiada przytłaczającego Kanadę militarnie i gospodarczo, wybór zagrożenia dla Arktyki jest prosty. Oczywiście USA. Wybór ten jest

tradycyjnie pielęgnowany przez kanadyjskich socjalistów

W tym kontekście podpisanie w styczniu umowy o współpracy w Arktyce między obu krajami było realistycznym kompromisem. Kompromisem pragmatycznym i "roboczym". Pozwalającym na przepływanie amerykańskich lodołamaczy przez Northwest Passage z jednoczesną wcześniejszą na to kanadyjską zgodą. Z drugiej strony umowa nie zmusza Stanów do uznania kanadyjskich żądań suwerenności korytarza

Jednocześnie podpisana umowa nie zmienia w żadnym stopniu tych istniejących umów wśród państw - członków NATO, które dotyczą wzajemnego korzystania ze swych portów i wód dla celów wojskowych

Powstaje pytanie, jak sprawić, aby Kanada zobaczyła wreszcie problemy Arktyki z perspektywy międzynarodowej. Z perspektywy zabezpieczenia zdobyczy i wartości cywilizacji zachodniej. Jak wydobyc Arktykę z zaciągniętej i wąskonarodowej percepcji "to moje, mam i nie dam". W jaki sposób, przy próbach rozwiązywania problemu, uwolnić się od optyki antyamerykańskiej i psychozy "zagrożenia z Południa?"

Na niełatwe pytania nie ma łatwych odpowiedzi

**Kwiecień - plecień, bo przeplata
trochę zimy, trochę lata.**

7 kwietnia - czwartek

Wschód Słońca 05 33 Zachód Słońca 18 38
Wschód Księżycyca 00 01 Zachód Księżycyca 07 58

Imieniny obchodzą: Donat, Herman, Przecław
Rufin i Saturnin

30 - Ukrzyżowanie Chrystusa
1889 - Gabriela Mistral (prawdziwe nazwisko Lucila Alcayaga) poetka chilijska, laureatka nagrody Nobla w dziedzinie literatury
1909 - Matthew Henson czarny podróżnik, pierwszy postawił swą nogę na Biegunie Północnym

8 kwietnia - piątek

Wschód Słońca 05 31 Zachód Słońca 18 39
Wschód Księżycyca 01 04 Zachód Księżycyca 08 56

Imieniny obchodzą: Cezary, Dionizy, January
Julia i Radosław

1513 - Ponce de Leo odkrył Florydę
1835 - Zmarł Wilhelm Humboldt, niemiecki pedagog i językoznawca, czołowy przedstawiciel neohumanizmu (ur w 1767 r.)
1890 - Urodził się Zbigniew Drzewiecki, pianista i pedagog (zm w 1971 r.)

9 kwietnia - sobota

Wschód Słońca 05 29 Zachód Słońca 18 40
Wschód Księżycyca 01 59 Zachód Księżycyca 10 06

Imieniny obchodzą: Apollonia, Fulwia, Makary,
Małgorzata, Michał, Polidor i Terencjusz

1525 - Hołd Pruski. Książę Prus Albrecht Hohenzollern złożył na Rynku krakowskim hołd lenny królowi polskiemu Zygmunutowi Staremu
1829 - Urodził się William Booth, Brytyjczyk, założyciel Armii Zbawienia
1847 - Urodził się Joseph Pulitzer

Imieniny obchodzą: Dobrosława, Dymitr Maja,
Maria, Marceli i Pafnucy

1821 - Urodził się Baudelaire

10 kwietnia - niedziela

Wschód Słońca 05 27 Zachód Słońca 18 42
Wschód Księżycyca 02 42 Zachód Księżycyca 11 25

11 kwietnia - poniedziałek

OFICJALNE WRĘCZENIE OSCARÓW

Wschód Słońca 05 25 Zachód Słońca 18 48
Wschód Księżycyca 03 15 Zachód Księżycyca 12 47

Imieniny obchodzą: Filip Jaromir Leon
i Stanisław

1945 - Wyzwolono obóz koncentracyjny w Buchenwaldzie

12 kwietnia - wtorek

Wschód Słońca 05 24 Zachód Słońca 18 44
Wschód Księżycyca 03 41 Zachód Księżycyca 14 09

Imieniny obchodzą: Damian, Juliusz, Jurata,
Ludosław, Oksana i Saba

1858 - Pierwsze międzynarodowe mistrzostwa bilardowe w Detroit (Mich)
1945 - Zmarł prezydent Franklin Delano Roosevelt w wieku 63 lat i 72 dni
1961 - Jurij Gagarin, pierwszy człowiek w kosmosie

13 kwietnia - środa

Wschód Słońca 05 22 Zachód Słońca 18 46
Wschód Księżycyca 04 03 Zachód Księżycyca 15 31

Imieniny obchodzą: Hermenegilda, Ida, Marcin
i Przemysław

1695 - Zmarł Jean de La Fontaine, poeta francuski (ur w 1621 r.)

Polish Canadian Community Services (Toronto)

zaprasza na kolejne spotkanie z cyklu

**„O czym każdy Polak zamieszkały
w Kanadzie wiedzieć powinien”**

NOWYCH IMIGRANTÓW

w dniu 7 kwietnia (czwartek) o godz 7 00 p m

156 Roncesvalles Ave

(sala parafialna)

Spotkanie z panią Krystyną Staden,
dyrektorem biura pomocy dla nowych imigrantów

Lecciej zawodowe w prowincji Ontario - ewaluacja dokumentów
nauka zawodu (termin)

*****

Kolejne spotkania co dwa tygodnie
w czwartki o godzinie 7 00

156 Roncesvalles Ave, Parafia Sw. Kazimierza

Serdecznie zapraszamy wszystkich mieszkańców Toronto

Chcemy przekazać informacje, rady, porady

Chcemy usłyszeć jakie tematy interesują Państwa

Informacje telefonicznie

w Polish Social Services Bureau

Tel 533-9471 (w godz 10 00 - 16 00)

W srody biuro czynne dla celów administracyjnych

"... współpraca może być owocna"

ZBIGNIEW FARMUS: Ostatnie trzy tygodnie spędziłem w Pana pięknym kraju na rozmowach z białymi i czarnymi politykami z lewa środka i prawa z przedstawicielami rządu, profesorami uniwersytetów, funkcjonariuszami związków zawodowych. Wszyscy moi rozmówcy podkreślali, że Republika Południowej Afryki znajduje się na szlaku reform i że nie ma porównania z tym co było tutaj 10 - 15 lat temu. Na pytanie jednak, czy apartheid istnieje jeszcze w RPA padały różne odpowiedzi. No więc, istnieje czy nie istnieje?

EDWARD J. DE VIRION: Apartheid ciągle istnieje w pewnych dziedzinach. Pozostały pewne stare prawa. Np. zgodnie z Group Areas Act biali, Murzyni, kolorowi i Hindusi muszą mieszkać osobno. Ale zdarza się, że spontanicznie powstają tzw. grey areas, gdzie wszystkie rasy mieszkają obok siebie, np. dzielnica Hillbrow w Johannesburgu i nic się nie dzieje. Istnieje nadal segregacja rasowa w szkolnictwie podstawowym i średnim, ale uniwersytety są już otwarte dla wszystkich. Z drugiej strony są dziedziny, gdzie apartheid został zniesiony, co niestety świat zachodni ignoruje. Przykładowo, zniesiono prawa ograniczające swobodę poruszania się czarnych mieszkańców, obowiązek meldowania zmiany pracy i miejsca zamieszkania, zakaz mieszanych małżeństw. Murzyni mogą być właścicielami nieruchomości także poza tzw. "homelandami", czyli obszarami przeznaczonymi wyłącznie dla ludności murzynskiej. Dalej, w dziedzinie politycznej można powiedzieć, że od dłuższego już czasu nie ma dławienia tzw. opozycji pokojowej, tzn.

odrzucającej apartheid, ale w przeciwieństwie do opozycji rewolucyjnej, nawołującej do zniesienia go metodami pokojowymi. Od powstania Unii Południowoafrykańskiej zawsze była silna opozycja w białym parlamencie, a od roku 1984 parlament stał się wielorasowy i składa się z 3 izb: Izby Zebrań (wybranej przez białych), Izby Reprezentantów (wybranej przez kolorowych) i Izby Delegatów (wybranej przez Hindusów). W Izbie Zebrań np. Progresywna Partia Federalna żąda od rządzącej Partii Narodowej przyspieszenia kroku reform i kompletnego zniesienia segregacji rasowej. Wszystkie partie w Izbach Reprezentantów i Delegatów są także w opozycji do apartheidu i naciskają na szybkie reformy systemu. Czarne niezależne państwa (homelands) mają także wybrane w wolnych wyborach parlamenty. Apartheid ginie w Południowej Afryce. Jednakże okres reform nie jest jeszcze długi i trudno przewidzieć jak pójdzie dalej. Rząd natyka się bowiem na silną opozycję, w postaci np. Partii Konserwatywnej, która jest przeciwna reformowaniu systemu apartheidu, optując za segregacją rasową i domagając się utrzymania władzy wyłącznie w rękach białych. Obecny rząd prezydenta Bothy znajduje się w trudnej sytuacji. Z jednej strony naciskają na Murzyni, kolorowi, Hindusi i część białych, by szedł w reformach dalej i szybciej, z drugiej strony poważne siły białych ostatnio rosnące, są przeciwnie idei zniesienia apartheidu, zwłaszcza zaś idea, dzielenia się władzą z Murzynami.

Z F: Czego obawiają się biali przeciwnicy reform?

E.J. de Virion: Obawiają się, że stracą przywileje. Obawiają się, że mogą być zmuszeni do opuszczenia kraju, bądź, że będą dyskryminowani.

Niektórzy obawiają się rozlewu krwi, a wszyscy obawiają się upadku gospodarki, gdyż czarna władza, jak wiadomo, nie rządzi najlepiej w wielu krajach afrykańskich. Dochodzi do tego jeszcze, a może przede wszystkim, obawa przed komunizmem, gdyż jedna z głównych organizacji domagających się władzy dla czarnych - ANC (African National Congress) jest organizacją komunistyczną i prosowiecką, stąd więc nietrudno wyciągnąć wniosek, że po objęciu władzy przez ANC Afryka Południowa stanie się satelitą sowieckim.

Z F: Zostawmy na razie sprawę komunistycznego zagrożenia na boku, gdyż wrócę do niej później. Problem podziału władzy wiąże się z problemem zaufania czarnym. Wiem, że ci biali, którzy nie chcą się dzielić władzą z czarnym, twierdzą, że nawet niewielkie ustępstwo i dopuszczenie Murzynów do władzy w perspektywie wielu lat doprowadzi do całkowitego wyeliminowania władzy białych, gdyż Murzyni po otrzymaniu palca sięgną po rękę. Ud. No więc, czy można im zaufać i dopuścić do udziału w rządzeniu?

E.J. de Virion: Części Murzynów można zaufać. Można zaufać Butheleziemu, Zulusom i Inkatha. Wydają się oni rozumieć, że biali są konieczni do sprawowania władzy. Wiadzą, że to biali mają technologię i umiejętności, know-how, są także zdecydowanie prozachodni.

Zulusi, których jest około 7 mln, są przygotowani do dzielenia się władzą z białymi. Poza Zulusami jest także wiele innych Murzynów przygotowanych na współpracę. Kooperacyjnie nastawieni są Murzyni mieszkający w regionach wiejskich, w homelandach. Jest oczywiste, że Murzyni domagają się jako warunku pełnej współpracy zniesienia dyskryminacji. Ale myślę, że współpraca może być owocna.

Z F: Część białych, a nawet niekiedy Murzyni z organizacji głoszących pokojowe metody walki z apartheidem utrzymują, że odwołanie się do metod pokojowych i głoszenie hasła symbiozy czarnych z białym, jest jedynie wybiegiem taktycznym umożliwiającym pierwszy krok - udział we władzy. Wiadomo co ma być celem - władza całkowita.

E.J. de Virion: Bardzo trudno odpowiedzieć na to pytanie. Jest to hipoteza sięgająca daleko w przyszłość. Można jednak zapobiec takiej ewentualności przez przyjęcie pewnych gwarancji konstytucyjnych i pewnych prawnych klauzul, zapewniających białym właściwą reprezentację w ogólnonarodowym przedstawicielstwie, pomimo że stracą pewne swoje przywileje. Ryzykowna, w zasadzie nie do przyjęcia, wydaje mi się idea rządu krajem na zasadzie one man - one vote. Siła matematyki jest jednoznaczna. Niestety jest tak na świecie, że przywiązanie do rasy odgrywa swoją rolę. 95% Murzynów popiera w USA Jacksona, wielu z nich tylko dlatego, że jest Murzynem. Trudno przypuszczać, żeby większość Murzynów w RPA głosowała na białego, a nie na Murzyna. Z drugiej strony

Wywiad z Edwardem J. de Virion, prezesem Zjednoczenia Polskiego w Południowej Afryce

Edward de Virion jest byłym żołnierzem AK i Powstania Warszawskiego. W Afryce przebywa od roku 1981. Od 1981 roku pełni funkcję prezesa Zjednoczenia Polskiego w Johannesburgu, a od 1982 roku jest prezesem Rady Polonii Afryki Południowej.

trzeba pamiętać, że demokracja wyborcza w stylu zachodnioeuropejskim nie zdała egzaminu w Afryce. Na 56 państw 45 ma system jednopartyjny, 11 wielopartyjny, ale tylko w 3 państwach partie opozycyjne mają jakiegokolwiek szansę wygrać wybory i zmienić rząd. Jest więc jakaś szansa na szukanie właściwych dla Południowej Afryki rozwiązań w zakresie podziału władzy.

Z.F.: *Niektórzy Murzyni, znowu pomijają na razie komunistów, utrzymują, że biali nie mają prawa rządzić Południową Afryką, gdyż są na tej ziemi intruzami*

E.J. de Virion: Murzyni mają arytmetyczną większość, ale cały kraj zbudowali biali. Biali w Południowej Afryce nie zniszczyli Murzynów, jak biali zniszczyli aborygenów w Australii, bądź Indian w Ameryce. Na tej ziemi nie było ludobójstwa. Wręcz przeciwnie warunki, które biali stworzyli w Południowej Afryce, uczyniły z tego kraju kraj atrakcyjny dla milionów Murzynów. Chciałoby się tutaj osiedlić następne miliony z innych państw afrykańskich. Bez przerwy mamy problem z napływem czarnych uchodźców. Nikt ich nie zmusza do przyjazdu do Południowej Afryki.

Z.F.: *Co ich przyciąga?*

E.J. de Virion: Przyciąga ich głównie stopa życiowa. Afryka Południowa znajduje się na drugim miejscu pod względem stopy życiowej w Afryce. Po Libii, wyprzedzając kilka - kilkanaście razy stopę życiową takich państw jak Uganda, Zair, Zambia, Zimbabwe, Mozambik, Tanzania, Kenia, Malawi, żeby wymienić jedynie państwa geograficznie najbliższe.

Z.F.: *No właśnie są biali którzy utrzymują że to dzięki mozolnej mądrej i ofiarnej pracy białych dobrze się powodzi większości Murzynów utrzymywanych z podatków białych i ze najprostszego rozwiązanie skończenia tej dyskryminacji białych polega po prostu na stworzeniu państwa wyłącznie białego i wypędzeniu z niego wszystkich nie-białych. Tego domaga się m.in. skrajna biała prawica zrzeszona w organizacji AWB pod przywództwem Eugene Terreblanche'a*

E.J. de Virion: Propozycja AWB pomijając względy moralne, jest niewykonalna praktycznie. Gdzie i jak wyrzucić kilkanaście milionów Murzynów? Nawet gdyby AWB udało się utworzyć białe państwo (cały Transvaal, cały Orange Free State i część Natalu) powstaje proste pytanie, kto pracowałby w kopalniach, na farmach, w fabrykach, za kierownicami autobusów i ciężarówek itd. Nie można podzielić Południowej Afryki na część białą i część czarną. Taka polityka wyizolowałaby nas także zupełnie od reszty świata. Utracilibyśmy nawet tych przyjaciół, którzy ciągle stoją po stronie naszego kraju.

Z.F.: *Jak silne są wpływy AWB wśród białych? Jest to organizacja która otwarcie głosi że jak zajdzie konieczność odsunie się rząd Bothy od władzy a rząd wydaje się być bezsilny*

E.J. de Virion: Rząd ma wystarczająco dużo siły, żeby uniemożliwić zamach stanu. Z drugiej strony nie chce wykonać jakiegokolwiek wyraznego kroku - poza ostrzeżeniami - wobec AWB, gdyż jest to organizacja o stosunkowo dużym poparciu wśród części białych - ekstremistów i konserwatystów. Rząd na pewno chce uniknąć rozlewu krwi między białymi. Ale na pewno umiałby się obronić w razie prawicowego ataku. Rząd zdaje sobie także sprawę, że na walki, rozłam wśród białych, czekają komunisty. Zachód nie rozumie tego i zamiast popierać

umiarkowaną politykę Partii Narodowej poprzez krytykę i sankcje wspomaga i powiększa nastroje skrajnie prawicowe wśród białych. Postawy ekstremalne pobudzają także wszystkie te państwa, które domagają się całkowitej kapitulacji białych i oddania władzy w ręce czarnych. Biali wiedzą, że oznaczałoby to władzę ANC i komunizm.

Z.F.: *Jak poważne jest zagrożenie komunistyczne w Afryce Południowej?*

E.J. de Virion: Jest poważne. Nie ulega wątpliwości, że ANC - najsilniejsza grupa terrorystyczna w Południowej Afryce, jest zdominowana przez komunistów. W Komitecie kierującym tą organizacją w Lusace, w Zambii, na 30 członków jest 27 sympatyków komunizmu, na czele ze znanym agentem Moskwy, Joe Slovo (z pochodzenia litewski Żyd).

Z.F.: *Jak silne są powiązania ANC ze Związkiem Sowieckim?*

E.J. de Virion: Przywódca organizacji O Tambo jest członkiem "World Peace Council" - sowieckiej fasadowej organizacji pacyfistycznej. Terrorysty, których głównym zadaniem jest mordowanie czarnych obywateli RPA przeciwnych komunizmowi, są przeszkalani ideologicznie i militarnie w Sowietach i państwach satelickich. Również całe zaopatrzenie w broń i materiały propagandowe pochodzi z tych samych źródeł. Niestety część finansów ANC pochodzi z niekomunistycznych organizacji świata zachodniego. Oczywiście, że gdyby ANC doszła do władzy, reżym komunistyczny zostałby wprowadzony i Południowa Afryka stałaby się jeszcze jednym satelitą Związku Sowieckiego.

Z.F.: *Jakie jest poparcie dla ANC wśród czarnej ludności?*

E.J. de Virion: ANC nie jest wyłącznie organizacją murzyńską, jest to organizacja otwarta dla wszystkich, ale jej głównym obiektem agitacji są rzeczywiście Murzyni. Niektóre z haseł ANC - zabrać białym i dać Murzynom bądź podobne, są atrakcyjne dla wielu Murzynów. Wielu z nich wyobraza sobie, że każdy z nich będzie od razu miał duży dom i Mercedesa. Oni nie rozumieją, że kraj szybko przekształcił się w gospodarczą ruinę. Dobrze to widac na przykładzie Rodezji. Mugabe wygrał wybory, ale Murzyn nie ma wcale lepszego życia w Zimbabwe. Szybko się on też zorientował, że bez białych farmerów i inżynierów byłoby o wiele gorzej. W sąsiednim komunistycznym Mozambiku mamy masowy głód. Tysiące Murzynów próbuje się nielegalnie przedostać do naszego kraju.

Z.F.: *Wiem także, że kilkadziesiąt tysięcy czarnych z Mozambiku pracuje legalnie na kontraktach w Południowej Afryce. Czy można wytłumaczyć fakt pewnej współpracy rządu południowoafrykańskiego z komunistycznym Mozambikiem? W komunistycznej Angoli wojska południowoafrykańskie pomagają wyraźnie UNITA na czele z Savimbiem co wydaje mu się jedynie słuszną polityką powstrzymania komunizmu z dala od granic RPA*

E.J. de Virion: Sytuacja Savimbiego w Angoli wygląda coraz pomysłniej i myślę, że prędzej czy później uda się tam zamienić rząd prozachodni. Rząd RPA w stosunku do UNITA zastosował politykę poparcia i bezpośredniej, militarnej pomocy. Natomiast inaczej jest w przypadku Mozambiku. Początkowo, po upadku Rodezji, Południowa Afryka przejęła pomoc dla antykomunistycznych partyzantów RENAMO

Potem pod naciskiem USA i Wielkiej Brytanii zaniechała pomocy. W zamian Mozambik obiecał zaprzestania komunistycznej infiltracji RPA i popierania ANC.

Z.F.: *Czy obietnica została dotrzymana?*

E.J. de Virion: Do pewnego stopnia tak. Infiltracja z Mozambiku prawie ustała. Oficjalnie nie ma tam ANC. Nie jestem przekonany, że była to polityka słuszna, ale RPA, pod wpływem presji Zachodu, poszła na kompromis. Wpływowo rządy zachodnie uważają, że ciągle jest szansa zneutralizowania marksistowskiego rządu w Mozambiku. W interesie RPA leży to, żeby był w Mozambiku rząd prozachodni.

Z.F.: *Jak widzi Pan, w obliczu wielu narzuconych konfliktów i problemów społecznych, przyszłość Południowej Afryki?*

E.J. de Virion: Sytuacja jest groźna, ale ciągle nie jest za późno na jej pokojowe i pomyslnie dla większości rozwiązanie. W polityce należy postępować i myśleć logicznie. Sympatie i antypatie ras i ludzi do siebie nie powinny odgrywać roli. Trzeba natomiast trzeźwo rozważyć, jaka jest wspólnota interesów oraz jaki jest konflikt interesów. Generalnie biorąc, ogromna większość ludzi w Południowej Afryce, a chyba dotyczy to wszystkich ludzi na świecie, nie interesuje się polityką, zajmując się głównie sprawą bread and butter.

Biali (5 mln) chcą zachować to, co mają. Chodzi im o to, żeby nie upadł ich standard życia i żeby był zachowany ład i porządek. Mogą zaakceptować nawet czarnego prezydenta, jeśli nie pociągnie to za sobą upadku ich standardu życia, ich dyskryminacji, bezprawia i ruiny gospodarczej. Oczywiście jest pewna część białych przeciwna ustępstwom na rzecz czarnej ludności, ale myślę, że biali gotowi do porozumienia z czarnymi, wypracują jakieś kompromisowe, pokojowe rozwiązania.

Kolorowi (inaczej Mulaci) - jest ich około 3 mln, chcą na pewno podniesienia swej stopy życiowej do poziomu białych. Polityką specjalnie się nie interesują. Nie chcą rewolucji, bo wiedzą, że nic nie zyskają. Większość z nich nie chciałaby władzy czarnych, bo uważają, że są lepsi niż Murzyni i dlatego ze się ich boją.

Hindusi (około 1 mln) są także za utrzymaniem standardu życiowego, za utrzymaniem ładu i porządku. Większość z nich to mała prywatna inicjatywa, dobrze prosperująca, jest wśród nich wielu milionerów. Boją się oni czarnych, gdyż ciągle stoi przed nimi żywy obraz Kenii i Ugandy, gdzie czarna władza przepędziła Hindusów.

Z.F.: *A jak Pan scharakteryzuje Murzynów?*

E.J. de Virion: Wszyscy Murzyni (około 20 mln) chcą poprawy życia, chcą otrzymać dobre wykształcenie. Większość z nich chce ładu i porządku. Na pewno nie chcą być obywatelami II kategorii. Ale polityką interesuje się nie więcej niż 10% Murzynów. Trudno ich brać jako całą grupę. Dzielią się oni na wiele znacznie się różniących plemion. Największe liczące 7 mln członków plemię Zulusów w większości jest konserwatywne, zwłaszcza zaś Zulusi poza miejscy. Ogromna większość popiera Buthelezi i Inkatha, głoszących kooperację z białymi i konieczność reform drogą pokojową. Zulusi uważają się za lepszych od innych Murzynów. Chcą pewnych praw politycznych, ale nie chcą zaburzenia rządów prawa i pokoju. Ważne jest dla nich utrzymanie ich własnego systemu władzy szczepowej. Murzyni więcej nie interesują się polityką. Jest oczywiście grupa czarnych ekstremistów, chcących dobrać się do władzy i zabrać wszystko białym.

Z.F.: *Co więc stanowi wspólnotę interesów, a co konflikt?*

E.J. de Virion: Konflikt interesów polega na tym, że biali chcieliby utrzymać to co mają, a inne grupy ludności chciałyby im dorównać, prawnie, politycznie, ekonomicznie, żeby nie były uważane za obywateli gorszej kategorii.

Wspólny interes (wyłączając ekstremistów) polega na utrzymaniu i podwyższeniu poziomu życia oraz na zachowaniu ładu i porządku, na uniknięciu rewolucji. Murzyni wiedzą, że standard życia w Południowej Afryce jest wyższy niż w jakimkolwiek innym kraju czarnej Afryki. Nikt nie chce, żeby Południowa Afryka stała się drugim Mozambikiem, czy Zambią. Nikt (wyłączając ekstremistów) w żadnym razie nie chce pogorszenia tego, co tutaj jest.

Z.F.: *Czy przeważa wspólnota interesów?*

E.J. de Virion: Logicznie biorąc trzeźwo myślący ludzie ze wszystkich grup ludności dojdą do wniosku, że skoro, jako niezbity fakt, jest tak, że żyjemy razem, to trzeba dla dobra nas wszystkich, naszego kraju, kooperować i współpracować. Inne grupy wiedzą, że bez białych ten kraj upadnie. Z drugiej strony biali nie oddadzą tego kraju bez walki. Kraj zostałby zniszczony. To również wiedzą czarni. Z kolei biali muszą zrozumieć, że jest utopią wyrzucić czarnych. Wszyscy muszą dojść do konkluzji, że musi być porozumienie, nie zadowolono ono ekstremistów, ale przypuszczalnie zadowolono większość. Jest to konieczne dla dobra Afryki Południowej, i dla dobra całego świata zachodniego, aby ten kraj nie dostał się pod panowanie komunistyczne. Mam głęboką nadzieję, że do takiego międzyrasowego i ogólnonarodowego porozumienia może dojść i dojdzie. Mam nadzieję, że politycy zachodni wykażą większe zrozumienie dla sytuacji w Południowej Afryce i niebezpieczeństwa dostania się tego kraju pod władzę komunistów.

Z.F.: *Jak widzi Pan miejscowa Polonia sytuację w Południowej Afryce?*

E.J. de Virion: Większość Polonii zamieszkała od dłuższego czasu w RPA podziela moje poglądy. Młoda emigracja nie interesuje się specjalnie polityką. Raczej chce, żeby było tak jak jest. Są oczywiście ludzie o skrajnych poglądach. Niektórzy wśród starszej emigracji popierają Progresywną Partię Federalną. Ogólnie biorąc bardzo mało Polaków bierze udział w życiu politycznym. Ale to, co łączy wszystkich Polaków to to, że żaden nie chciałby z władzę objęli komunisty. 100% Polaków jest tego zdania.

Na koniec chcę podkreślić, że Zjednoczenie Polskie w Południowej Afryce jest organizacją apolityczną i jego członkowie mogą należeć do dowolnej partii i organizacji. Poglądy, które zaprezentowałem w tym wywiadzie, są moimi poglądami osobistymi, prywatnymi.

Z.F.: *Dziękuję za bardzo interesującą rozmowę i życzę wszystkim białym w Afryce Południowej aby nie stali się uciskaną mniejszością*

Johannesburg, 29 marca 1988

Kobieca dola

ALEKSANDER FILECKI

Dokonczenie
z poprzedniego numeru

Historia autentyczna Wszelkie podobieństwa ludzi i zdarzeń nie są przypadkowe

- Napiszcie podanie o zwolnienie ze służby, może to coś da. Umotywuje, ale nie piszcie o tym, że gospodarstwo męża uprawiają dalej rodzice, lecz, że pomagają sąsiedzi i koledzy ze wsi na czas odbywania służby. Próbujcie. Jako urzędnik stanu cywilnego nie bardzo się znam na zawłosciach ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL - wyłgałem się na koniec.

Minęło kilkanaście lat, chociaż nie zauważyłem, kiedy to tak szybko "zleciało". Już dawno przestałem być urzędnikiem nazywanym powszechnie przez ludzi "księdzem w cywilu". Podjąłem pracę w jednym z przedsiębiorstw jako tzw. rewident zakładowy. Miałem kontrolować prawidłowość gospodarki przedsiębiorstwa, ochronę mienia społecznego, zgodność działania poszczególnych działów z przepisami prawa. Faktycznie jednak moja rola polegała na tworzeniu na siłę mitycznych, nigdy nie realizowanych, programów "zmiernych" do dalszej poprawy stanu zabezpieczenia mienia w przedsiębiorstwie" oraz badaniu dokumentów, z których nigdy nie wynikała żadna prawda o gospodarowaniu w przedsiębiorstwie. Już dawno nie wierzyłem w możliwość poprawy czegokolwiek. Programy wymyślano na górze, a ja je miałem "uterować" - jak to nazywano - dopasować do warunków przedsiębiorstwa. Wszystkie one jednak nie uwzględniały jednej podstawowej, znanej wszystkim powszechnie, kwestii: wszystkie badania socjologiczno-prawne oraz zwykła bieżąca obserwacja życia codziennego wskazywały jednoznacznie na fakt, że pracownicy uspołecznionych zakładów pracy od dawna (właściwie od początku istnienia ustroju) mienie społeczne traktowali bądź jako mienie niczyje, bądź jako rzecz wspólną, z której nieodpłatnie można korzystać. Nigdy natomiast jako coś świętego, nienaruszalnego, czy jako mienie stanowiące cudzą własność. Oto jakiemu przetworzeniu (niechcianemu oczywiście) uległa świadomość klasy robotniczej! Tego nawet nieboszczyk Lenin nie przewidział.

Ale wróćmy do rzeczy. Tworzyłem sobie zatem barwne programy, wskazywałem zadania, osoby odpowiedzialne, terminy mając absolutną świadomość, że wszystko zależy od zasobu fantazji i właściwie dobrej frazeologii, a nie od rzeczywistości, gdy nagle

- Dzień dobry panu! - usłyszałem nade mną. Patrzę - Stasia - niech mnie diabli porwą! Pomimo swoich trzydziestu - bodajże dwu - lat wyglądała ładnie, zdrowo i czerstwo. Ta sama sniada cera, ten sam uśmiech - teraz okraszony niewielką ilością zmarszczek goryczy, te same piękne, bujne, ciemne włosy i głos - może trochę niższy, jakby dojrzalszy. Wytrawny obserwator z pewnością dostrzegłby "kurze łapki" biegnące od kątów oczu ku skroniom, wyraźnie zarysowany podbródek i bujniejsze niż dawniej kształty. Niezrozumiała dla mnie radość z tego spotkania sprawiła, że nie byłam wytrawnym obserwatorem.

Stasia należała jednak niewątpliwie do tych kobiet, które wchodząc w wiek dojrzały, a nawet starzejąc się, czyniły to - dzięki pogodzie ducha - niezwykle łagodnie, zachowując niezniszczalne (jeśli jest w człowieku od początku) piękno.

Ucieszyłem się z tego spotkania naprawdę szczerze. Poprosiłem, aby usiadła, zaparzę herbaty, powspominamy dawne, dobre czasy.

- Nie wiem, czy dobre - zmroziła mnie swoim sceptycyzmem. Ja właściwie przegarałem życie.

- Co też pani mówi! Przecież była pani taka szczęśliwa, gdy ostatnio.

- Byłam szczęśliwa przez 2 lata. Dokładnie - przez 2 lata i 6 miesięcy. Potem wszystko przepadło. Przeżyłam gehennę, zły sen, o którym chcę jak najszybciej zapomnieć. Teraz pracuję tutaj, w przedsiębiorstwie, jako pracownik umysłowy, zarabiam 10 000 złotych, jakos żyję. Nie, nie sama. Mieszkam z matką, siostrą, bratem - jak dawniej. Mam też dwie córki - piętnastoletnią Małgosię, która podjęła już naukę w szkole średniej oraz prawie trzynastoletnią Agnieszkę, która uczy się bardzo dobrze w szkole zbiorczej podstawowej. Mąż? Od 10 już lat nie żyje z nim, od 5 lat jestem po rozwodzie.

Nie wiem, nie rozumiem, dlaczego tak się stało. W wojsku był dwa lata i nie pomogły żadne starania, które nam pan doradzał. Przyjeżdżał czasem na przepustkę, ale niewiele był ze mną - 2-3 dni i powrót do jednostki. Jeszcze z tego czasu okradali nas jego koledzy, którzy wyciągali go na wódkę. Był jakiś zagubiony, inny. Próbowałam mu pomóc, odzyskać go, ale podczas jednej z takich prób wykrzychał nagle, że jestem k..., że koledzy ze wsi pisali mu i mówili, że nie czekam na niego, że zdradzam go pracując w osrodku wczasowym.

Była to nieprawda, zwykłe małe kłamstewko spreparowane po to, aby rozżalony zonko postawił kieliszek wódki

"zycziwemu", być może odrąconemu kiedyś przeze mnie. Jakich jednak można dostarczyć dowodów, gdy następuje, chociażby bezpodstawną, utratą zaufania? Mówił, że uwierzy jeśli rzucę tę pracę. Rzuciłam - chociaż nie wiedziałam z czego się utrzymam, jak zarobię na dziecko i to narodzone i to już poczęte. Dobrze, że ciąży nie było jeszcze widac, bo który pracodawca chciałby mnie zatrudnić mając w perspektywie mój urlop macierzyński, potem opiekunczy (związany z opieką nad dzieckiem do lat 3), a może jeszcze bezpłatny?

Podjęłam pracę jako kasjerka. Mój mąż nie uwierzył jednak, że nie zламаłam danej mu przysięgi wierności małżeńskiej. Kiedy wrócił z wojska pił coraz więcej, coraz częściej przebywał poza domem, coraz częściej był wyrzucany z pracy. Do domu przychodził robić awantury. Przy dzieciach wielokrotnie musiałam uciekać z domu tesciów, dokąd mnie zabrał po przyjeździe z wojska. Ileż to razy mnie pobił w pijackim szale, ileż razy upokorzył, zniewazył, zdeptał. Kiedy trzeźwiał - błagał o wybaczenie. Przysięgał, że już nigdy, że teraz spróbuje inaczej, że podda się leczeniu odwykowemu. Wierzyłam, bo chciałam wierzyć, chciałam mu pomóc. Jak jednak pomóc alkoholikowi na wsi, czy w małym miasteczku. W Polsce nie ma zorganizowanego leczenia odwykowego. Jedyne jakie jest, to uzyskanie sądowego nakazu umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym. Tysiące orzeczeń sądowych pozostaje na papierze bez szans na wykonanie. Skoro w szpitalach tych brakuje łóżek dla zwykłych chorych, a co dopiero tych, którzy piją i w odczuciu społecznym nie są chorzy. Lecznictwo otwarte to czyste kpiny - podawanie tabletek antikolu, czy wszystkie esperalu pod skórę za zgodą pacjenta. Niewielu takie półśrodki zwracają z drogi, na której czeka się powolna alkoholowa śmierć. Kluby "AA" (anonimowych alkoholików) to nieliczne eksperymenty, którymi nawet chwalimy się za granicą, ale jakiz to alkoholik z zabitej deski wioski będzie miał ochotę podróżować (za co?) by spotkać się w klubie?

Kiedy choroba alkoholowa zaczęła rujnować jego psychikę, kiedy zaczął okradać mnie i dzieci, by sprzedać coś i kupić za uzyskane pieniądze, chociażby denaturat nazywany od znaku ostrzegawczego z trupią czaszką i dwoma piszczelami "likerem na kościach", kiedy zrywał się po nocach z przerażeniem i z wyciem, łapał za niebezpieczne narzędzia pragnąc obronić się przed niestniejącymi wrogami, postanowiłam z dziećmi odejść - do matki.

Czy mogłam mu pomóc? No, niech

pan powie - jak mogłam mu pomóc skoro nawet milicja, naczelnik gminy i sędzia, u którego byłam - każdy wżruszał ramionami i mówił możemy zrobić sprawę karną o znęcanie się nad członkami rodziny a tam posiedzi i go wyleczą. Czy powinnam złożyć formalne doniesienie, a potem występować przeciwko niemu przed sądem mając ustawowo zagwarantowane prawo odmowy zeznań obciążających? Niech mi pan powie - bo ja nie umiem znaleźć odpowiedzi.

Uczucia wygasły. Pozostała pogarda i strach. Przychodził bowiem nocami pod okna i pijackim bełkotem żądał wpuszczenia. Kiedy zawiadamiałam stróża porządku - kierowali przeciwko niemu wnioski do kolegium za zakłócenie spoczynku nocnego. Potem grzywny ja musiałam płacić, bo komornik nie interesowało podczas egzekucji, kto zawinił. Jeśli jednak robił to przed 200 - prawo nie uznawało tej pory za nocną, a wobec odległości chałupy od innych zabudowań wsi - nie było to miejsce publiczne (brak zatem zakłócenia porządku publicznego). Wżruszano więc ramionami to jest wasza rodzinna sprawa. On jest mężem i ma prawo żądać, by go wpuszczono, gdyby kogos pobił, albo zabił.

Znerwicowane dzieci, wykonczona psychicznie matka, siostra i bliska załamania nerwowego, ja sama - w świetle praw - zona.

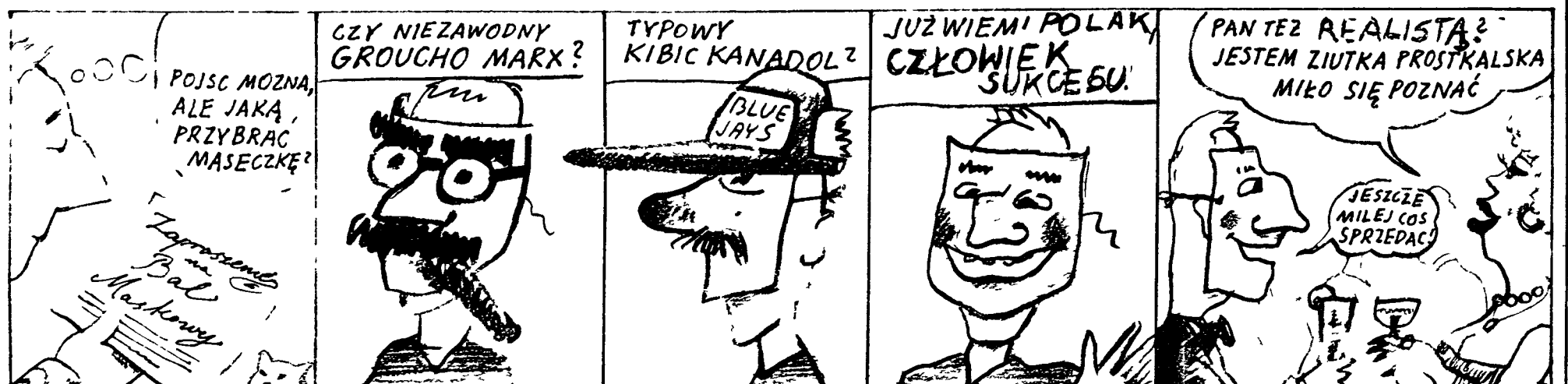
Ktorejs nocy wtargnął do domu i pobił mnie. Wtedy wystąpiłam o rozwód. W trakcie procesu rozwodowego zażądałam alimentów. Sąd wszystkie moje wnioski uwzględnił, zwłaszcza że mój były małżonek dopuścił się w międzyczasie przestępstwa kradzieży, za które został osadzony w więzieniu na 3 lata.

Byłam załamana, zmęczona, bliska depresji. Wtedy starsza córka powiedziała: "Nie martw się, mamusiu, będziemy jakos żyć bez tatusia, przecież jesteśmy kobietami!" Wżruszyła mnie tym do tego. Otrząsnęłam się. Musiałam. Przecież byłam kobietą, musiałam dać chleb i zawód swoim córkom. Tak, jak kiedyś poświęciła się dla mnie matka.

Byłam i jestem zdrowa. Lubie pracować. Jestem silna. Żadnej pracy się nigdy nie obawiałam. Po pracy umysłowej w przedsiębiorstwie, podejmowałam różne prace dorywcze, na zlecenia, przy sprzątaniu, bawieniu dzieci, przy produkcji betonowych płyt i pustaków, w cegielni przy urabianiu gliny i "zatakowaniu" do pieca surowki - wszędzie, gdzie się dało. Za marne grosze. Kiedy przyjeżdżałam do domu musiałam jeszcze zająć się gospodarką. Zaczęłam z pomocą mamy i uczącej się jeszcze siostry

NASZ KOMIKS

Inż. Kwas Kwasiborski z High Parku
KRZYSZTOF KRZYSZTOFORSKI

oraz ułomnego brata hodować baranki, jako że wzrósł popyt na kozuchy, a przeto i na skory. Musiałam się z tym ukrywać przed wydziałem finansowym

Mój były mąż wyszedł z więzienia. Podobno nie pije i pracuje w CPN na stacji benzynowej. Czy nie mógłby pan powiedzieć mi, w jaki sposób mogę od niego uzyskać zasądzone alimenty? Nie chcę się w ogóle z nim kontaktować - potrzebuję tylko pieniędzy na utrzymanie dzieci. Dopoki siedział w więzieniu - jakies grosze otrzymywałam od komornika. Teraz nie wiem, gdzie się zwrócić. Proszę mi pomóc

Poczułem, że coś ukrywa przede mną. Podejrzenia moje wzbudziło zwłaszcza zbędne w tym miejscu podkreślanie, że nie pragnę żadnego kontaktu z swoim byłym mężem oraz, że interesują ją tylko pieniądze. To nie było w jej stylu. Widać zresztą było, że kiedy to mówiła lekko się zaczerwieniła

- Ejże, pani Stasiu, niech mi pani - w imię starej znajomości - powie prawdę! Czy rzeczywiście te pieniądze są potrzebne wyłącznie na utrzymanie pani i rodziny? Czy komornik rzeczywiście pani odmówił egzekwowania tych alimentów czy też ktoś panią namowił, by wezwał zaległości alimentacyjne za okres, którego nie obejmuje przedawnienie? Jaka jest prawda?

Pani Stasia znowu "spiekła raka", zakreśliła się jej żyły w oczach i wyznała, że od roku zna pewnego mężczyznę, dobrego fachowca, mechanika i murarza w jednej osobie. Nie mogła żyć tak po prostu sama. Sporo pomagał jej w gospodarstwie, polubił się, a następnie pokochał. Teraz on otrzymał zaproszenie od krewnych zza granicy i chciałby wyjechać, ale nie ma na bilet lotniczy. Jeśli mu pożyczysz - wyjedzie, by potem "ściągnąć" za sobą ją właśnie

Tam się oczywiście pobiorą i będzie happy end w iscie amerykańskim stylu. Kiedy wyraziłem wątpliwość, pewną dozę sceptycyzmu, gwałtownie mnie zaatakowała ze wzburzeniem przekonując, że "przecież on ją bardzo kocha!" Tak wzburzona mogła być tylko kobieta, która prawdziwie i szczerze kocha

Pomyślałem "Do diabła, może ja na starość robię się taki nieufny? Przecież istnieje chyba nawet w tym cholernym kryzysie coś takiego jak wiara, nadzieja, miłość, oddanie, zaufanie itp? Dlaczego zatem sieje ten cholerny sceptycyzm?" Od znajomego prawnika wydebiłem sposób na załatwienie sprawy na drodze sądowej. Komornik w kilkumiesięcznych ratach ściągnął zaległe ok 50 tysięcy i - nieznany mi nawet z widzenia - obiekt dożgonnej miłości polecił "Item 62" za Wielką Wodę po szczęście dla pani Stasi

Parę razy przysłał kilka, czy kilkanaście dolarów okraszonych listami o werności i wielkiej, jak woda, co ich oddziela, miłości. Szczęście pani Stasi, gdy mi o tym mówiła, nie miało granic. Przyznaję, że szczerze wstydziałem się wówczas, iż nie wierzyłem człowiekowi, który ciężko tyrając za oceanem, znajdował czas na listy, dolary i chyba nawet jakąś paczkę

Minęło lato, potem jesień. W końcu nadeszła zima. Pan Waldek - bo tak miał na imię wybrankę serca "number two" nagle zamilkł. Wzbudziło to pewien niepokój pani Stasi, ale tłumaczyła sobie to wszystkim brakiem roboty w zimie. Minęła jednak zima, wiosna i lato, a pan Waldek dalej nie dawał oznak życia

Pewnego dnia wszedłem do pokoju, w którym pracuje pani Stasia. Siedziała jakaś dziwnie oklapła, zmięta, ze wzrokiem utkwionym w przestrzeń

- Co się stało, do diabła! - krzyknąłem, widząc, że nagle - ładna, pełna życiowego wigoru kobieta, której nie złamały dotąd żadne najpodlejsze przeciwności losu - zamienia się w rozklekotaną, starą, bezna-

dzienne smutną babę

- Nie mam siły już żyć - wyszeptęła. Wczoraj moją starszą córkę zabolęła głowa. Bolała ją i wcześniej, ale tym razem ból się nasilał i był nie do zniesienia. Poszłam z nią do neurologa, gdyż wydawało mi się, że traci przytomność. Ten skierował ją do szpitala. Podejrzewają raka mózgu, kazali podpisać zgodę na operację na wypadek, gdyby wyniki potwierdziły podejrzenie najgorsze. Kiedy jechałam do pracy autobusem, spotkałam znajomego, który wrócił ze Stanów. Mówił, że widział Waldka, że dobrze mu się powodzi i że znalazł tam inną kobietę. A ja mu tak uwierzyłam. Nie wiem co teraz będzie Małgosia Waldek. Praca. Nie mam już siły - rozszlochała się na dobre

Są chwile w życiu człowieka, kiedy traci wszystkie punkty oparcia i wszystko usuwa mu się spod nog. Złe jest, kiedy wówczas człowiek jest sam, bez pomocy drugiego człowieka. Czuję, że taki moment nadszedł właśnie w jej życiu, gdy wszystkie nadzieje, wartości, system celów dalekich i bliskich nagle zawałił się w jednej chwili

- Stasiu - wróciłem do mówienia jej na "ty", jak wówczas, kiedy była młodą dziewczyną. Wiem, że dosięga cię cios za ciosem, że możesz już nie mieć siły, ale przecież Małgosia żyje - trzeba walczyć o jej zdrowie, a być może życie! Może to nie jest guz, a tym bardziej niekoniecznie musi być złośliwy. Zwolnij się z pracy, pojedziemy do szpitala. Poza tym masz Agnieszkę - czy wiesz, co z Agnieszką? Niech szlag trafi pana Waldka i jego zafajdane dolary! Masz szczęście, że teraz odstąpił swoje prawdziwe oblicze, a nie wtedy, gdy znalazłabyś się tam sama wśród ludzi mówiących często po polsku, ale jakże obcych, opętanych szaloną wizją dolarowego dobrobytu. Otrząsnij się!

W szpitalu ordynator przyniósł słowa pociechy: być może nie guz, ale mały wylew z tak zwanego tętniaka. Nie ma się co niepokoić. Podajemy środki lecznicze w razie potrzeby wykroczymy chirurgicznie. Nie ma jednak najgorszego. Odechnąłem równie głęboko, jak moja "podopieczna". Najwyraźniej przychodziła do siebie. Czuję się tak, jakbym wyciągnął kogoś z topieli

Tydzien później otrzymałem zaproszenie od siostry na wyjazd za Wielką Wodę - jak się mówi o tym w Polsce. Powiedziałem o tym Stasi. Uśmiechnęła się nareszcie tym miłym, sympatycznym uśmiechem sprzed kilkunastu lat. - Zazdrość ci bardzo, że możesz tam pojechać, zobaczyć to wszystko, co czasem udaje mi się zobaczyć w "Pewex" -ie albo w folderach reklamowych. Cóż - nie każdemu jest dane spełnić swoje marzenia

Było mi głupio wobec niej, że pojadę. Na szczęście zmieniła temat

- Wiesz, z Małgosią jest dobrze. Nie ma już bezpośredniego niebezpieczeństwa. Teraz muszę o nią dbać, kiedy wypuszczą ją ze szpitala. Dobrze, że się uczy, bo do pracy takiej, jaką ja wykonywałam całe życie, ona się w ogóle nie nadaje. Gdyby Waldek nie okazał się świnią, może z tej mojej pracy i z tego, że lubię pracować, coś by było. Tam podobno płacą za to, co rzeczywiście się zrobi, a nie - jak tutaj, sam wiesz. Miałam nadzieję, że potrafię coś zrobić dla córek wyjeżdżając tam. Gdybyś, przypadkiem, jak tam będziesz, spotkał Waldka, to mu powiedz, że mu przebaczam, że zapomniałam i że nie chcę nawet, by zwracał mi te pieniądze, które mu dałam. Na krzywdzie ludzkiej i tak się nigdy nikt jeszcze nie wzbogacił - przerwała, zastanawiając się chwilę

Albo nie mów mu lepiej nic - jeśli jest człowiekiem - sam poczuje jak mocno uderzył i jak bardzo zabolęło. Ja już wzięłam się w garść - taka to jest kobieca dola

Ja jestem tutaj, za oceanem. Nie mogłem jednak - choćby w tej formie - nie wykrzyknąć pani Waldku, jest pan zwyczajną świnią! Szkoda, że w ludzkim ciele!

"Sądzę, że nie powinno się sprawy ujmować tak, że wszyscy, lub przynajmniej większość ludzi kieruje się jakąś wzniosłą, wzorcową moralnością. Więcej, sądzę, że dla normalnego rozwoju społeczeństwa nie jest to konieczne. Rzecz w pewnej optymalnej współzależności dobra i zła, mówiąc umownie, współzależności, w której dobro częściej triumfuje niż zło. Takiej współzależności nie można jednak ustalić raz na zawsze, czy nawet na jakiś określony czas. Aby pierwiastki moralne nadawały ton społeczeństwu, konieczna jest nieustanna walka z tymi, którzy przekraczają normy sumienia, prawdy, uczciwości. Walka ta nie ma, i jak sądzę, nigdy nie będzie miała końca - ani w życiu, ani też w sztuce"

Za podobne opinie i poglądy Aleksandra Gelmana zwękslowano kiedyś na tzw. boczny tor rosyjskiej sztuki, na którym z małymi przerwami pozostaje do dzisiaj. Gelman jest dramaturgiem i pisarzem współczesnym, bardzo bliskim tego, co uprawiał na przykład Szukszyn. Jego sztuki poruszają te wszystkie problemy, które stają się udziałem ludzi stamtąd, z niechcianego "raju". Mówią zatem o życiu bez nadziei, o wyobcowaniu, o samotności, mówią wszakże o tym nie w tonie grobowej powagi czy filozoficznego nadęcia, ale w tonie ironicznym, kpiarskim, niesłychanie łatwo przyswajalnym

Gdy sztukę Gelmana "Ławeczka" wystawiono w warszawskim Teatrze Powszechnym, cieszyła się ogromnym powodzeniem. Maciej Wojtyłko, który ma na swoim koncie kilka udanych spektakli teatralnych i parę interesujących filmów, stworzył naprawdę wspaniałe widowisko. Widz balansuje tutaj nieustannie pomiędzy śmiechem lub wzruszeniem, i nie ma czasu pomyśleć o nudzie

W "Ławeczce" opowiada się historię pewnego spotkania. Sceneria jest dość typowa dla spotkań dziejących się tam, letni wieczór, zasmiecony park, podniszczona ławeczka. Bohaterzy też są bardzo typowi. On - zalkoholizowany, drobny cwaniaczek usiłujący wmówić sobie i innym, że jest kimś, oraz Ona, niespecjalnie atrakcyjna kobieta, marząca o tym, by jakoś odmienić swoje bezbarwne, wypełnione ciężką harówką życie

Tych dwoje ludzi zaczyna ze sobą rozmawiać i jak gdyby mimo woli zostajemy wciągnięci w ich problemy. Jest więc tam samotność, beznadzieja, codziennej szarpnięcia, rozpaczliwa próba zmiany toru życia, rozpaczliwa i zarazem bezsensowna, bo przecież obydwójce kłamią, grają, przybierają kolejne maski i pozy

Trudno się tym nie pasjonować, również i nam w Toronto, skoro dzieje się to wszystko w rzeczywistości, której jeszcze

ALEKSANDER GELMAN

ŁAWECZKA

TEATR
POWSZECHNY
WARSZAWA

Reżyseria
MACIEJ WOJTYŁKO
Scenografia
WIESŁAWA I ALLAN STARSCY

JOANNA
ŻÓŁKOWSKA
JANUSZ
GAJOS

TORONTO Niedziela, 24 kwietnia, godz 8 00 wiecz
Poniedziałek, 25 kwietnia, godz 8 00 wiecz
Toronto Workshop Productions, 12 Alexander St.,
Bilety Związkowiec i Głos Polski
lub telefonicznie 620-7817 i 743-8142 (po 6 00 wiecz.)
WINDSOR Sobota, 23 kwietnia, godz 8 00 wiecz
Polonia Centre, Res La Polonaise, 7515 Forest Glade Dr
Informacje i przedsprzedaż Tel 948-8788
ST CATHARINES Wtorek, 26 kwietnia, g 8 00 wiecz
Sala Polsko-Kanadyjskiego Legionu, 292 Vine St N
Informacje i przedsprzedaż Tel 934 7568

nie zdążyliśmy zapomnieć

Ogromnym walorem sztuki Gelmana jest bezsprzecznie obsada aktorska. Janusz Gajos i Joanna Żółkowska

Kreacja Gajosa właściwie nie jest tutaj żadną niespodzianką, bowiem od paru lat uchodzi on w Polsce za jednego z najlepszych aktorów i na dobrą sprawę nie przypominam sobie filmu lub teatralnego spektaklu, za które zebrałyby on niepocholebne recenzje. Wręcz przeciwnie, Janusza Gajosa dwukrotnie uznawano za najlepszego aktora na festiwalu filmowym w Gdańsku (1977 rok - "Milioner" S Szyszki, 1981 - "Wahadełko" F Bajona), a w kilku innych filmach, choć nie grał głównych ról, stworzył postaci o których nieprędko zapomnimy (dyktarz w "Dyrygencie" A Wajdy, prezes Radiokomitetu w "Człowieku z żelaza" również Wajdy, ojciec Lilki w "Kontraktach" K Zanussiego, redaktor naczelny w "Kung-fu" Kijowskiego). Gajos dzięki swojemu talentowi uniknął penwegu - zdawałoby się - zaszkladkowania po rolach, które przyniosły mu największą popularność: Janka Kosa w serialu "Cztery pancerni i pies" oraz woznego Tureckiego w telewizyjnym Kabarecie Olgi Lipińskiej. Oglądając go w Toronto - to doprawdy miła niespodzianka

W "Ławeczce" partneruje Gajosowi Joanna Żółkowska, którą krakowianie mogą pamiętać ze znakomitych spektakli w Teatrze Starym reżyserowanych m in przez Swinarskiego (Zosia w "Dziadach" i Harfiarka w "Wyzwoleniu") oraz Jarockiego, natomiast byłymcom Teatru Powszechnego z pewnością przypomną się jej role w sztukach m in Zygmunta Hubnera i Andrzeja Wajdy. Żółkowska będzie gościem w Kanadzie już po raz drugi poprzednio widzieliśmy ją w kabarecie Egida Jana Pietrzaka

"Ławeczka" przyjeżdża do nas może w nie najlepszym okresie, zwąszywszy zagęszczenie najrozmaitszych występów, niemniej rezygnacja z obejrzenia tej sztuki - dodam, granej nie w szkole, a w prawdziwym teatrze, przy stosunkowo umiarkowanych cenach - będzie oznaczać sporą stratę dla wszystkich, którzy szukają dobrej rozrywki

F.M.

KRZYŻÓWKA WŁASNA

POZIOMO

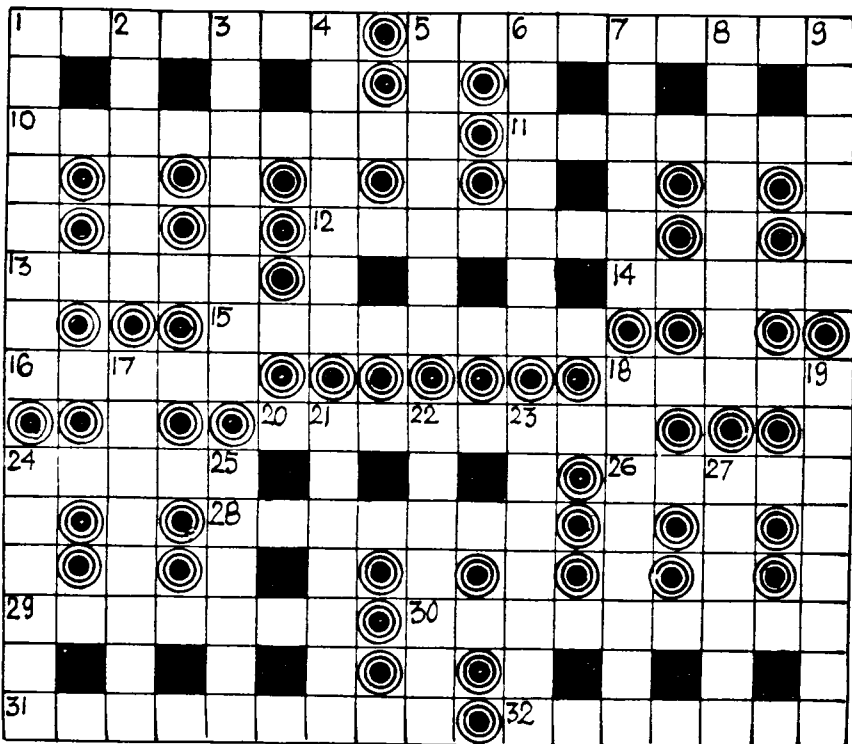
- 1 Punkt handlowy w domu towarowym
- 5 Kawalarz, dowcipniś
- 10 Fantasta
- 11 Opasłe ciało olbrzyma
- 12 Zwrocenie się o odpowiedź
- 13 Ostry zakręt ścieżki górskiej
- 14 Część zamka broni palnej
- 15 Rodaczka
- 16 Narzędzie rzeźbiarskie
- 18 Samochód połączony z platformą bagażową
- 20 Produkt mleczarski
- 24 Odłożony pas gleby
- 26 Przelew wierzytelności
- 28 Fajka wodna
- 29 War ukrop
- 30 Mieszkaniec włoskiej metropolu

31 Wśród szermierzy

- 32 Opaska unieruchamiająca chorą rękę

PIONOWO

- 1 Rządząca się samodzielnie autonomiczna działalność
- 2 Miejsce spuchnięte
- 3 Drewniany uchwyt narzędzia
- 4 Miejsce najstarszych greckich igrzysk sportowych
- 5 Nożyk do golienia
- 6 Zbiór obejmujący okres dwunastomiesięczny
- 7 Zawarcie związku małżeńskiego przez mężczyznę
- 8 Zewnętrzna warstwa skóry
- 9 Punkt centralny
- 17 Nagłe opuszczenie jakiegos miejsca
- 18 Ruch społeczno-polityczny potępiający

Rozwiązanie krzyżówki

ekierka, amethyst, serwis, Ararat, szynel
stodek, ucieczka pacifizm pasznik marakas
Olimpia, żyłka, rocznik, ożenek, naskórek,
PIONOWO samorząd ożenek, stylisko,
Rzymianin szablista, temblak
pikarp, smietana, skiba, cesja, narzynie, wrzątek,
celsko pytanie zakos kurek, krąpanka, dhuio,
POZIOMO stosko żartownis marzyciel,

Organizator Najtańszych, Bezpośrednich Lotów Czarterowych Do Polski - 1988 - Samolotami Polskich Linii Lotniczych "Lot"

TORONTO - WARSZAWA	CENY	WARSZAWA - TORONTO
LUTY 10 21	567 00	DOWOLNE DATY POWROTU
MARZEC 13 20 30	653 00	LUTY 21
KWIECIEŃ 6 13 20 24	629 00	MARZEC 13 20 30
MAJ 1 8 15 22 29	776 00	KWIECIEŃ 6 13 20 24
CZERWIEC 1 5 8 12 15	809 00	MAJ 1 8 15 22 29
CZERWIEC 19 22 26 29	873 00	CZERWIEC 1 5 8 12 15 19 22 26 29
LIPIEC 3 6 10 13 17 20 24, 27 31		LIPIEC 3 6 10 13 17 20 24 27 31
SIERPIEŃ 3 7 10 14	777 00	SIERPIEŃ 3 7 10 14 17 21 24 28 31
SIERPIEŃ 17 21 24 28 31		WRZESIEŃ 4 7 11 14 18 25
WRZESIEŃ 4 7 11 14 18	639 00	PAŹDZIERNIK 2 9 16 23 30
WRZESIEŃ 25		LISTOPAD 13 27
PAŹDZIERNIK 2 9 16 23 30	579 00	GRUDZIEŃ 4 11 18 21
LISTOPAD 13 27		STYCZEŃ 4 19 (1989)
GRUDZIEŃ 4 11	769 00	LUTY 2 (1989)
GRUDZIEŃ 18 21		DZIECI PONIŻEJ LAT 12 \$567 00
STYCZEŃ 4 19 (1989)	567 00	DODATKOWE KOSZTY
		OPLATA LOTNISKOWA \$20 00
		UBEZPIECZENIE \$25 00
		DOZWOLONA ILOŚĆ BAGAŻU 30 kg PLUS BAGAŻ PODRĘCZNY

Prosimy Nie Zwlekać i Juz Rezerwować Miejsca U Swoich Agentów Podróży Lub Bezpośrednio W Pekao Travel 769 - 9442

apteka natury

Redaguje
Dr JADWIGA
GÓRNICKA

Książki z serii
APTEKA NATURY
do nabycia
532- 9054.

APITERAPIA jest leczeniem produktami pszczelimi oraz preparatami

MIOD

Miod jest stężonym roztworem cukrów głównie prochu, zawiera enzymy, kwasy organiczne, sole mineralne, azotu, związki azotowe, witaminy, olejki eteryczne, barwniki i inne substancje

Lecznicze właściwości miodu zależą od roślin, z których pszczoły zbierały nektar

Miod należy do pokarmów łatwo przyswajalnych, a jest korzystnych dla człowieka, który przyswaja sacharydy tylko w pewnej części. Cukry proste zawarte w miodzie są bezpośrednio wchłaniane do krwi. Podgrzewanie miodu niszczy ciała czynne. Miod winien być spożywany z pieczywem, aby był jak najdłużej przetrzymywany w górnych odcinkach przewodu pokarmowego

Niemowlęta powinny dostawać 1 łyżeczkę (7 g) miodu dziennie, dzieci w wieku 5-12 lat 15-10 g

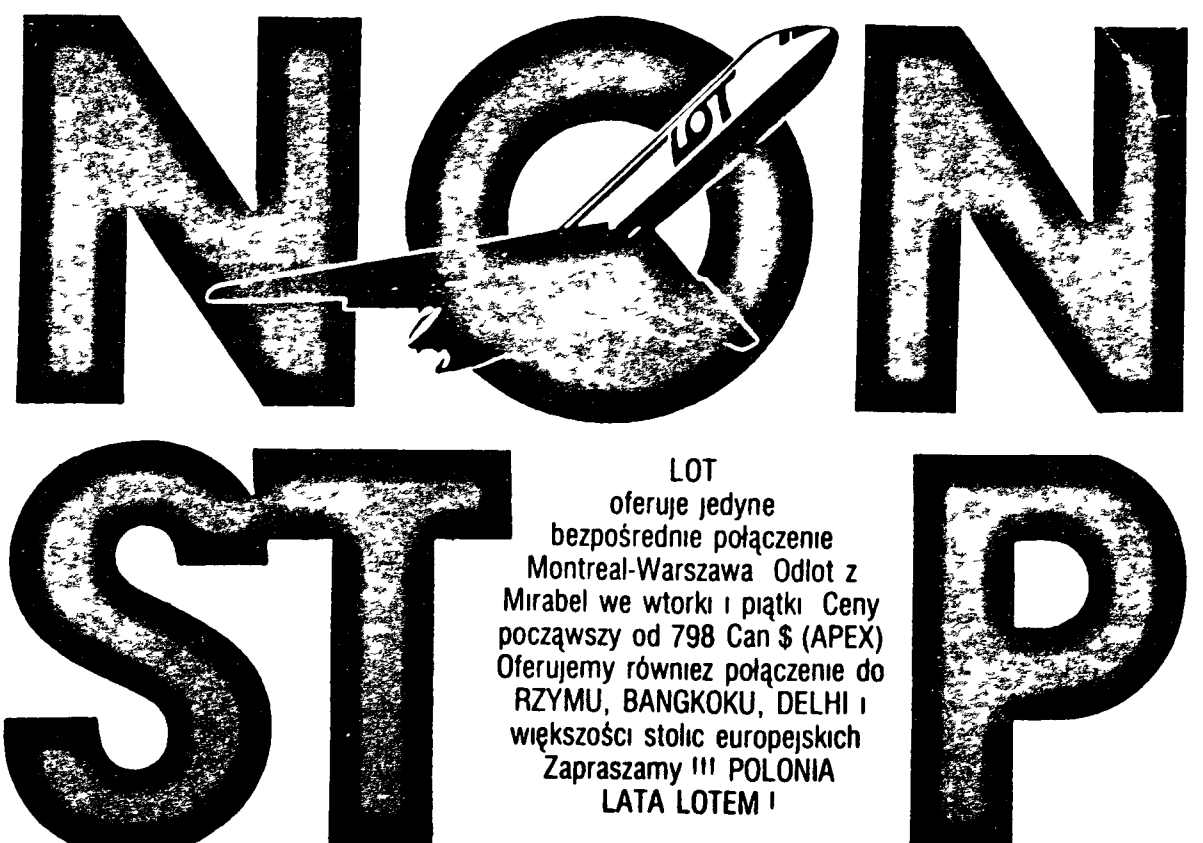
Duża zawartość glukozy i fruktozy kwalifikuje miod jako lek w chorobach serca, wrzodów żołądka i dwunastnicy, dolegliwościach wątroby, skóry, chorob oczu. Działa odtruwająco w przypadkach nadużywania kawy, papierosów i alkoholu. Roztwór wodny miodu (1 łyżeczka na szklanke wody - macerowane przez 12 godzin) zawiera biokatalizatory wpływające m.in. na wzrost wartości hemoglobiny

Miod regeneruje siły fizyczne i umysłowe, u dzieci wzmacnia odporność na choroby

II KIT PSZCZELI

Najstarszy lek Słowiańszczyzny. Jest lepka, kleista substancją koloru zielonkawego, żółtego, brązowego, rzadziej czerwonego. Ma swoisty zapach wosku. Pszczoły robią go z żywicy i soków roślinnych podobnych do żywicy. Kit zebrany przez pszczelarzy jest ugniatany w kule lub w laski i przechowywany w szczelnie zamkniętych naczyniach, z dala od światła

Lecznicze właściwości kitu pszczelego są bardzo szerokie. Poprawia smak, leczy stany zapalne jelit, regeneruje tkankę kostną i chrzęstną, działa bakteriostatycznie i zapobiega powikłaniom infekcyjnym, łagodzi stany zapalne i nerwowe, wpływa dobroczynnie na psychikę człowieka, wzmacnia organizm, poprawia sprawność fizyczną i umysłową, działa skutecznie w schorzeniach prostaty, wzmacnia aktywność enzymatyczną komórek wątrobowych, leczy oparzenia skórne, łuszczyce, egzemy, astmę, choroby wrzodowe żołądka i dwunastnicy, szybko poprawia stan rekonwalescentów, leczy owrzodzenia żyłakówate, powierzchniowe uszkodzenia skóry, odleżyny różnego pochodzenia. Aminokwas siarkowy - cystyna - wzmacnia porost włosów

LOT oferuje jedyne bezpośrednie połączenie Montreal-Warszawa. Odjazd z Mirabel we wtorek i piątek. Ceny począwszy od 798 Can \$ (APEX). Oferujemy również połączenie do RZYMU, BANGKOKU, DELHI i większości stolic europejskich. Zapraszamy !!! POLONIA LATA LOTEM !

POLISH AIRLINES

1000 Sherbrooke St West
Suite 2220
Montreal, Que H3A 3G4
Phone Montreal (514) 844-2674 Toronto (416) 364-2035

HOROSKOP

BARAN

Niełatwy tydzień przed Tobą. Skomplikuje się wiele spraw także zawodowych pojawiają się różne problemy. Nie tyle wielkie, co denerwujące. Ta szarpanina potrwa na szczęście już niedługo. Nie odgrywasz się na najbliższym otoczeniu za różnego rodzaju niepowodzenia. Uderz się w pierś, czas dostrzec własne błędy. Nie daj się wykorzystywać. Unormowanie bolączek finansowych. Najmniejszy przyjaciel spod znaku Strzelca, unikaj Lwa. Dzień miły sobota, liczba 5.

BYK

Tylko bez gwałtownych emocji. Reaguj spokojnie na różne wydarzenia także na te niezbyt miłe. Musisz je wliczyć w koszty własnego całego przedsięwzięcia. Bądź realistą, trudno się spodziewać by wszystko szło jak z przysłowiowego płata. Zresztą i tak nie masz powodu do nadmiernych narzekan. I radości i kłopoty są w normie. Koniecznie umów się na tak wielokrotnie odkładane spotkanie. Nie masz się czego obawiać, druga strona nie zaatakuje. Bierz pod uwagę Barana, ale unikaj Wodnika. Dzień miły poniedziałek, liczba 8.

BLIŹNIĘTA

Zyjesz złudzeniami. Zejdź na ziemię. A wówczas poczujesz się pewnej. Bujanie w obłokach to nie Twoja specjalność. Nie pozwalaj sobie na luksus szczerości, ta cecha mało komu przysparza przyjaciół. W pracy drobne nieporozumienia najlepiej przeczekać, tę burzę w szklance wody. Sprawy sercowe dość ubogie w wydarzenia, ale już wkrótce nastąpi tu istotna zmiana. Niepotrzebnie trąpisz się podejrzeniami. Serdeczny znak. Panna, unikaj Strzelca. Dzień miły środa, liczba 3.

RAK

Ponoszą Cię nerwy, nęka niecierpliwość. Weź na wstrzymanie. Co Ci da przyspieszanie sprawy, własnie teraz? Gdy przeżywasz tyle rozterek, co do podjętych decyzji, gdy tyle jest niewiadomych? W sprawach materialnych wreszcie korzystna odmiana. Nie będzie to jeszcze hossa, ale wyraźnie odczuwalna poprawa. Nie hazarduj się, tak jednak, gdyż wszystko wróci do starej normy. Wyjątkowo udany koniec tygodnia. Patrz, przychylnie na Wagę, ale unikaj Panny. Dzień miły czwartek, liczba 6.

LEW

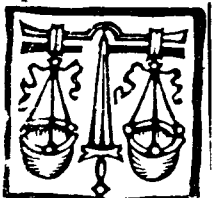
Tydzien miłych wydarzeń. Zepsuje Ci go tylko wyjątkowy sukces Twojego wroga. Cieszko to znieś, ale własne osiągnięcia pozwolą Ci szybko przysiąc do siebie. Nadarzy się okazja wreszcie do konkretnej rozmowy. Tym razem nie pozwól zbysz się niczym. Układy domowe z tendencją do wyciszenia nieporozumienia. Lepiej iść na kompromis niż toczyć taką beznadziejną wojnę. Wytchnienie w towarzystwie Barana? Unikaj Raka. Dzień miły wtorek, liczba 4.

PANNA

Pomyślne zmiany w Twoim otoczeniu. Poczujesz się wreszcie jak ryba w wodzie, nabierz ochoty do działania. Nie daj się wrażyć w żadne niespodziewane wizyty. Obie strony mogą być zaskoczone i mieć wzajemne pretensje. Finał wydarzenia przyniesie przychylny wiarę we własne siły, co może mieć wpływ na Twoje plany. Nie bój się ich korekty! Przychylny znak. Baran, unikaj Wodnika. Dzień miły piątek, liczba 9.

7 KWIETNIA

WAGA

Staniesz wobec nieładnego dylematu. Trudno tu coś prorokować, sytuacja jest niezbyt łatwa i zagmatwana. Przede wszystkim potrzebny Ci będzie spokój i czas na przemyślenie kilku najważniejszych spraw. Twoja intuicja i doświadczenie powinny być najlepszymi doradcami. Już wkrótce wyraźna poprawa w sferze materialnej. Daleka wyprawa rodzinna zakończy się pomyślnie. Zdrowie dzieci wymaga uwagi. Inspirujący znak. Skorpion, unikaj Strzelca. Dzień czwartek, liczba 5.

SKORPION

Niewielka stagnacja w załatwianiu sprawy. Zdeneruje Cię to zresztą ponad miarę, co by świadczyło o oplakany stanie Twoich nerwów. Trzymaj je na wodzy, nie ma powodów do takich ostrych reakcji. Twoja chęć panowania nad otoczeniem stanie się męcząca, pozbyć się więc musisz zarozumiałstwa, uznać fakt, że inni mogą mieć rację. Pomyślny rozwój wydarzeń w interesach. Znak przychylny. Koziorożec, unikaj Raka. Dzień ważny, wtorek, liczba 2.

STRZELEC

Już wkrótce wszystkie napięcia i zdenerwowanie ustąpią. Odetchniesz wreszcie i znowu zwrócisz się do bardziej efektywnego działania, widząc konkretny i realny cel. Nie daj jednak do niego za wszelką cenę, gdyż zszarpiesz się nadmiernie i potem jego osiągnięcie nie przyniesie Ci oczekiwanej radości. Skąd nagle te Twoje marzycielskie skłonności? Ważną, pozytywną rolę w tym tygodniu odegra Panna, ale unikaj zatargów z Wagą. Dzień miły niedziela, liczba 1.

KOZIOROŻEC

To, co wydawało się zupełnie niemożliwe, może nabrac realnych kształtów. Zdziwi Cię to ogromnie, gdyż myślałeś do tej pory, że nie może być takich powrotów. Twoje opory i obawy znikną jak pod dotknięciem czarodziejskiej różdżki. Nie wymyślaj więc różnych tłumaczeń, spojrz prawdzie w oczy. Przecież każdy może pomylić się w swoich ocenach. Bardzo udany wyjazd, przejdzie Twoje oczekiwania. Interes okaże się niewypałem. Warto zwrócić uwagę na Ryby. Unikaj Raka. Dzień ważny, środa, liczba 4.

WODNIK

Nieoczekiwane spiętrzenie różnych spraw. Generalna zmiana planów. Tydzień nerwowy, musisz dobrze sobie zorganizować pracę. Nie ma dobrych rokowań, co do rozwiązania tak ważnego dla Ciebie problemu. Musisz uzbroić się w cierpliwość. Za szybko chciałas rzecz sfinalizować, robiąc przy tej okazji kilka nierozważnych kroków. Dostatek materialny spowodowany napływem większej gotówki. Bulwersujące wiadomości, trudno będzie Ci w to uwierzyć. Rak staje w centrum Twoich zainteresowań. Przykrości związane z Baranem. Dzień miły środa, liczba 4.

RYBY

Musisz uruchomić wyobraźnię. Widzisz sprawę w zbyt małej perspektywie. Poza tym jednostronnie. Uwypuklasz minusy, zachowując milczenie na temat plusów. To kunktatorstwo może się srodze zemścić. Wiadomości raczej pocieszające, wyraźna zmiana aury wokół Twojej osoby. Nie licz na ratę, na zbyt wiele. Sukcesem będzie jeśli podokreślasz pewne decyzje, na pewien choćby okres. Wyraźna poprawa materialna. Rozmowa, sporo Ci wyjaśni. Dobre porozumienie z Lwem, ale Skorpion Ci nie sprzyja. Dzień miły czwartek, liczba 5.

3 KWIETNIA

Domy na sprzedaż

Mississauga w pobliżu Bloor i Cawthra Połowka wielopiętrowa, może być duplex. Oddzielne wejścia, 5 sypialni. Piwnica wykończona, dwie kuchnie, dwie łazienki. Proszę dzwonić Jan GRABOWSKI, 532-4444.

Scarlet Połowka 1-piętrowa, 3 sypialnie. Apartament w piwnicy. Parking. Doskonała lokalizacja. Niska cena. Jan GRABOWSKI, 532-4444.

Runnemyde Piękny, nowoczesny, wolno stojący dom, 3 sypialnie. Apartament w piwnicy 1-sypialniowy. Garaz. Dom musi być sprzedany. Jan GRABOWSKI, 532-4444.

Fuler Ave. Połowka 3-sypialniowa, niska cena, doskonała lokalizacja. Jan GRABOWSKI, 532-4444.

Lakeshore - Brownsline - 2-3-sypialniowe condominium w nowym, dobrze utrzymanym kompleksie. Przystępna cena. Magdalena URBANOWICZ, 532-4441, 636-5355.

Mississauga - Centrum - 2-sypialniowe, duże mieszkanie w luksusowym budynku. 2 łazienki, duży taras. Magdalena URBANOWICZ, 532-4444.

Południowe Etobicoke - 3-sypialniowa połowka w spokojnej, rezydencyjnej okolicy. W piwnicy apartament. Duża działka. Magdalena URBANOWICZ, 532-4444.

Bliska Mississauga - 3-sypialniowy "townhouse" w ładnym kompleksie. Wykończona piwnica. 2 łazienki. Magdalena URBANOWICZ, 532-4444.

High Park - 3-piętrowy, murowany, wolno stojący dom. 3 osobne apartamenty, doskonały dochód. Cena \$ 269,000. Małgorzata CELUCH, 532-4444, 271-4533.

Etobicoke - 3-sypialniowe, murowane bungalow, wykończony apartament w piwnicy. Duża działka, blisko do wszystkiego. Cena bardzo przystępna. Małgorzata CELUCH, 532-4444, 271-4533.

Mississauga - 3-sypialniowe bungalow, doskonałe wykończenie wnętrza, osobny apartament w piwnicy. Podwójny garaż. Małgorzata CELUCH, 532-4444, 271-4533.

Mississauga - 2-3-sypialniowe townhouses, w nowoczesnych kompleksach. Ceny bardzo przystępne. Blizszych informacji udziela Małgorzata CELUCH, 532-4444, 271-4533.

National
SINCE 1972
Realtor
TEL. 532 - 4444
24 HOUR
ACTION CENTRE !!!

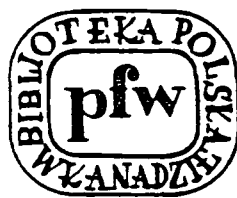
**TAK !!!
SUKCES
FIRMY
TO FAKT...**

**Blisko 1500 sprzedanych
nieruchomości!!!
Chcąc korzystnie i szybko
sprzedać lub kupić
nieruchomość
powierzcie
Państwo to naszej firmie.
Komputerowe połączenia.
40 agentów do usług
Państwa.**

**Podajemy do wiadomości:
Firma założyła szybki i łatwy
do zapamiętania numer
telefonu
532 - 4444.
Poprzedni numer
532 - 4441
jest teraz drugą linią.**

**217 RONCESVALLES
Avenue
TORONTO, M6R-2L6**

ECHO-TYGODNIK POLSKI PISMEM EMIGRACYJNEJ INTELIGENCJI

**POLSKI
FUNDUSZ
WYDAWNICZY
W KANADZIE**

*W bibliotece polskiej
Polskiego Funduszu Wydawniczego
ukazały się*

- 1 ADAM TOMASZEWSKI Gorzko pachną piotuny (wyczerpane)
- 2 ANDRZEJ CHCIUK. Trzysta miesięcy \$ 18 00
- 3 STANISŁAW KAWCZYŃSKI Dzieje jednego życia 8 00
- 4 PIERWSZE PIĘCIOLECIE broszura
- 5 SEVEN POLISH CANADIAN POETS Anthology 15 00
- 6 JADWIGA JURKSZUS-TOMASZEWSKA. Wczoraj i dzisiaj 15-00
- 7 BARBARA CZAPLIKA. Wiersze 5 00
- 8 IRENA HABROWSKA-JELLACZYC
ADAM TOMASZEWSKI Ze sceny i estrady 18 00
- 9 JÓZEF ŁOBODOWSKI Pamięci Sulamity (wiersze) 10 00

ARKUSZE POETYCKIE - TOMIKI MŁODYCH POETÓW

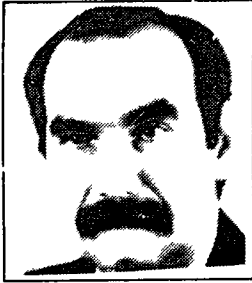
- 1 MAGDALENA CZYZYCKA. Pierwsza miniatura baśni 5 00
- 2 KRZYSZTOF KASPRZYK Stan zagrożenia 5 00
- 3 MAREK KUSIBA Samobójstwo Marsjan 5 00
- 4 RADOSŁAW SARNICKI Jeszcze jeden wiersz 5 00

Zapowiedź wydawnicza.
H NELKEN Pamiętnik z krakowskiego getta.
Przeżyłka pocztowa 10% wartości zamówienia.

**POLISH CANADIAN
PUBLISHING FUND
P O Box 173, Station "B"
TORONTO, ONT M5T 2T3**

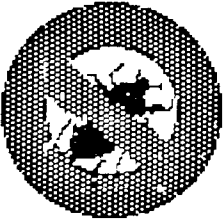
Wesele, nowy dom, nowy członek rodziny, są to powody dla których trzeba się upewnić czy obecne zabezpieczenie finansowe wychodzi naprzeciw Twoim potrzebom. Nie zapomnij, że

Zadzwoń po informacje o programie, który jest zaprojektowany, aby spełnić Twoje wymagania

ŚLAWOMIR PAROL

TEL. Bus. 631-6523; Res. 237-0387

ROACH BUSTERS

rewelacyjna, bezwonna i nietoksyczna metoda wyępienia plagi karaluchów
mówimy po polsku
tel 588-3007
lub 259-8309

HIGH TOP PHOTO LAB

TYLKO W KOLORZE
Profesjonalne wywoływanie filmów,
obróbka laboratoryjna zdjęć
TEL 252 - 9934

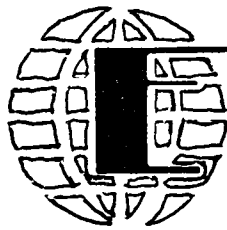
3043 Lakeshore Blvd West, Etobicoke
MÓWIMY PO POLSKU

Halina Baranowska,
M.A., A.I.C.

Analiza potrzeb finansowych, ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne, RRSP, dożywotnie renty, ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance
COMPANY LIMITED
suite 503, 295 The West Mall
ETOBICOKE, Ont M9C 4Z4
TEL bus 622-1115

EMPRESS TRAVEL AGENCY Ltd

185 RONCESVALLES AVE TORONTO ONT M6R 2S5 TEL (416) 536 3554/6991

(naprzeciwko Credit Union) pod fachowym i doświadczonym kierownictwem
RENATY OKOŁO-KUŁAK

- **BEZPOŚREDNIE PRZELOTY DO POLSKI** od \$ 567.00 (cena w obie strony)
- **BILETY LOTNICZE**, przeloty czarterowe, wycieczkowe i indywidualne do Polski i wszystkich krajów świata
- **PASZPORTY, WIZY, ZAPROSZENIA**
Atrakcyjne **WAKACJE** i ciekawe **WYCIECZKI** po przystępnych cenach (Hawaje, Floryda, Meksyk, Wyspy Karaibskie)
- Wysyłamy **PACZKI ŻYWNOŚCIOWE** i artykuły pierwszej potrzeby do Polski
- **UBEZPIECZENIE** dla przybywających z wizytą do Kanady od \$ 110 za 3 miesiące (wykupione nie później niż w ciągu 5 dni po przylocie)
- **INCOME TAX** - szybko, sprawnie, tanio
- **Załatwiamy wszystkie formalności wizowo-paszportowe**
- **Tłumaczenia, akta notarialne, legalizacje**
- **Upoważniony Dealer PEKAO** - pieniądze na konto A, C, bony, gotówka

PRZYJMUJEMY ZGŁOSZENIA
TELEFONICZNIE, LISTOWNIE I OSOBISCIE

ZAPRASZAMY
Akceptujemy American Express na wszystkie usługi

TEL.: (416) 536-3554/6991

HUMBERVIEW INSURANCE BROKERS LTD.

337 Roncesvalles Ave, Toronto, Ont.
TEL. 531 - 4647

INSURANCE NA:

**DOMY
SAMOCHODY
KOMERCYJNE
SKLEPY**

**WYCIECZKI
ZAPROSZENIA
WIZY
WYMIANA PASZPORTÓW
UBEZPIECZENIA SZPITALNE
DLA ODWIEDZAJĄCYCH
BILETY SAMOLOTOWE DO POLSKI**

HUMBERVIEW TRAVEL

TEL.: 531 - 4648

PACZKI DO POLSKI WYŚLIJ JUŻ DZIŚ PRZEZ

POLIMEX TO NAJSTARSZA,
WYSPECJALIZOWANA FIRMA WYSYŁKOWA
Z TORONTO
KORZYSTAJCIE PAŃSTWO Z JEJ USŁUG

215 Roncesvalles Ave, Toronto, Ont Tel.: 537-7914
1575 Sismet Rd. Unit 7, Mississauga, Ont Tel: 624-1965

PACZKI MORSKIE ● PACZKI LOTNICZE

- OWOCE CYTRUSOWE
- PRZEKAZY NA KONTO
- SAMOCHODY
- GOTÓWKA
- LEKI
- WĘGIEL
- PACZKI ŻYWNOŚCIOWE
- SPRZĘT GOSPODARSTWA DOMOWEGO

**TYLKO POLIMEX OFERUJE CERTYFIKAT
UBEZPIECZENIOWY NA PACZKI DO POLSKI
AZ DO \$ 1000.00**

LEKARZE, DENTYŚCI, APTEKI

**FIRMA
ITPOL
CONSTRUCTION**

- kompleksowe remonty i renowacje domy biura sklepy
- fachowe porady oraz wyceny gratis
- ściany sufity, prace wykończeniowe
- stolarka malowanie, instalacje

TEL (416) 271-7029

**doktor
Matthew Kuszewski
FAMILY PHYSICIAN**

uprzejmie zawiadamia o otwarciu praktyki lekarskiej w Toronto przy 22 Roncesvalles Ave
Proszę dzwonić pod
531-8887

Wszelkie porady medyczne, powypadkowe rodzinne, stress-relaxing, psychoterapia, wizyty domowe

**dermaton
ZAKŁAD -
KOSMETYCZNY**

- Pielęgnacja twarzy rąk i stóp
- Usuwanie zbędnego owłosienia
- Specjalistyczna aparatura
- Jakosciowe kosmetyki
- Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie

TEL 766-1867
2198 Bloor St W Toronto

*DOŚWIADCZONA
KOSMETYCZKA Z POLSKI*
zaprasza miłe Klientki
do nowo otwartego salonu

Le Visage

(wejście przez Paris Studio)
2007 Bloor St. W
TEL 766-0660

**MIRROR IMAGE
TRANSLATIONS**
Jan Weinsberg

238 Bloor Street W
Toronto, Ont. M5S 1A5
TEL (416) 233-6570

**DENTURE THERAPY
CLINIC**
JAN M. WIŚNIEWSKI, D.T.

Pierwsza polska protezownia dentystryczna

2337 Dundas St. W Toronto
M6R 1X6
(Bloor Dundas Square Building)
TEL (416) 533-8811

Jolanta Interiors

- zamuje panele i pianowe
- wyposazenie kuchni i łazienek
- meble na dostawę do mieszkań
- nowoczesny sprzęt audio-wideo
- obróbka tkanin
- uprządkowanie z impregnacją
- zabawy

2880 Bloor Street W, Toronto, Ont. M6S 1P5 tel. 762-2882 762-2883

**UREK
PHOTOGRAPHY**

PORTRET • SLUB
• REPORTAŻ
&
PRODUKCJA KART
Z ŻYCZENIAMI
TELEFON
(416) 244-8903
• JERZY PAWLAK •

**DENTYSTYCZNE
PROTEZY
NOWE I NAPRAWY**
4 Wall Ave., Toronto
(Hwy 401 i Weston Rd.)

**URSZULA I. BAUMAN,
D.T.**
przyjmuje codziennie i w soboty
TEL (416) 245-7168

Otwarto nowy punkt
sprzedazy gazety w
Mississauga

MAX'S DELICATESSEN
1151 Dundas Str. W.
za skrzyżowaniem Mavis/Dundas
Na plaży
TEL. 277-1936

SYRENA TRAVEL LIMITED
1684 Queen Street West
TORONTO ONTARIO CANADA M6R 1B3
tel 1-416-533-9486

- SYRENA w służbie Polonii od 1957 roku
- Oferujemy
1987 - loty do Polski szybko i tanio
- Chcesz odwiedzić rodzinę - korzystaj z naszych usług
- Polecamy ubezpieczenia dla odwiedzających Kanadę
- Załatwiamy deklaracje dla osób potrzebujących wize

UBEZPIECZENIA, KSIĘGOWOŚĆ

**ANKA
&
PETER**

2374 Bloor W.
Toronto, Ont.
TEL 762-4400

Zdjęcia i portrety na różne okazje

**Dr. Maria
RACZYŃSKA**
lekarz rodzinny
z długoletnim
doświadczeniem w
chorobach zylaków
uprzejmie zawiadamia o
otwarciu gabinetu lekarskiego
oraz kliniki zylaków
2000 Credit Valley Rd
Suite 506, Mississauga, Ont.
TEL. (416) 828-4812,
828-4813

**Dr. J. Wójcik
MEDYCINA OGÓLNA**
6000 COTÉ DES NEIGES 190
Montreal
(w pobliżu szpitala St. Mary's i Jewish
General)

TEL (514) 342-4522,
342-4525

dr Bogdan Pietraszek
rozpoczął praktykę lekarską
w Toronto jako lekarz ogólny
tj "Family Doctor
w gabinecie przy
190 Fern Ave
naprzeciwko Credit Union
TEL 532-4317
przyjmuje od pon. do piątku 10-18
w soboty 10-13
ODBYWA TEL. WIZYTY DOMOWE

Mutual of Omaha Insurance Company

- 1250 dol. miesięczne wolny od podatku dochód w razie choroby lub wypadku dla osób zatrudnionych na własny rachunek
- plany finansowe zabezpieczające dzieci
- plany emerytalne RRSP
- ubezpieczenia na życie

JERZY MAJEWSKI M.Sc.
TEL bus . 631-6523, home 452-7239

**COMPUTERIZED
ACCOUNTING
BOOKKEEPING
&
INCOME TAX SERVICES**

TEL (416) 762-5891

Fachowo i solidnie
• księgowość i rachunkowość
dla małych przedsiębiorstw
• wypełnianie formularzy

ANDRZEJ SZCZERBA

**dr Janina Dutkiewicz
FAMILY PHYSICIAN**
zawiadamia o otwarciu
gabinetu lekarskiego przy
3095 Glen Enn Dr. ste 7
MISSISSAUGA
TEL 828-0038

dr Jerzy Ochociński
z długoletnim doświadczeniem
w schorzeniach stawów i kręgosłupa
oraz komplikacjach pourazowych

dr Paweł Ochociński
uprzejmie zawiadamiają
o otwarciu gabinetów lekarskich
w Toronto
2199 Bloor West TEL. 762-4136

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY
FINANCIAL PLANNING • UBEZPIECZENIA

Life insurance (na życie) • Disability (chorobowe)
• Mortgage (hipoteczne) • Business (handlowe) RRSP •
Annuity (emerytura)

**SOLIDNIE • TANIO • SZYBKO
ANDRZEJ KRYSIAK**
Po bliższe informacje proszę dzwonić
biuro 226-6515 dom 858-0129

**Montreal
POLONIJA KASA
KREDYTOWA**
65 Sherbrooke St. E. ste 103
TEL 845-3534

oferuje Polonii na wyjątkowo dogodnych
warunkach wszelkiego rodzaju pożyczki
i najlepsze oprocentowanie za sumy
złożone w Kasie
poniedziałek - środa 10-5
czwartek i piątek 10-20

**INDEPENDENT
COMPUTER EXPERTS**

- Oprogramowanie
- konsultacje
- szkolenie
- przygotowanie resume

TEL 742-1387

**ADAM
RADIO - TV - REPAIR**
Naprawa wszystkich
rodzajów telewizorów,
radia, magnetofonów, video,
konwerterów
TEL. 626 - 0620

**BIURO POMOCY
SPOŁECZNEJ**
30 Marmaduke Str
(budynek szkoły HOWARD PARK)
TEL 533 5471

Czynne pon., wtorki, czwartki
i piątki, godz. 10:00-4:00

POMOC I PORADY WE
WSZYSTKICH SPRAWACH
Legalizacja dokumentów
i uwierzytelnianie podpisów

**INCOME TAX SERVICE
FINANCIAL PLANNING**

ZOFIA ADAMCZYK M.B.A.
TEL 822-6826

Zeznania podatkowe dla osób prywatnych i małych
przedsiębiorstw według najnowszych przepisów finansowych
Bezpłatne konsultacje i porady
Jeżeli jesteś nowo przybyłym, też należą Ci się kredyty

**HOMETARIO
REAL ESTATE LTD
ASSURANCE BROKERS LTD**

Kupno i sprzedaż nieruchomości
wzrostu rodzaju
• Ubezpieczenia na samochody -
od ognia - kradzieży i inne
171 Roncesvalles Ave
Toronto
TEL 531-3506

**Polska Księgarnia
Wyszykowa
"OD NOWA"**
oferuje najtańsze polskie książki
w Kanadzie KATALOGI wysyłamy
na życzenie

SCARBOROUGH, ONT
MIG 1R8
3950 Lawrence Ave E
Apt 506
TEL (416) 431-9882
Dla mieszkańców wschodniej części
Toronto możliwość dostawy do domu

**POMOC W UZYSKANIU
STATUSU IMIGRANTA
W KANADZIE**

- Czy należysz do tych, którzy chcą pozostać w Kanadzie na stałe? Istnieje możliwość, że będziesz mógł to osiągnąć w ramach PROPONOWANYCH ZMIAN PRAWA IMIGRACYJNEGO, rozważanych obecnie przez Departament Imigracji.

Niezależnie od tego, jaki masz status - **NIE ZWLEKAJ** - nawiąż kontakt z

**D.L.B. IMMIGRATION
CONSULTANTS**
POPRIEDNIO KIEROWNIK
RZĄDOWEGO PROGRAMU
IMIGRACYJNEGO
DLA POLAKÓW W TORONTO
LINDA LEVER

**LECH
PRUSIŃSKI
NAJSTARSZE
POLONIJSKIE BIURO
POMOCY
IMIGRACYJNEJ**

W związku z przewidywaną zmianą kanadyjskich przepisów imigracyjnych zawiadamiamy wszystkie osoby pragnące uzyskać stały pobyt w Kanadzie - niezależnie od ich obecnego statusu - że nasze biuro udziela bezpłatnie porad we wtorki w godzinach 12-7 wiecz 192 GARDEN AVENUE
TEL 588-1659

**RENEWAL
Construction and
Renovation**

Instalacje elektryczne,
renowacje łazienek, kuchni,
wykładziny, kafelki,
wykarczanie piwnic
Bezpłatna wycena.
TEL 249 5212 lub 742-1302

**Mi & Le
Profesjonalnie, tanio
i szybko!**

- urządzamy
- projektujemy
- tapetujemy
- malujemy

(z zewnątrz i wewnątrz)
wielkiego typu
pomieszczenia
TEL. 253-0687

UMOWY HIPOTECZNE •
AKTY NOTARIALNE •
ZAPROSZENIA I INNE
DOKUMENTY PO POLSKU
I ANGIELSKU • LISTY
URZĘDOWE I PRYWATNE •
ZYCIORYSY • WYPEŁNIANIE
FORMULARZY O PRACĘ
Tłumaczenia z polskiego,
francuskiego, niemieckiego,
hiszpańskiego i włoskiego
I SZWEDZKI

TEL (416) 533-3007

**ADWOKAT
Michał Wojciech
CZUMA**

Specjalność:
SPRAWY SĄDOWE
821-8522

TORONTO
3416 Dundas St West
Suite 209 (przy Runnymede)
Toronto Ontario M6S 2S1
767-2127

MISSISSAUGA
2000 Argenta Rd., Plaza 1,
Suite 200
Toronto, Ont L5N 1P7
(Firma ANDERSON,
SINCLAIR)

240 Richmond St. West,
Suite 304
Toronto, Ont M5V 1W1
TEL. (416) 971-9914

Julia Korpała, LL.M.
Adwokat z Polski
z długoletnią praktyką
Udziała porad i pomocy we wszelkich
sprawach na terenie Polski, m.m.
małżeństwa przez pełnomocnika rozwody w Polsce
wszelkie notarialne pełnomocnictwa do Polski, notarialne
sprzedaże kupna i darowizny domów gruntów
spadku i inne sprawy majątkowe w Polsce oraz przy sądach
polskich sądów i urzędów

3290 Lakeshore Blvd. W
TORONTO M8V 1M4
TEL 255-5954
po telefonicznym uzgodnieniu

**SENNIK EGIPSKO-
CHALDEJSKI**
najwiarygodniejszy
przekład dzieł
wschodniego Derwisza
ponad 8000 haseł -
wykładni przeżyć
sennych
w broszurowym
wydaniu - \$ 9 z
przesyłką
BOŻENA, BOX 306
Port Coguitlam, B C
V3C 4K6

VOYTEK
MECHANICAL
CONTRACTING
Specialists in the
SALES • INSTALLATION
REPAIRS
AIR CONDITIONING
HEATING
VENTILATION
HUMIDIFIERS
WRITTEN GUARANTEE
ASK US ABOUT OUR SPECIAL
OFF-SEASON INSTALLATION
RATES

756-3494

**INTERNATIONAL
VIDEO SERVICE**

Oferuje obsługę video w systemie amerykańskim na terenie Polski nagrywanie wszelkiego rodzaju spotkań uroczystości itp. od \$ 49

odwarzanie kaset video we wskazanych miejscach w kraju od \$ 29

Świąteczne video-listy i życzenia jedno i dwustronne oraz wszelkie inne życzenia

Informacje (416) 769-4366 całą dobę

ORZĘDUJEMY CAŁĄ KANADĘ I USA
Visa Master Charge

ARNOLD PENK

SALES AND LEASING
Przedstawiciel firmy
sprzedającej samochody
General Motors

Nowe samochody 87 i 88
 posiadają 6-letnią gwarancję
 lub 100 tys km (power train)
 oraz gwarancję antykorozyjną
 na 6 lat lub 160 tys km

• Wielka wysprzedaż samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu. Szeroki wybór nowych i używanych samochodów. Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję. ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów zlatwia na poczekaniu sprzedaż i pożyczkę. Polecam tanio ubezpieczenia, uwzględniając zagraniczne prawa jazdy. Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków a także znany jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję. ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako Senior Master Salesman. Czy jeszcze ktoś może to zaoferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u ARNOLDA PENKA!

Po wszelkie informacje uprasza się dzwonić 964-3211 lub do domu o każdej porze 731-0757, podając nazwisko i numer telefonu.

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College)

ELŻBIETA
(ELIZABETH)
KORZYCKA
 PRZEDSTAWICIEL
 COOKSVILLE DODGE
 CHRYSLER
 290 DUNDAS ST E Miss
 (pomiędzy Cawthra i # 10)
 TEL bus (416) 279 3031
 Res 625 1961

ZNIŻKA PIENIĄDZA do 5 3000
 na wybranych modelach. Olbrzymi wybór
 PICKUP TRUCKS i VANOW
 Model 1987 rodzinny samochód Shredów
 • Nowe samochody mają gwarancję na 7 lat,
 lub 150 tys km

DOUBLER TRUCK DRIVER TRAINING

NAUKA JAZDY NA SAMOCHODACH CIĘŻAROWYCH
 kategorii A i D

ocena umiejętności i doszkolenia dla kierowców
 nauka od podstaw wraz z możliwością
 pogodnych śpiat
 Registered and approved as a Private
 Vocational School

2095 Weston Rd (na pld. od 401)

244-2725

TOYOTA

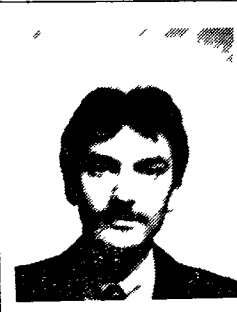
TERCEL • COROLLA • CAMRY • CRESSID
 • CELICA • SUPRA • VANS • TRUCKS

PRZYJDŹ I PORÓWNAJ
 zanim podpiszesz transakcję kupna
 nowego samochodu
DO ZOBACZENIA!

YONGE - LAWRENCE TOYOTA

3020 YONGE ST.
 481 - 5216

(tuz obok przystanku metra)

JACK
KLIMCZAK

Tel. domowy: 762-9421

OKAZJA!

No payments, no interest!

KUPUJĄC KAŻDY NOWY
PONTIAC lub BUICK w OLD MILL
nie płacisz rat i procentów
przez pierwsze 3 miesiące.

Dzwoń: DAREK ZIELIŃSKI
TEL. 766 - 2443

OLD MILL
PONTIAC BUICK Ltd.
2500 Bloor St.W. - Bloor / Jane

KAPITALNE NAPRAWY SILNIKÓW

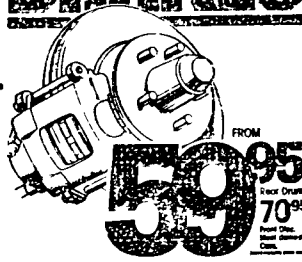
z pełnym zamontowaniem

CRANKSHAFT SERVICE
& SUPPLIES Ltd.

483 Dupont St.

Wszystkie prace objęte
 gwarancją
 1 roku lub 25,000 km
 Kompletnie naprawy
 obsługa krajowych
 i importowanych
 samochodów

\$50,00 zniżki na główną
 naprawę silnika
 wraz z mniejszym
 kuponem

Stan Ignakiewicz
 Moe Jabouri
 537-2529
 537-5857

DODATKOWY DOCHÓD

W tym samym czasie
 zarabiasz a także
 zaoszczędzisz znaczną
 sumę w ciągu roku
 Program naszej firmy
 jest dla wszystkich
 Pobyt stały wymagany
 TEL 234-8192

ACURA

Wysoko wyspecjalizowana
stacja obsługi samochodowej
 prowadzi **SPRZEDAŻ, NAPRAWĘ**
i WYNAJMOWANIE SAMOCHODÓW.

Wszystkie naprawy mechaniczne
 Warsztat blacharski
 Naprawy wypadkowe
 (w ramach ubezpieczenia i bez)
 Najnowocześniejsze urządzenia m in
 prostownice do samochodów
 Malowanie farbami europejskimi
SPECJALIŚCI
O NAJWYŻSZYCH KWALIFIKACJACH

2000 The Queensway, Etobicoke
 Po informacje dzwonić i prosić o
JOHNA LUDWIGA (mówi po polsku)
TEL. 620 - 1987 8 00 do 6 00

CHRISTOPHER OPOLSKI

wypełnia zeznania podatkowe - INCOME TAX
 w Twoim domu, solidnie i tanio
 Ulgi dla nowo przybyłych i emerytów
 Proszę dzwonić o każdej porze
826 - 6728

AUTO DRIVING SCHOOL
"THE HELPFUL PROFESSIONALS"
WOJTEK ANTCZAK

Licencjonowany instruktor jazdy udziela lekcji
 oraz przygotowuje do egzaminów państwowych
 (Kat "G")

TEL (416) 270-8145 res ; 536-5454 bus.
1651 Bloor Str. W., Toronto, Ont. M6P1A6

EastWay

EASTWAY PLYMOUTH CHRYSLER LIMITED
 2851 Eglinton Ave East
NAJLEPSZY SPRZEDAWCA
W SCARBOROUGH
 oferuje

- największy wybór samochodów nowych i używanych
- bezkonkurencyjne gwarancje 7 lat/115 tys km
- dogodne możliwości kredytowe
- tanie ubezpieczenia rejestracje

Nikt nie sprzedaje samochodów lepiej niż
ANDRZEJ CIERPICH
 tel biuro 264-2501
 dom 921-0515

ADVANCE REAL ESTATE LIMITED

1055 Bloor Street West - TORONTO, ONT. - M6H 1M4

Od 1958 roku udziela Polonii solidnej, fachowej i życzliwej pomocy przy kupnie i sprzedaży nieruchomości. Załatwiamy również finansowanie na korzystnych warunkach.

DANUTA KOTAPKA, 769-5394

Telefon:
534 - 9246

EWA JANICKA, 234 - 8319

POMAGAMY W SFINANSOWANIU KUPNA LUB SPRZEDAŻY NIERUCHOMOŚCI. DLA NASZYCH KLIENTÓW.

OGŁOSZENIA O PRACY

Wszystkie ogłoszenia osób oferujących pracę lub poszukujących pracy zamieszczamy bezpłatnie trzykrotnie

Tel 743-5706

FIZJOTERAPEUTKA z 10-letnią praktyką, 2 lata w Kanadzie, poszukuje pracy Toronto, tel. 242-7577

NOWO PRZYBYŁY mechanik poszukuje stałej pracy Tel. 622-7808, proszę Grzegorz

POTRZEBNA dochodząca opiekunka do dwuletniego chłopca, w godz. 2.30 - 6.30 po poł. Okolice Jane-Eglinton. Tel. 769-2297

2 KOBIETY ze stałym pobytym poszukują sprzątnięcia na weekendy lub innej pracy Monik, tel. 255-9619

SPÓŁDZIELNIA kredytowa Polish Alliance w Toronto zatrudni na sobotę uczennicę piszącą dobrze na maszynie i znającą dobrze język angielski. Tel. 762-9523 między 10 rano a 4 po poł.

DENTAL assistant receptionist for small dental office. Downtown location Fluent english required. Tel. 622-7808, proszę Grzegorz

KIEROWCA kategorii A potrzebny natychmiast. Dobre warunki pracy i płacy. Absolutnie niezbędne obywatelstwo kanadyjskie lub stała wiza USA oraz dwuletnie doświadczenie na ciężarówkach w Ameryce Północnej. Jedynie posiadający powyższe proszę dzwonić 275-7747

OPIEKUNKA do dziecka (2,5 roku) potrzebna od zaraz w rejonie Jane i Finch. Dziecko będzie dowożone. Tel. 661 9968 po 20-tej

NOWO PRZYBYŁY przyjmie każdą pracę chahupniczą. Tel. 661 9968 po dwudziestej.

EXPRESS painting. Odnowienie domów, apartamentów tylko w weekendy Tel. 661 9918 po 20-tej.

SPRING HOUSE Company poszukuje malarzy i pomocników. Proszę dzwonić pod: 759-8871, albo 246-1675 i zostawić wiadomość na answering machine"

POTRZEBNA osoba do pracy w magazynie. Dobra i stała praca. Ubezpieczenie lekarskie i dentystryczne. Rochester Furniture, tel. 624-4411 w godz. 9-9

PRZYJMĘ opiekę nad dzieckiem od 4 kwietnia, okolice High Park mile widziana.

MEZCZYZNA przyjmie pracę przy renowacji domów Tel. 767-5068, 762-6664 po g. 8.00

Z ZAMIESZKANIEM na miesiąc potrzebna opiekunka do dwójki dzieci 3 i 6 lat, okolice Finch i 404 od 15 kwietnia. Tel. 499-0326

NEED help for a lilt house keeping, lookin for four year old boy Tel. 638-8460 evening

SZUKAM pracy jako malarz pokojowy. Posiadam kanadyjskie doświadczenie. Tel. 253-5428, proszę Jerry

PILNIE potrzebna opiekunka do dwójki dzieci 4 i 5 lat, z zamieszkanem na miesiąc lub dochodząca, Mississauga. Tel. 822-9079

POSIDAM duże pomieszczenie na pracę chahupniczą, oczekuję propozycji. Dogodna dostawa i odbiór towaru. Tel. 897 1163

MECHANIK kierowca sprzętu rolniczego poszukuje pracy Tel. 531 7489, po poł.

POTRZEBNA dochodząca starsza pani do gotowania i opieki nad dziećmi w wieku szkolnym. Mississauga, tel. 890-2879

ODPOWIEDZIALNA, sympatyczna pani potrzebna do opieki nad 2 dziećmi 7 i 13 lata z zamieszkanem na miesiąc. Znajomość angielskiego niekonieczna. Dobre warunki. Proszę dzwonić wieczorem. Tel. 492-8677

PRZYJMĘ pracę do domu, tel. 663-4085

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu. Okolice Berry Rd. i Prince Edward, tel. 232-2058

POTRZEBNI pomocnicy do prac budowlanych. Tel. 238-5900 po godz. 18:00.

NOWO przybyły szklarz podejmie każdą pracę. Tel. 277 1026

PRACJA we własnym domu, napiekanie kopert. Minimalny wkład, nieograniczony zysk. Po informacje wydaj 1 dolara i kopertę zwrócić za znacznikiem do HENRY'S INTERNATIONAL, 50 Sawdon Dr., Whitby, Ont. L1N 8B2.

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem powyżej 2 lat w Twoim domu w godz. popołudniowych, lub w sobotę i niedzielę. Okolice North York, Tel. 635-7893

PRZYJERKA z Polski poszukuje pracy w swoim zawodzie. Tel. 845-4908.

POMOCNIK do instalacji pieców i klimatyzacji. Najchętniej osoba zamieszkała na Scarborough. Tel. 756-3494

POTRZEBNY elektryk z licencją. Dzwonić po 7.00 wiecz. Tel. 497-8441

PODEJMĘ każdą pracę chahupniczą, również szycie. Tel. 537 8157

NOWO przyjezdny poszukuje pracy Tel. 625-7616

POSZUKUJĘ pracy na weekendy Dzwonić po 18-tej, tel. 757 2220

BABY SITTER, 4 months baby required. Tel. 229 4417

MEZCZYZNA 30-letni poszukuje pracy Tel. 252-0427

POTRZEBNA dziewczyna na weekendy, dobra mówiąca po angielsku do niepełnosprawnej osoby Tel. 422-0075

PROGRAMISTA poszukuje pracy wieczorem lub w weekendy Postada kanadyjskie doświadczenie. Tel. 781 2671

KOBIETA instalator elektroniki przyjmie pracę w domu montaż lub inne zajęcia. Tel. 781 2671

PODEJMĘ się opieki nad małym dzieckiem z możliwością zamieszkania. Hanna, tel. 421 8497

POTRZEBNI kierowcy z kat. A, wymagane doświadczenie i podstawowa znajomość jęz. angielskiego. Dobre warunki pracy Tel. 242-3593

MŁODY nowo przybyły szuka pracy w pełnym wymiarze godzin. Proszę dzwonić wieczorem, tel. 447-8140

NOWO przybyły szuka jakiegokolwiek pracy, tel. 742-0668 po 8 pm.

POTRZEBNA opiekunka do dzieci 5 i 7 lat. Okolice Don Mills Eglinton. 421 3958

POTRZEBNE kobiety do sprzątnięcia mieszkań. Proszę telefonować po piątą. Tel. 248-6332

POTRZEBNI pracownicy do zbierania robaków Proszę dzwonić tel. 759-0216

POSZUKUJEMY towarzysza do naszego taktyka produkującego części do maszyn górniczych. Wymagana znajomość rysunku technicznego. Praca stała. Tel. 736-9193 proszę George.

DONUT shop counter help Full time. After noon shift, good wages. Near Sheppard. Ida. Tel. 226-2728

INŻYNIER elektronik (niepracująca dziecko) poszukuje pracy part-time w zawodzie, lub jakiegokolwiek pracy zleczonej do domu. Tel. 781 2671

Programista + analityk z doświadczeniem kanadyjskim poszukuje pracy w zawodzie lub nie wieczorami lub w weekendy, tel. 781 2671

MŁODY mężczyzna do lekkiej pracy na budowie. Płaca gotówką. Tel. 255-4957

RESTAURACJA w mieście 206 Bay Yorkville poszukuje ajenta. 621 6050 Irene

POTRZEBNA dochodząca opiekunka do dwójki dzieci. Yonge & Bloor Tel. 923-6469 dzwonić po 4 p.m.

POTRZEBNA dochodząca pani do prowadzenia domu i opieki nad dzieckiem w wieku szkolnym. Okolice Jane & Bloor Tel. 769-6793 po 17-tej.

POSZUKUJĘ pracy jako murarz. 10 lat praktyki Stanisław 536 5068

POSZUKUJĘ pracy w weekendy lub part time. Jestem nowo przybyły, elektryk, prawo jazdy G Bogdan 767 7360

OKAZJA!! Pianino "Craig" Montreal by Heinzman - DO SPRZEDANIA TEL. 534-4367

SPRZEDAM dom w Sopotcie, 4 sypialnie, salon, osobna łazienka i ubikacja, 2 garaże, 2 tarasy, ogród, ogrzewanie gazowe, świetna lokalizacja Maciej Słwiński, 1094 Ave. Dijon, Apt. 106, STE FOY, QUE. G1W4M6

DO SPRZEDANIA Maszyna do prania i suszarka, zamrażacz, stereo, odkurzacz, stół i 4 krzesła, maszyna do szycia. Wszystko w bardzo dobrym stanie i tanio Tel. 622-2219

SPRZEDAM niedrogo długą sukienkę do Komuni Św. Rozmiar 10 Tel 453-4976

RODZINA poszukuje 3-sypialniowego mieszkania w środkowym lub północnym Etobicoke albo w Mississauga. Tel 746-7950

HERZING INSTITUTES CAREER COLLEGE umożliwi Ci uzyskanie dyplomu w specjalnościach:

- computer operations - computer accounting - computer electronics - legal secretarial - medical secretarial - office automation - secretarial

Nie zwlekaj dłużej, zdobądź w krótkim czasie kwalifikacje

PANI JADWIGA polski program radiowy nadawany w każdą sobotę od godz. 13 do 14 ze stacji CHWO 1260 w Oakville program muzyki, pieśni i słowa polskiego z uwzględnieniem Kobieta w ognisku domowym TEL 691-8789

POLSKI PROGRAM RADIOWY CKER nadawany ze stacji CKER w Edmonton każdej niedzieli od godz. 16 00 do 18 00 na fail 1480 AM w Edmonton Program słyszalny jest w Calgary Ab, 94.7 Cable FM, Lethbridge Ab, 92.2 Cable FM, Ft. McMurray Ab, 94.5 Cable FM, Red Deer Ab, 103.9 Cable FM, Campbell River, BC 93.7 Cable FM. Wiadomości z kraju i ze świata komentarze wywiady koncert zyczen otwarta lina dla słuchaczy ogłoszenia reklamowe FRANK ZALEWSKI P O Box 931, Edmonton Ab T5J 2L8 Tel (403) 488 8472 Program można odbierać z satelity Anik D proszę pisać po bliższe informacje

POLISH STUDIO W każdą sobotę od 11 00 do 1 30 do południa channel 57 cable 7 CITY TV

PROGRAM RADIOWY POLONIA W EDMONTON na stacji CJSR FM stereo 88.5 Wiadomości tygodniowe kronika religijna pogadanka medyczna zgadulka muzyczna z nagrodami w niedzielę od 17 do 19 adres. 10858 - 97 St., Edmonton, Alta T5H 2M5

POLSKI PROGRAM RADIOWY W VANCOUVER niedziela od 2 do 3 na CJVB fala 1470 Wiadomości z Polski Kanady i ze świata komentarze wywiady ogłoszenia Jerzy Kusmider P O Box 58262, Station "L", Vancouver, B C V2P 6E3 TEL. (604) 327-6892

program telewizyjny w Toronto POLONIA REVIEW środa 20:30; czwartek 21 30, sobota 1 po poł Jest programem TV Poloni przedstawiającym wiadomości z Polski ciekawych ludzi informacje o ważnych dotyczących Polonii sprawach

program radiowy ECHO OJCZYNY od poniedziałku do piątku na fail CHIN FM 100 w godz. 1030 do 1130 rano Program prowadzi Karolina Kasik w programie koncert zyczen wiadomości polonijne i z Polski interesujące wywiady komentarze muzyka dla wszystkich 637 College St Toronto Ont M6G 1B6 TEL 531-9991, dom 247-9755

PRZECZYTAJ • POWIEDZ ZNAJOMYM nowe polskie radio KALEJDOSKOP TEL 249-1887 z rozgłośni AM 790 tylko we środy o 20 tej Małgorzata i Paweł Jedlewscy w programie wiadomości z Kraju i ze świata informacje w sprawach codziennych aktualności kulturalne wspomnienia • rocznice muzyka kabaret poezja o więc PÓLGODZINNY MAGAZYN DLA KAŻDEGO

TELE-POLONICA program telewizyjny w Montrealu i okolicy kanał 24 CF CABLE TV niedziela godz 18 środa 11 sobota 21" VIDEOTRON niedziela 17" wtorek 10" i 24 środa 18" korespondencja na adres STEP 375 Claremont Westmount Que H3Z 2P5

POLSKI PROGRAM MUZYCZNY niedziela od godz 18 do 19 na CKWR fala FM 98.7 Kitchener Koncert zyczen polskie piosenki i prelekcja ks Korneliana Jan Żuk, Kitchener (519) 579-3615

POLSKA FAŁA soboty od 14 do 16 na CFMB Radio Montreal 35 York St Westmount Montreal, Que TEL (514) 483 2362

HERZING INSTITUTES CAREER COLLEGE umożliwi Ci uzyskanie dyplomu w specjalnościach: - computer operations - computer accounting - computer electronics - legal secretarial - medical secretarial - office automation - secretarial Nie zwlekaj dłużej, zdobądź w krótkim czasie kwalifikacje odpowiednie do Twoich ambicji • Pamiętaj - Twoja matura z Polski oraz dostateczna znajomość angielskiego powinny wystarczyć do zakwalifikowania Cię na kursy Herzing Institute • Obsługa lub naprawa komputerów to praca dobrze płatna przy tym łatwiejsza i ciekawsza niż sobie wyobrażasz • Nasz college prowadzi kursy ranne i wieczorowe a dla studentów w trudnej sytuacji umożliwia pomoc finansową • Tracąc czas, tracisz pieniądze - jest naszą dewizą, nie zwlekaj więc tylko dzwoni pod numer 431 - 9882 w godzinach po południowych, a uzyskasz tam informacje po polsku oraz będziesz mógł umówić się na interview

CHCESZ poznać swoją przyszłość, masz problem, nie wiesz jak go rozwiązać? Może pomoże Ci w tym wróżba z kart. Dzwonić 633-4469 proszę Anię

POLAK, kawaler, lat 30, 172/68, obywatel kanadyjski, wykształcenie techniczne kanadyjskie (komputery), pracujący w swoim zawodzie, bez nałogów, inteligentny, pozna Polkę w wieku 25-30 lat. Zdjęcie i numer telefonu mile widziane Box 281 Station NDG, Montreal, Que. H4A 3P6

Niezależna blondynka, lat 30, wesołego usposobienia, pozna pana do lat 42. EWA

FINE PIANOS oferuje sprzedaż nowych pianin i fortepianów znanych firm europejskich oraz słynnej firmy amerykańskiej Wurlitzer NAJNIŻSZE CENY PEŁNA GWARANCJA • MOŻLIWOŚĆ ZAKUPU NA SPŁATY rowadzamy również wszelkie naprawy i strojenia pianin i fortepianów oraz udzielamy lekcji gry na pianinie TEL 896-9782 35 Kings St. E. unit 16 Mississauga od godz. 10 do 19 tej

IRAN CANADA CREDIT JEWELLER właściciel: Stefan Sztankowski

POSIDAMY 1000 OFERT PIĘKNYCH POLEK zamieszkałych w Polsce, w Kanadzie, Europie. Wydajemy co 3 miesiące nowe foto albumy Panie zainteresuj oferty panów z Kanady USA, Australii Nowej Zelandii PISZCIE DO NAS załączając \$1 na opłaty pocztowe E W A Po L - Bureau Port Coquitlam, B C Box 306 V3C 4K6 Canada

QUEEN ELECTRONICS SERVICE inż Zbigniew Tarasiuk zawiadamia o otwarciu nowego zakładu radiowo telewizyjnego naprawiamy TV VCR stereo komputery naprawy u klienta kupno sprzedaż sprzętu elektronicznego NAJNIŻSZE CENY PEŁNA GWARANCJA TEL (416) 531-5765 1604 Queen Str West, Toronto

UWAGA Polonia w Toronto i okolicy POLISH ALLIANCE TORONTO CREDIT UNION LTD. 2150 Bloor St. W. (wejście od wschodniej części budynku) TEL. 762-9523 CODZIENNIE od 10 do 2 30 po poł i od 7 30 do 9 wiecz SOBOTY od 10 30 do 12 30 po poł

Konta depozytowe...	5 1/4 %	rocznie
Specjalne konta depozytowe... (minimalny depozyt \$5,000 oprocentowany na każdy dzień depozytu)	4 3/4 %	rocznie
3-miesięczne certyfikaty...	7 0 %	rocznie
3 miesięczne certyfikaty... (min. \$50,000)	7 1/4 %	rocznie
6-miesięczne certyfikaty...	7 0 %	rocznie
6-miesięczne certyfikaty... (min. \$50,000)	7 1/2 %	rocznie
1-rocne certyfikaty...	8 1/4 %	rocznie
1-rocne certyfikaty... (min. \$50,000)	9 %	rocznie
3-letnie certyfikaty...	8 1/2 %	rocznie
3-letnie non-redeemable.	9 0 %	rocznie
3-letnie certyfikaty (min. 50 tys.) RRSP	9 3/4 %	rocznie
demand depozyt	8 1/2 %	rocznie
1-rocne term depozyt (min. \$10,000)	9 %	rocznie
3-letnie term depozy (min \$10,000)	10 %	rocznie
Pożyczki personalne	14 %	rocznie
Pożyczki hipoteczne... (\$5 000 pożyczki ubezpieczone na życie)	11 3/4 %	rocznie
Line of credit...	14 3/4 %	rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

KRÓTKO:

- Kolarski wyciąg Paryż - Nicea zakończył się zwycięstwem Irlandczyka Seana Kelly'ego. Natomiast w kolarskim wyciągu Tirreno-Adriatico prowadzi Maechler (Szwajcaria). Lech Piasecki stracił miejsce w czołówce na trzecim etapie.

- Pięknym sukcesem Mirosława Chmury zakończył się halowy konkurs skoku o tyczce w Grenoble. Polak z bardzo dobrym rezultatem 5,80 m zajął pierwsze miejsce i wyprzedził Francuza Philippe Colletta - 5,80.

- Były reprezentacyjny piłkarz NRD, a ostatnio komentator futbolowy gazety 'Neues Deutschland' - Juergen Sparwasser pozostał w RFN. Poki co będzie on trenował amatorów w Eintrachcie Frankfurt.

- Kończący się w połowie tego roku kontrakt reklamowy Marty Navratilovej z Pumą nie zostanie przedłużony. Informując o tym rzecznik zachodniemieckiej firmy zdemontował jednocześnie pogłoski o przedwczesnym rozwiązaniu kontraktu z Borsem Beckerem. Powodem rozstania z Navratilovą i innych oszczędnościowych poczynań jest drastyczny spadek obrotów Pumi, przede wszystkim na rynku amerykańskim.

- Mistrzynią Polski w szachach na rok 1988 została Grazyna Szmacińska.

- Artur Wojdat, Polak od kilku lat trenujący w Stanach Zjednoczonych, został mistrzem USA w wyciągu na 800 m.

- 38-letni Fin Lasse Viren, zdobywca złotych medali olimpijskich w biegach na 5 i 10 km w 1972 i 1976 r. po wieloletniej przerwie wystartował w maratonie w Los Angeles, zajmując dalsze miejsce. Nazwisko Virena w latach jego olimpijskich zwycięstw łączono było z podejrzeniami o doping polegający na wymianie pewnej ilości krwi.

- Boris Becker stał się 9 tenisistą na świecie, któremu udało się zarobić więcej niż 3 mln dolarów. Nastąpiło to po wygraniu przez niego turnieju w Dallas, gdzie

w finale pokonał Szweda Edberga 6-4, 1-6, 7-5, 6-2. Becker miał w tym meczu 19 asów serwisowych, a jego zwycięstwo warte było \$200 tys.

- Zwycięzcą brazylijskiego Grand Prix Formuły I został Francuz Alain Prost jadący na McLaren-Honda Turbo. Prost wygrał ten wyścig już po raz piąty, co podniosło jego ogólną liczbę zwycięstw w wyścigach Grand Prix do 29 (w historii wyścigów Formuły I jest to rekordowa liczba). 33-letni Francuz przejechał 60 okrążeń trudnego toru z przeciętną szybkością 117 mil na godzinę.

NA CZYM JEŹDZILI MEDALIŚCI Z CALGARY?

Najczęściej na podium w Calgary stawali alpejczycy jeżdżący na nartach Rossignola - 11 medali. W olimpijskiej klasyfikacji producentów sprzętu narciarskiego (alpejskiego), sporządzonej przez francuską "L'Equipe" na drugim miejscu uplasowały się Voelkle - 7 medali, a na trzecim Kaestle - 6 medali. Lange - 8 medali, Koflach - 6 i Raichle - 4 to czołówka producentów butów. 16 medali zdobyli alpejczycy używający wiązań Salomona, 6 - jeżdżący z Tyrolami, a 3 - z Markerami.

Mecze towarzyskie reprezentacji piłkarskich

Piłkarze Walii przegrali w Swansea z Jugosławią 1:2. Jugosłowianie występowali w eksperymentalnym składzie. Nie grał m.in. Milan Jankovic (Real Madryt), który jest kontuzjowany. Wygrali jednak zasłużenie, a w ich szeregach pierwszoplanową postacią był zdobywca jednej z bramek - Stojkovic.

W Bordeaux piłkarze Francji pokonali Hiszpanię 2:1, rozgrywa-

jąc podobno najlepszy mecz od kilkunastu miesięcy.

W Londynie Anglia zremisowała z Holandią 2:2. Bramki - dla Anglii Gary Lineker, Tony Adams, dla Holandii Adams (samobójcza), John Bosman.

W Sofii Bułgaria wygrała z CSRS 2:0, a Irlandia pokonała w Dublinie Rumunię 2:0.

Wreszcie, w Atenach piłkarze Grecji przegrali z ZSRR 4:0, a trzy bramki w tym spotkaniu strzelił zawodnik kijowskiego Dynama - Oleg Protasow.

Interesujący turniej rozegrano w zeszłym tygodniu w Berlinie Zachodnim. Wzięły w nim udział 4 drużyny: Szwecja, ZSRR, RFN i Argentyna. Cały turniej wygrali nieoczekiwanie Szwedzi, pokonując w finale Sowieców 2:0. W meczu o trzecie miejsce Niemcy wygrali z aktualnym mistrzem świata Argentyną 1:0, a bramkę strzelił Lothar Matthaeus. W spotkaniach eliminacyjnych Szwecja po remisie 1:1 rozstrzygnęła swój pojedynek z RFN w rzutach karnych, zaś ZSRR nie miało żadnych problemów z Argentyną (pomimo, iż grał tam sam Maradona, wygrywając 4:2).

KONIEC REGULARNEGO SEZONU W NHL

W ubiegłą niedzielę rozegrano ostatnie mecze regularnego sezonu NHL. Ostatnie rozstrzygnięcia były niezwykle pomyslnie dla torontonskich Liści (Toronto Maple Leafs). Otóż przegrana North Stars (Minnesota) w Calgary, otworzyła torontonskiej drużynie drogę do tzw. playoffs, czyli do finałowej walki o Puchar Stanley'a, w której uczestniczy 16 najlepszych zespołów.

Pierwszym (i oby nie ostatnim) przeciwnikiem Maple Leafs w finałach będzie drużyna z Detroit - Red Wings (zwycięzca 4 kolejnych meczów awansuje dalej).

W przekroju 80 spotkań, najlepszą drużyną NHL-u okazali się Flames z Calgary, przed Montreal Canadiens i Edmonton Oilers. Najlepszym strzelcem regularnego sezonu został napastnik Pittsburgh Penguins - Mario Lemieux (168 punktów, w tym 70 goli i 98 podań), który ostatecznie zdetronizował wieloletniego króla strzelców - Gretzky'ego (149 pkt., 40 goli i 109 podań).

Tabela

1	Górnik Zabrze	34	43-18
2	ŁKS	26	27-28
3	Legia Warszawa	23	23-17
4	Śląsk Wrocław	23	23-18
5	GKS Katowice	22	26-18
6	Widzew Łódź	22	21-15
7	Pogon Szczecin	20	25-24
8	Szombierki B	17	17-20
9	Jagiellonia B	16	13-17
10	Lechia Gdansk	16	9-14
11	Lech Poznan	16	16-22
12	Bałtyk Gdynia	15	17-22
13	Zagłębie Lubin	15	12-17
14	Górnik Wał	15	12-19
15	Olimpia Poznan	14	21-29
16	Stal St. Wola	9	17-34

A oto aktualna tabela I ligi

W II lidze, w grupie I nadal prowadzi chorzowski Ruch 31 pkt. przed Polonią Bytom (29) i Piastem Nowa Ruda (29), natomiast w grupie II zdecydowanym liderem pozostaje Stal Mielec (32 pkt.) przed Górnikiem Knurów (27) i Wisłą Kraków (24).

FELIETON

CZY BĘDZIEMY MIELI ŻŁOTĄ OLIMPIADĘ?

Do ostatecznego rozstrzygnięcia, gdzie mianowicie odbędzie się Letnia Olimpiada 1996 roku, zostało wprowadzone mnóstwo czasu, tym niemniej już teraz poświęca się tej kwestii sporo uwagi. Przyczyną zamieszania stało się nasze Toronto, które oficjalnie zgłosiło swą kandydaturę do zorganizowania Złotej - jak się powiada - Olimpiady. Otoż w 1996 roku będziemy obchodzić setną rocznicę rozpoczęcia nowożytnych igrzysk olimpijskich, co jak wiadomo nastąpiło w Atenach za sprawą barona Pierre de Coubertina i Greka Dimitrisa Vikelasa.

Dla nikogo nie było specjalnym zaskoczeniem to, że jako pierwsi do organizacji jubileuszowych igrzysk zgłosili się Grecy, w końcu trudno byłoby o lepszy akcent uroczystości, niż rywalizacja sportowców w plenerach - powiedzmy - Akropolu czy Olimpu. To my - argumentują Grecy - wymyśliśmy Olimpiadę (miało to miejsce w 778 r. p.n.e.), to my wskrzesiliśmy ją ponownie, to nasz kraj stanowi kolebkę demokracji, itd. - w związku z czym nam należy się ta olimpiada.

W zasadzie nikt tego nie kwestionuje, alści największe zawody świata są dzisiaj bardzo intratną imprezą (vide Olimpiada w Calgary) i jako takie interesują wiele krajów (do tego dochodzi jeszcze międzynarodowy prestiż, rozwój turystyki, itp.).

Po Atenach więc, przy całym uznaniu zasług Grecji, do wyścigu po igrzyska zgłosiło się Toronto, a ponadto bardzo prawdopodobne są kandydatury Minneapolis lub San Francisco, Belgradu, Birmingham (Anglia) oraz Brisbane (Australia).

Jakie szanse ma tej stawce Toronto? Niewątpliwie duże, choć jak się przypuszcza - nieco mniej-

sze niż Ateny. Torontończycy obiecują wspaniałe obiekty, ogólny przepych, precyzyjną organizację i polityczną stabilizację, co wykluczałoby ewentualną niepewność igrzysk. Ogromnie spektakularnym przedsięwzięciem, potwierdzającym organizacyjne możliwości Kanańczyków, była niedawna Olimpiada Zimowa w Calgary, którą prezydent MKOlzu Saramanach określił mianem najlepszej, jaką kiedykolwiek dotąd rozegrano. Ambicje Greków idą w zupełnie innym kierunku. Nie mówi się tutaj o wielkich pieniądzach, ani o luksusie, ale wręcz przeciwnie lansuje się ideę powrotu do dawnego oblicza igrzysk olimpijskich. A więc nie show, w którym o wszystkim decyduje telewizja, a prawdziwie sportowa rywalizacja w ścisie spartanских warunkach. Naturalnie, grecki komitet organizacyjny - na czele którego stoją premier Papandreou oraz znana aktorka (i zarazem minister kultury) Melina Mercouri - zapewnia przy tym, iż poziom techniczny wszystkich obiektów olimpijskich będzie dorównywał najwyższym standartom światowym. Na to konto sprzedano już mnóstwo kontraktów (głównie do Niemiec Zachodnich) na budowę najrozmaitszych obiektów (m.in. hali na 20 tys. widzów, toru kolarskiego, basenów pływackich, centrum prawosowego).

Kto zatem wygra? No cóż, jest stanowczo za wcześnie na jakies prognozy, choć cisnie się na usta wykrętna odpowiedź, że szkoda, iż rywalem naszego miasta stały się akurat Ateny i że akurat będzie to rok Złotej Olimpiady.

F.M.

Hokeiści Maple Leafs mają niewątpliwą powód do radości. Pozostaje pytanie - na jak długo?

W POLSKICH LIGACH

KOSZYKÓWKA

Tylko trzech spotkań potrzebowali koszykarze Górnika Wałbrzych, by wygrać tytuł mistrza Polski. Pokonali oni we własnej hali Gwardię Wrocław (129:82 oraz 77:76), po raz drugi w historii wywalczając tytuł mistrzowski. Trzecie miejsce zajął Lech Poznań, a czwarte Stal Bobrek Bytom.

SIATKÓWKA

Tytuł mistrza Polski zdobyli siatkarze Hutnika Kraków pokonując w swych ostatnich meczach Czarnych 3:0 i 3:0. Na kolejnych miejscach uplasowali się obrońcy

Century 21

PIOTR POBOJEWSKI

TEL biuro 743-7722 dom 890-2145

OKAZJA, Południowe Etobicoke dla pierwszy raz kupujących wolno stojący mrowany bungalow z apartamentem w basenie prywatny zajazd. Tylko \$ 179 900
 Dundas/Pacific 3-piętrowy mrowany dom dla właściciela i do wynajmowania. Tylko \$179 900. (Dla pierwszy raz kupujących)
 Południowe Etobicoke 8-letni wolno stojący tzw "Razed bungalow" garaż, prywatny zajazd, 2 kuchnie \$ 258,900
 Dundas/Dixie 3-sypialniowy townhouse wykończony basem. Garaż prywatny zajazd, duża parcela. Cena \$142,900
 Dundas/Runnymede budynek ze sklepem i apartamentami z możliwością rozbudowy i otwarcia biznesu przez właściciela. Cena \$329 900
 Mississauga przepiękny wolno stojący dom z garażem, prywatnym zajazdem. Cena \$199 900.
 The West Mall 2 sypialniowe condominium właściciel zostawia wszystko. Tylko \$127,900
 Cawthra/South Service Rd. 4-sypialniowy wolno stojący dom z podwójnym garażem, prywatnym zajazdem, parcelą 75 x 132 stóp \$299,500

NIERUCHOMOŚCI • KUPNO • SPRZEDAŻ

ROBERT HOLECZEK

Udziela solidnej i fachowej pomocy w sprzedaży, kupnie, wynajmowaniu, finansowaniu i wycenie wszelkich nieruchomości w Metro Toronto

TEL. biuro: 690-6363 dom: 423-9540

24-godzinny serwis

HomeLife REALTY SERVICES

Bloor/Landdowne Semi z cegły 3 sypialnie 3 pełne łazienki 3 kuchnie blisko metra.
 Dundas/Annex Lądny 3 piętrowy dochodowy dom cena \$ 254 900
 High Park 3-piętrowy dom z cegły 8 pokoi 5 sypialni
 Eglinton/Rogers wolno stojący dwupiętrowy dom z cegły z garażem, 6 pokoi, 3 sypialnie cena \$ 179 900
 Downtown 2-piętrowy dom z dwoma sypialniami i parkingiem, cena \$ 134.500

SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC.

• WYCENA
 • KUPNO
 • SPRZEDAŻ
 • INWESTYCJA

Chętnie udzieli w wszelkich poradach oraz profesjonalnej pomocy

ERYK HASIAK

Biuro 534-7788 (24 godz. serwis)
 Dom 620-1177
 431 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario M6R 2 M3

RE/MAX real properties inc. realtor

• KUPNO • SPRZEDAŻ
 • OSZACOWANIE
 • ZALATWIANIE SPRAW FINANSOWYCH I PRAWNYCH

JACEK GOGOLA

biuro. 890 - 7474 dom 826 - 0747

1143 Highgate piękne wykończony backsplit dla dwóch rodzin \$268 900
 1032 Fourth Street OKAZJA 2-rodzinne bungalow z oddzielnym wejściem Tylko \$154,800
 1624 Bloor Str condominium, 2 balkony basen, sauna plaza \$126,500
 3175 Kirwin Ave. townhouse garaż \$15 000 dochođu basement \$137,900
 7165 Bendigo backsplit dla dwóch rodzin 2 gie wejście \$163 900
 30 48 Greta Gate wykonane bungalow park, szkoła \$238 800
 3212 Valmarle duży backsplit dla 2 rodzin (2 wejścia) pokoi rodzimny z kominkiem, rekreacyjny z barem 2 garaże do zamieszkania natychmiast \$249 900
 126 Beresford/Bloor 2 kuchnie możliwość trzeciego apartamentu \$295 000
 180 Mississauga Valley townhouse wykończona piwnica, \$133,800

RE/MAX

ANNA KRYSIAK

udzieli rzetelnej i fachowej porady we wszystkich sprawach związanych z kupnem i sprzedażą domów Pomagam przy otrzymaniu wszelkich mortgages, nawet przy minimalnym downpayment

Bezpłatne oszacowanie nieruchomości

Cottage na 25 akrowej działce przy Sceleton Lake Cena \$49 tys
 Centralne Etobicoke duży 3 sypialniowy bungalow z wykończonym "basementem" z łazienką i z barem. Piękna działka 40 x 150 cena \$225 000
 Mississauga 3 sypialniowy townhouse 2 łazienki garaż. \$129 900

TEL. biuro: 231-0600; dom 858-0129

EAGLE REALTY LTD.

Aleksander Około-Kulak

biuro 259-9231 dom 626 - 0532

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA • FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI

Mississauga 3-sypialniowy townhouse z garażem i balkonem. Blisko komunikacji. Cena \$ 145,900
 Lakeshore Kipling 10-apartamentowy budynek. Dobry dochód i finansowanie. Cena \$ 579 tys
 Mississauga 2 3 sypialniowe townhousy po przystępnych cenach
 Baysville 45 akrow 1900 stóp wybrzeża nad Lake fo Bays na skrzyżowaniu dwóch szo.

CHOLKAN

NIERUCHOMOŚCI • KUPNO • SPRZEDAŻ • FINANSOWANIE

EL ZBIETA KAUBE TEL.: 763 - 5555 MAŁGORZATA JEDLEWSKA

R.CHOLKAN & CO.LIMITED REALTOR
 2336 Bloor St. W., Toronto, Ontario

Montreal Trust

247-7884 dom. 249-2958

Dzidka Skrętkowska

serdecznie zaprasza zainteresowanych wynajmem, kupnem i sprzedażą nieruchomości! Oferuję swoją pomoc przy załatwianiu formalności finansowych i prawnych

Półwka, Południowe Etobicoke, budowana na zamówienie 4 sypialnie 2 łazienki, 2 kominki, 2 kuchnie klimatyzacja, centralne odkurzenie "basement" do wynajęcia.
 15 Sommerfield Cres, cena \$219 000 00 3 sypialnie 2 kuchnie 2 łazienki.

POSZUKUJĘ DOMÓW NA SPRZEDAŻ W TORONTO, ETOBICOKE, MISSISSAUGA. DLA ZAINTERESOWANYCH BEZPŁATNA WYCENA

BARBARA SAWALA

udzieli wszelkiej pomocy i informacji zakresie sprzedaz kupna i wynajmu posiadłości w Burlington Hamilton i okolicach Prosimy dzwonić

Alec Murray Real Estate Co Ltd. (416) 639 8004 - czynny cila dob

TEL domowy (416) 332 - 811

EAGLE REALTY LTD.

Julia Korpała, L.L.M.

tel biuro: 259-9231 dom: 255-5954

Constitution/Budas 3-sypialniowy townhouse centrum Mississauga. Doskonała inwestycja \$ 114 900
 Bloor/Cawthra mrowany dom, backsplit, 4 sypialnie garaż. Doskonale zaprojektowane i stylowe wnętrze z kominkiem. Piękna duża parcela. Cena \$ 212.500
 South Kingsway Bloor legal Suxplex 49 tys dochođu roczne. Doskonała lokalizacja.

SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC.

MAREK REJNIAK

Serdecznie zapraszam zainteresowanych kupnem i sprzedażą nieruchomości

Lakeshore/Islington dwupiętrowy wolno stojący dom na inwestycję. Dochód miesięczny \$24 000 Cena \$ 223 900
 Delikatery w polskiej dzielnicy znakomity business" dla rodziny
 Triplex po przystępnej cenie w zachodniej części Toronto znakomita inwestycja
 Kennedy Danford (Scarb.) dwupiętrowy wolno stojący dom, 3 sypialnie możliwość wynajęcia basementu z oddzielnym wejściem, tylko \$ 195 000

Po bliższe informacje i fachową pomoc proszę dzwonić
 Biuro 534-7788, oraz Pager Dom 756-1538
 431 Roncesvalles Ave Toronto, M6R 2N3

Tower

METRO TORONTO
 Sprzedaz-kupno, wynajem domów, interesów i apartamentów
 Solidna i fachowa pomoc w załatwianiu formalności prawnych i finansowych

Kamil KOWALCZYK
 Tel. biuro 536-5000 dom: 690-4182

Centrum Mississauga Condo apart. 2 sypialnie basen w budynku TYLKO \$ 110 000.
 Bloor/Synington duży mrowany dom z możliwością przeobrażenia na 3 apart. działka 160 stóp długa, \$ 199 000
 High Park 3-piętrowy dom 4 łazienki 3 kuchnie możliwy dochód, \$40 tys na rok, cena \$ 489 000
 High Park ładny 3 sypialniowy dom z wykończoną piwnicą i prywatnym zajazdem. Tylko \$229 000
 Lakeshore/Brownsville 3-apart. dom z podwójnym garażem, \$ 229 000
 Centrum Toronto wolno stojący dwupiętrowy dom, blisko komunikacji i sklepów \$ 234,900
 Bloor/Cawthra duży 3 sypialniowy Backsplit na działce 51 x 125 wykończona piwnica, blisko kościoła św. Maksymiliana. Cena okazjna \$216 000

CENTURY 21 Parkland Ltd.

ERIK TURSKI
 ASSOCIATE BROKER
 TEL. 767 - 8399

- Pomoc w załatwianiu spraw finansowych i prawnych
- Pomoc w finansowaniu kosztów przeprowadzki
- Kupno, sprzedaż domów, condominiumów, biznesów
- Townhousy i condominia w cenie od 79 000 \$
- Dochodowe domy w rejonie High Park - Parkdale

Otwarliśmy nowy punkt sprzedaży w A J A X na Harwood Mall w sklepie SMOKERS CORNER w sąsiedztwie Miracle